

Și struțul, în felul lui, face politică,
dar vai de omul care, punînd-o în

practică, își închipuie că atinge
astfel culmea abilității!

CONSTANTIN BANU Director fondator al Revistei Flacăra

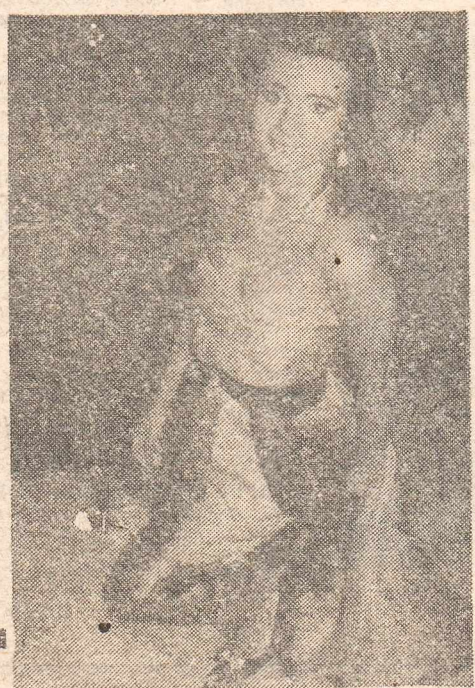
Anul LXXIX

Nr. 46

14 — 20 NOIEMBRIE
1990 — BUCUREȘTI

FLĂCĂRA

SĂPTĂMÎNAL DE OPINIE, POLITIC, SOCIAL ȘI CULTURAL • ÎNFIINȚAT ÎN 1911

Treptele urcușului

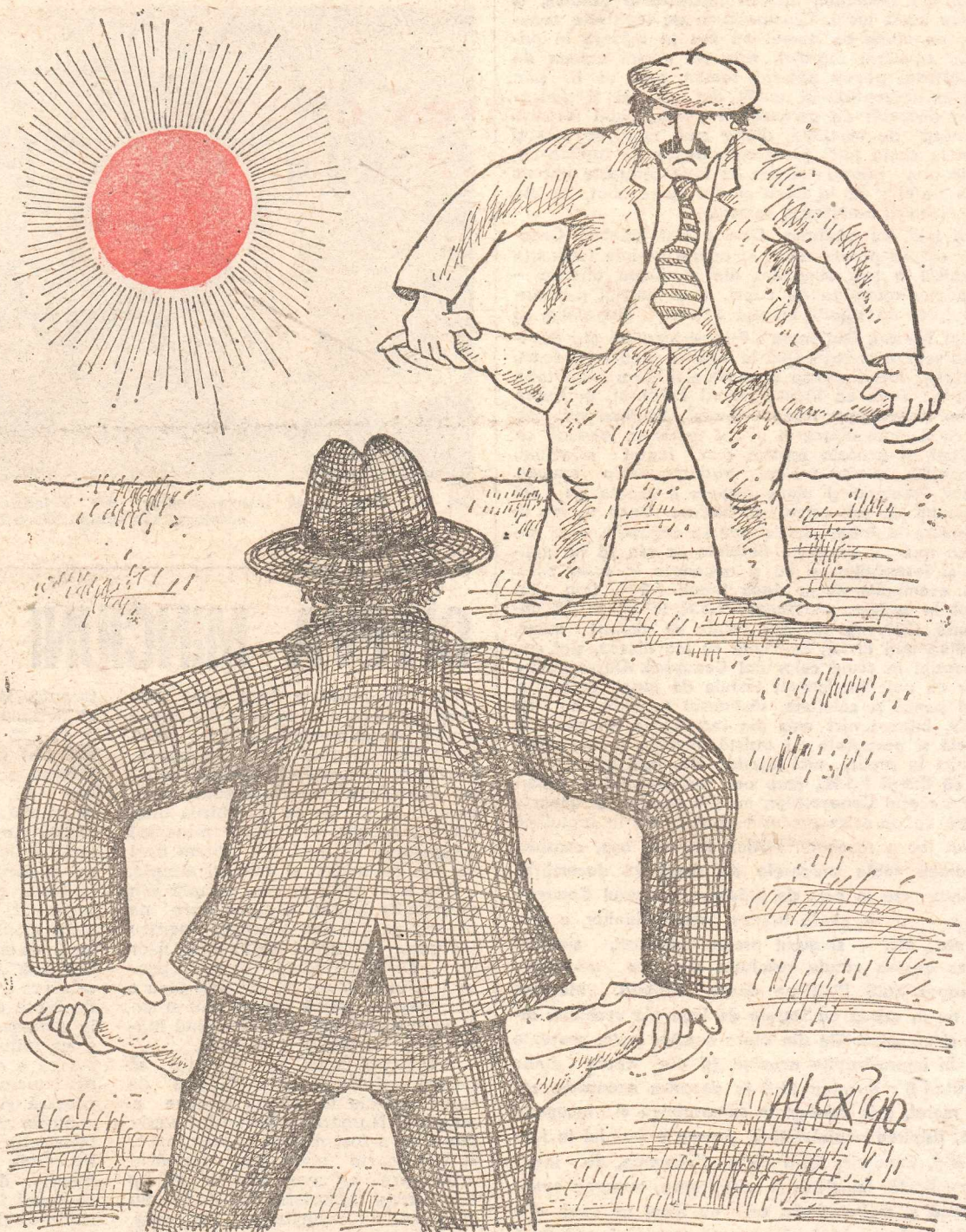
— pagina 6 —

**Cum s-o ștergi
în Africa de Sud**

— pagina 3 —

**O raită
prin închisorile
românești**

— pagina 8 —

Cînd apare, soarele răsare!

Desen de AUREL ST. ALEXANDRESCU

**Trădători
și asasini?**

— pagina 2 —

**„Liberalizarea
prețurilor”
ca diversivune**

— pagina 14 —

Dincolo de o conferință de presă

Trădători și asasini?

Procesul cepeexiştilor s-a aminat din nou, se pare pentru vreo trei săptămâni. Aminare fără nici o pagubă, intrucit procesul a încetat de mult să mai fie luat în serios, el a devenit un fel de comedie, de bilci, și așa va fi până la sfârșit, o operațiune inutilă, un fel de a ne afla în treabă, dacă nu se va recurge la singura soluție rațională: o lege revoluționară privind judecarea stîlpilor vechiului regim pentru crimele săvîrșite împotriva poporului român dar netrecute în legile ceaușiste.

Am arătat cu alt prilej că faptul de-a fi avut loc o revoluție nu numai că justifică făurirea unor instrumente ale revoluției, inclusiv instrumente juridice, ci impune acest lucru. Cramponarea de legislația ceaușistă, pe motiv că numai ea era în vigoare în perioada comiterii faptelor, este nu numai extrem de păgubitoare pentru poporul român, care va fi prin aceasta nedreptățit și umilit din nou, ci și periculoasă, deosebit de periculoasă pentru capii fesenisti „emanați” de revoluție, dintre care mulți se află și acum la cîrma țării. Și aceasta pentru că faptele lor, privite prin prisma textelor de lege ceaușiste atît de iubite de ei și de la litera cărora nu se abat, fac din capii fesenisti trădători și asasini.

Mai întîi, cu trădarea. Cînd a fost judecat, Ceaușescu a spus printre altele și aceste cuvinte (secvența respectivă a fost eliminată din versiunea oficială — adică cea aprobată de F.S.N. — a filmului procesului): „Voi nu sînteți Frontul Salvării Naționale, ci Frontul Trădării Naționale”. Privind lucrurile din punctul de vedere al legislației în vigoare atunci (și acum, de altfel), fostul satrap al României avea întru totul dreptate: ceea ce făcuse atunci F.S.N.-ul, în frunte cu Ion Iliescu, era trădare curată. Eu însă nu voi zice că domnul Iliescu și ai săi trebuie judecați ca trădători, și aceasta întrucît prin faptul revoluției, prevederile acelea privind trădarea devin caduce. Așadar, revoluția și nimic altceva îi scoate pe cei menționați de sub acuza de trădare. Dacă se iau în continuare în brațe textele penale ceaușiste, s-ar putea ca unii să dorească fierbinte ca ele să fie aplicate și fesenistilor, și să și acționeze în acest sens.

Să examinăm acum dacă liderii F.S.N. (am tot timpul în vedere, se-nțelege, F.S.N.-ul de la 22 decembrie 1989, nu partidul politic cu același nume, constituit mai tîrziu), în frunte cu Ion Iliescu, sînt sau nu asasini în cazul celor doi Ceaușești. Dacă aș lua și eu ca unic fundament textele de lege ceaușiste, codul penal și celelalte, răspunsul ar trebui să fie pozitiv, intrucît nici una din încadrările oficiale în articole și paragrafe nu rezistă, nimic n-a fost dovedit, nici la proces, nici ulterior. Da, însă eu voi susține că liderii F.S.N., care au instrumentat și supervizat procesul Ceaușeștilor, nu sînt asasini. Și aceasta fiindcă eu apreciez procesul pornind de la faptul că a avut loc o revoluție. Privind lucrurile așa, consider că dintre toate procesele de după 22 decembrie, terminate sau în curs de judecare, procesul Ceaușeștilor a — în ciuda tuturor imperfecțiunilor, a grabei etc., etc. — singurul proces adevărat, singurul proces asupra căruia revoluția și-a pus amprenta, pedeapsa dată fiind pe deplin meritată. Meritată însă nu în raport cu textele de lege ale vechiului regim, ci cu acuzațiile din afara acestor texte, prezente însă în improvizațiile acuzării (și ale unuiq dintre apărători !): ducerea țării la dezastru economic, social, moral, prin conducere samavolnică și incompetentă, risipirea avutului țării, ținerea poporului în foamă, frig, întuneric, lipsa de medicamente, de îngrijire medicală, minciuna și mistificarea, teroarea omniprezentă și multe altele, care au făcut pe unul din acuzatori să conchidă că cea mai groaznică pedeapsă pentru Ceaușești ar fi nu moartea, ci silirea lor să trăiască așa cum a trăit poporul român („să trăiți așa cum am trăit noi”). Acestea și nu cele cuprinse în paragrafele legilor ceaușiste au justificat și justifică sentința dată în procesul Ceaușescu și ele ar fi trebuit să figureze, transpuse într-o lege, și în actele de acuzare în procesele celorlalți potențați, în primul rînd în al cepeexiştilor. Pentru că ceea ce a fost valabil în cazul celor doi, este perfect valabil și în cazul celor 24, și în multe alte cazuri. Dacă nu se va merge pe această cale rațională iar procesele care mai sînt încă pe rol se vor împotmoli și vor muri din cauza „legalismului”, uitîndu-se complet de revoluție, se va naște tendința de a se uita de revoluție și în cazul căpeteniilor feseniste. Și nu va fi atunci deloc bine de ele.

ION D. GOIA

În urmă cu două săptămîni, încercam la München, prin intermediul amabilului meu însoțitor, domnul Friedrich Schuller, să realizez un scurt interviu cu domnul dr. Friedrich Zimmerman, ministrul Transporturilor din Germania. Știam că între 7 și 9 noiembrie va întreprinde o călătorie în România. Programul domnului ministru fiind deosebit de încărcat, ni s-a transmis prin domnul Butz, secretarul domniei sale, promisiunea exclusivității pentru Revista „Flacăra”, la București. Mi-am propus, încă de atunci, să strecor o privire curioasă în culisele unei astfel de vizite oficiale și să vă ofer cîteva amănunte, dincolo de o conferință de presă.

Conform limbajului oficial, vizita a decurs într-o atmosferă caldă, prietenească. Altfel spus, domnul doctor Zimmerman, mare iubitor de vinătoare, a aterizat pe aeroportul de la Tirgu Mures, de unde s-a îndreptat spre Bistrița. Din nefericire, o ceață stăruitoare l-a împiedicat să-și ofere cele cîteva ceasuri de destindere, atît de dorite. Asta nu înseamnă, însă, că s-a plictisit. În timp ce soția tricota, domnul ministru s-a amuzat cu poveștile unui bătrîn vînător sas, a admirat po dinăuntru și pe din afară cabana de vînătoare — fostă „proprietate Ceaușescu”, se înțelege — s-a întîlnit la Catedrală cu populația de origine germană de prin partea locului. Ceea ce

este, însă, teribil de important — domnul ministru Zimmerman, însoțit de consilieri, a stat îndelung de vorbă cu domnul ministru Doru Pană, fără consilieri. Cum dr. Friedrich Zimmerman, ministru federal de peste 30 de ani a ținut vreme îndelungată portofoliul de la Interne, domnul ministru al Transporturilor din România a cerut o serie de sfaturi în vederea înființării unei poliții speciale pe C.F.R. În discuțiile din ziua următoare, de la București — unde premierul român Petre Roman a fost, după părerea doamnei și domnului Zimmerman, fermecător — s-a cerut și statutul de funcționare a Poliției transporturilor feroviare, în vederea creării, și la noi, a unei legi. După cunoștința domnului prim-ministru al României, în Germania poliția se bucură de un bun renume, iar poporul are încredere în ea, pe cînd la noi e invers. Partea română a mai solicitat sprijin și pentru punerea la punct a învechitelor noastre trenuri. „Vrem să putem circula cu 160 kilometri pe oră”, s-a exprimat ministrul transporturilor românesci. „Domnule coleg, a răspuns cu eleganță dr. Zimmerman, e perfect! Putem să vă furnizăm electronica necesară. Dumneavoastră veniți cu ingineria”.

Deși constituie o mare problemă, calea ferată n-a fost totuși punctul numărul unu al discuțiilor. Autostrăzile — iată o chestiune ce începe să fie, nu

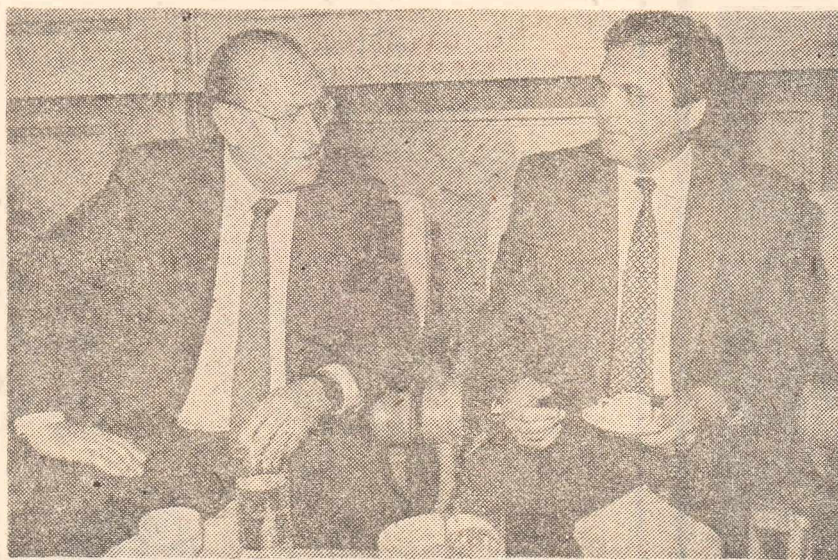
doar arzătoare pentru noi, ci și importantă pentru Europa. Domnul dr. Zimmerman și-a exprimat convingerea că tot ceea ce nu este astăzi, va exista mîine. România poate deveni aceea țară turistică demnă de natura cu care a fost înzestrată, iar în transferul vest-est, va fi posibil să se ajungă la Marea Neagră mai repede și mai bine. Pentru aceasta, trebuie construite nu doar autostrăzi, ci și moteluri, hoteluri și benzinării. În sprijinul formidabilului plan, îndelung discutat, domnul dr. Zimmerman s-a oferit să aducă firmele germane cu cel mai mare renume în materie de asemenea construcții pe plan mondial: „Holzmann”, „Steag”, „Strobag”, ce vor lăsa, finanța și concesiona viitoarele autostrăzi în următorii 25 de ani.

Revenind, însă, la șosefele noastre, vă informăm că s-a stabilit ca prima autostradă să fie București — Constanța. Următoarea va încerca, pe cît posibil, să ocolească zonele montane: Nădlac, Arad, Timișoara, iar de aici, două variante: Sibiu — București sau Craiova — București. Capitala va mai fi legată de orașul Iași și se vor construi o serie de poduri și ieșiri de pe autostradă, așa că, sîntem încrezători, nici în viitor nu vom ajunge să ne preocupăm și noi de agasantele „dopuri” ale șoselelor nemțești.

Pentru oricine poate constitui o surpriză — trebuie să recunoaștem — că povara ultimilor noștri ani — Canalul Dunăre—Marea Neagră — își va găsi, în sfîrșit, utilizarea. Domnul ministru Zimmerman a anunțat că în anul următor se vor încheia lucrările ce leagă riurile Rhin și Main — primul canal nu doar util, ci și frumos, croit cu grija pentru protejarea naturii, ultimul ce trebuia construit pentru a completa un sistem perfect de canale, din nord pînă în sud. Asta înseamnă că de la anul, se va putea merge cu vaporul de la Rotterdam, prin toată Germania, pe Dunăre și de la Dunăre la mare, iar de acolo, prin Bosfor, spre Orient. La acest punct al discuției, premierul român s-a arătat cît se poate de interesat și bun cunoscător, după aprecierea oasneților. Să nu uităm, este chiar specialitatea domniei sale.

În prezența ambasadorului Germaniei la București, cele două părți au semnat un protocol. O dată cu conferința de presă, de care ați luat, desigur, cunoștință din alte publicații, vizita oficială a domnului dr. Zimmerman, ministrul Transporturilor din Germania în România, s-a încheiat.

LIANA TATOS

Cei doi miniștri ai transporturilor: Dr. Friedrich Zimmerman (stînga) și omologul său român, Doru Pană

CÎTEVA MINCIUNI CARE ADUC A ADEVĂR

Cei mai mulți oameni sînt convinși că pentru a minți o familie e nevoie de un neadevăr mic, iar pentru o țară de unul mare. Tot așa se consideră că pentru îmbrobodirea unei colectivități minciuna poate să fie simplă, în vreme ce la orbirea unei națiuni se pun în lucrare minciuni complicate. În fapt, noi sîntem duși de nas cu minciuni mici și simple.

Cea mai mică și mai simplă din minciunile anului e aceea care ne trimite să căutăm vinovați pentru victimele revoluției acolo unde n-or să fie găsiți niciodată. Un vechi proverb asiatic spune că cel mai greu e să găsești o pisică neagră într-o cameră întunecoasă, mai ales cînd înăuntru nu se află nici o pisică.

Securiști, cînd nu trebuie să poarte uniformă, sînt obligați de chiar meseria lor să nu semene a securiști. Numărul securiștilor veritabili nu a fost niciodată prea mare. A fost foarte mare doar numărul celor care au avut motive să fie luați drept securiști. Sau care au colaborat cu securitatea. Sau care, pur și simplu, au reușit să obțină număr de șef la mașină sau o haină neagră de piele. Nu e om care să nu dorească să semene cu un altul mai bine situat.

Securistul pregătit pentru acțiuni violente a semănat, seamănă și va semăna întotdeauna cu orisice altceva decît cu un om pregătit pentru acțiuni violente. Cei care caută probe să-și inculpe pe capii securității din procesul timișorean n-or să aibă niciodată îndeajuns de multe probe spre a-și putea condamna. În profesiunea de șef al securității legea numărului unu e să nu lași urme. Niște oameni care nu știu ce caută luptă cu alții care știu perfect ce trebuie făcut ca să nu fie găsiți.

Un găgăuță — avem și la noi o republică găgăuță, care cere libertate: libertatea prostului fericit în convingerile sale — povestea, zilele

trecute, la televizor, cum s-a uitat el în curtea județenei Sibiu a M.I. în 21—22 decembrie 1989 și n-a văzut nici o trupă trăgînd cu pușca. E exact ce speră ucigașii din decembrie: să vină cîți mai mulți tonți de treabă să istorisească gravi și pătrunși cum au fost ei mărtori oculari în niște întîmplări unde văzutul nu e decît prin excepție relevant. Oricare polițist, cînd dă peste un împușcat, are grijă mai întîi să trimită glonte pe cartușul la laboratorul de criminalistică. Polițistul care întreabă „n-ați văzut, domnilor, pe cel care a tras ?”, în loc să se ocupe de fapte certe, nu prea are a spera la avansare. Glonțul tras — o știe orice militar — e „semnat”, în sensul că e amprentat pe țeava puștii. Nu-i tocmai greu să descoperi arma ucigașă și nici pe stăpînul ei. Cu condiția să vrei. În astfel de situații birocrăția își probează partea bună. Procesele intentate pînă acum oamenilor din fruntea securității anchetează în chip bizar fapte dispensîndu-se de probe materiale esențiale. Sînt reținute mărturiile de toate naturile, în afară de singurele mărturii care duc direct la grupe, plutoane, batalioane ori regimente și, în ultimă instanță, la armele din dotare.

Numai cei care au tras pot vorbi de comandanți care au dat ordin criminal. Sigur că „trupele” n-au nici o vină. Dealtfel, nimeni nu le-a învinovățit. Cine insistă în discuția culpei trupelor o face doar spre a deturna interesul de la fondul problemei.

Noi, cetățenii care cerem numele securiștilor vinovați de omucidere, săvîrșim, din păcate, eroarea de a nu da importanța cuvenită unei discipline cheie în formarea ofițerilor M.I. Minciuna se cheamă aici dezinformare iar tehnicile dezinformării sînt studiate și însușite sub îndrumarea unor profesori. Cînd cerem

guvernului să ni se spună adevărul despre rolul securității în reprimarea revoluției insistăm, de fapt, să fim și mai dezinformați decît am fost pînă acum. Fiindcă Securitatea, în aproape întregul ei, a fost cu cauza revoluției. Nu-i nici un secret pentru nimeni că în cadrul acestei instituții există însă compartimente atît de secrete încît întregului îi e foarte greu să spună cu ce se ocupă partea. Dezinformarea a operat a-dînc și în cadrul Ministerului de Interne.

Aș putea fi întrebat de unde cunosc toate acestea. Răspunsul e logic: nu poate să fie altfel.

Cine ne acuză că vrem să lăsăm țara la cheremul spionajului internațional o face cu intenția clară de a abate atenția de la chestiunile principale ale zilei. Între chestiunile principale, una ne preocupă în mod deosebit: cei care au ucis, vor mai ucide. Minciноși vor minți și mai apăsător. Unii vor minți fără să-și dea seama. Cînd spui inocent — ca sibiianul „mărtor ocular” — cum au văzut ochii tăi că trupele nu au tras, minți fără să fii conștient că ai devenit agent de dezinformare. Din activitățile de tot felul ale Securității noi vedem doar ce vrea ea să vedem și pricepem tot văzutul doar în felul în care sîntem preparați să pricepem.

Nu intenționez să afirm că strădania de a descoperi adevărul e sortită pe vecie eșecului. Îndrăznesc doar să atrag atenția asupra a ceva evident. Și, ca tot evidentul, în situația de a fi tratat adeseori cu o altă măsură. Sîntem obligați să presupunem, în spatele a tot ce se spune și se scrie despre Securitate, interesul direct sau indirect al acelei fracțiuni, mai active ca niciodată, care își salvează pielea cu aerul că o apără pe a noastră.

TUDOR OCTAVIAN

● Consulatul Austriac din România asaltat de emigranții români în Africa de Sud!
● formularele se multiplică la Xerox și se vind ● la Consulatul austriac, mai mulți doritori de emigrare în Africa de Sud decât cei care cer vize pentru tranzit pentru Austria ● ce părere are despre emigrarea în țara sa Muhammed Hussein și Congresul Național African ● și rușii emigrează, dar prin Finlanda ● „bursa neagră” a informațiilor ● 1 la 40 000 de cetățeni sovietici emigrează în Africa de Sud ● o întrebare pentru Guvern ●

În furia emigrării pe care România a cunoscut-o de curind, nu surprinde pe nimeni cifra avansată de presă și cercuri semioficiale, de 800 000—1 000 000 de emigranți români după Revoluție, care-și aleg ca patrie adoptivă țări puternic dezvoltate ca: Franța, Germania, S.U.A., Suedia, Elveția, Italia, Austria etc. Surprinzător și elocvent pentru starea actuală de miserie este faptul că românii au ajuns să migreze și în... Africa de Sud. Să fie Africa de Sud o patrie și pentru români?

Însă, pentru a emigra, cetățenii români (și nu numai ei) nu se pot adresa ambasadelor sud-africane în țara lor.

greze în Africa de Sud. Al doilea, Gigi, maistru automatizări, șaten, creț, aproximativ 38 de ani. Au venit cu trenul de dimineață, „să facă rost de formulare” și vor pleca peste două ore, cu următorul. De la ei aflu că un anume Hortopan (din București), multiplică formularele la Xerox (de unde dracu' le-o fi avind, ne întrebăm toți trei) și le „ofere” convenabil. Există și unii care au reușit deja s-o „șteargă”? Da, de exemplu, arhitectul Sîrbu, din Constanța.

ca direct și la Viena pentru a se depune formularul și pentru a se trata problema. Italia nu este preferată deoarece este prea departe. Zilnic se perindă pe aici, pe la Consulatul austriac, foarte mulți doritori de emigrare — după cum ni se plîng funcționarii amintitului consulat. După cum am putut observa cit am stat în preajma consulatului, sînt mai mulți doritori de a emigra în Africa de Sud decât cei veniți să ceară vize de tranzit pentru Austria! Să devină, în curind, consulatul o potențială ambasadă pentru statul sud-african?

Nu numai românii se îndreaptă spre... Capul Bunei Speranțe!

Nu mai în primele luni ale anului 1990, Ambasada sud-

africană în Finlanda a primit peste 6 000 de cereri de emigrare din partea unor cetățeni sovietici. Știrea a fost anunțată oficial de către ambasadorul sud-african în capitala Finlandei, dl. J. Litter. De ce în Finlanda? Fiindcă Uniunea Sovietică nu are reprezentanță diplomatică sud-africană, cea mai apropiată fiind în Finlanda. Care este „tehnica subtilă” a acestor tentative de emigrare? Cererile respective sînt trimise prin poștă — și ele au început să sosească la Helsinki după luna februarie, pînă în septembrie. Nu toți sînt însă atît de norocoși încît să primească vize de emigrare. Autorizația nu a fost dată decît persoanelor care au o formație și profesioni convenabile. Se constată că majoritatea persoanelor solicitînd vizele nu îndeplinesc condițiile cerute. Astfel încît au fost primite vize doar pentru 10% din cereri. După această examinare și aprobare prealabilă, cererile sînt înaintate Ministerului Afacerilor Exter-

ne sud-african, spre validare. Raportînd cererile la cele aproximativ 250 de milioane de locuitori — populația actuală a U.R.S.S. —, rata emigrării în Africa de Sud este 1 : 40 000.

„Bursa neagră” a informațiilor

Ceea ce se știe în România despre emigranții în Africa de Sud: că, pentru a se instala acolo, proaspeții sosiți primesc un „ajutor” de aproximativ 35 000 de dolari pentru a se instala. Contractele cu firmele se încheie, de obicei, pentru cinci ani. Dacă, după un timp, cineva dintre aceștia dorește să părăsească statul african, el nu poate beneficia decît de 20% din banii și veniturile realizate, depuse eventual în bancă. Toate acestea sînt însă greu de certificat. Un confrate gazetar mi-a mărturisit că un ziarist austriac sosit în România, ca și corespondent la o publicație bine cotate în Austria, a fost interpellat — el cunoscînd bine limba română — de nu mai puțin de 27 de amatori care ar fi dorit să emigreze în Africa de Sud, via Austria. Pe deasupra, se auzise și în presa românească anunțuri, la mica publicitate, de genul: „vind formulare pentru Africa de Sud”.

Care este poziția Congresului Național African?

Unul din reprezentanții Congresului Național din Africa de Sud, Muhammed Hussein, referindu-se direct la emigranții din Europa de răsărit, s-a arătat profund nemulțumit în fața acestui uriaș val de emigrare. „Emigranții albi ajută revigorării regimului de apartheid” — a declarat acesta. Acolo, în Africa de Sud, emigranții albi împromută ceva din condiția „spărgătorului de grevă”, intrînd în ecuația unui „plan de colonizare” cu albi a regiunilor populate majoritar cu negri.

De ce pleacă românii?

Iată o întrebare la care nu trebuie să vă mai răspundem noi, ci va trebui să ne răspundă Guvernul român.

MIHAIL GĂLAȚANU ■

Procesul celor 23 din 24

Casta coțcarilor

La ora aceasta, 12, deci majoritatea inculpaților sînt puși în libertate. Unii pentru a se muta în alte locuințe.

La 9 noiembrie, Mureșan Ana spune și repetă că, în 21 decembrie 1989, după amiaza, a văzut gloanțe traseoare trecînd peste clădirea M.C.I. dar, întrebată din ce parte veneau, răspunde, la început: „Nu știu, sînt probleme militare la care nu mă pricep, imi cereți prea mult, domnule președinte”. Acest nivel de sinceritate este estompat ușor doar de agramatismul său fastuos.

Audierea inculpatei scoate la iveală încă un cvasianalfabet, care a tăiat și-a spinzurat ca ministru și înalt activist de partid. Dar nu uitați un lucru: toți acești gingavi, bolnavi, îngerași de mahala, scoliti pe tot felul de scurtături n-au nici o vină. Nu-i vinovată decît Ceaușescu. Toată sleahta lui de proficioare — care i se gudurau la picioare, cu ajutorul cărora a chinut un popor și a năruit o țară — nu trebuie decît compătimită; ba că unuia i se întărește ficatul, ba că altul are capul mai slab decît caloriferul.

Dincolo de acestea este din ce în ce mai vizibil un lucru. Inculpații pot fi găsiți vinovați sau nu de a-l fi susținut pe dictator într-o sedință ori de a nu-l fi împiedicat să mai dicteze securității, miliției și armatei care-i juraseră credință. Pare axiomatic pentru justiția României din primul an post-revoluționar că **nici nu se pune problema altor vinovați ale stilpilor comunismului**. Fără accidentul participării lor la acea sedință, sau la două sedințe, ei n-ar fi departe de-a se putea încorpora, pișa-pișa, puterilor în fruntea căreia tot unul dintre ei, dintre iluștrii comunisti, a ajuns.

În linii generale, acesta este modul în care puterea actuală vrea să dea impresia că se raportează la poporul român la foștii lui satrapi. Ceea ce este fals. Este scandalos. Și insuportabil. E o coțcărie. O coțcărie uriașă. Travestită, ca la un bal mascat, în hainele onestității. Dar hainele de furat crapă și se vede pungășia de sub ele. O vede tot poporul român, care nu mai poate fi înșelat. Ce autoritate să mai aibă în fața lui maestrul de ceremonii al acestei masca-

rade? Cînd poporul acesta umilit și decimat 45 de ani nu-i va mai răbda, asemenea procese vor apărea deschis drept ceea ce sînt: gesticulația dezlinată a celor ce vor să întirzie efectele fundamentale ale revoluției, adică schimbarea reală, efectivă, completă a ordinii de drept, readucerea țării la normele de existență ale lumii civilizate, trimiterea pe banca acuzării a celor ce au atentat la destinul oamenilor și al națiunii.

Acest lucru tot se va întimpla. Curînd! Și vor da seamă și cei vinovați de tergiversări.

Deocamdată, mai sus amintii maștri de ceremonii fac exact ce au făcut de zeci de ani în România toți analfabeții criminali ai bolșevismului original acimatizat: aruncă praf în ochii oamenilor. De la Lenin pînă la Ceaușescu, asta au făcut marii coțcari. Dar nu puteau birui singuri. Fiecare și-a constituit o castă de profesioniști ai genocidului mascat și pe toți i-a antrenat să facă la fel. Masca a fost migălită îndelung. Avea în alcătuire inclusiv sistemul lor de legi. Revoluția are de demontat toată această mașinărie diabolică și numai o lege dată de revoluție îi poate pedepsi pe vinovați. Cît va mai fi aminată?

Sîntem noi un popor de năvingi? Sau ne aflăm încă sub puterea discreționară a autorilor dezastrului comunist care se apără unii pe alții? Democrația originală ca a treia posibilitate n-ar fi decît altă înșelătorie, încă o porție masivă de praf în ochi. Să ne ierte Dumnezeu, dar ne-am săturat. Chiar dacă trebuie să le-o spunem și ateiilor și altora care-și fac de ochii lumii semnul crucii. Ne-am săturat!, s-aude?!?

Încolo, cum ar zice inculpatul Gere Mihai, mult sănătate!

DORIN GHERGHINESCU ■

CUM S-O ȘTERGI ÎN AFRICA DE SUD?

Cum se pleacă?

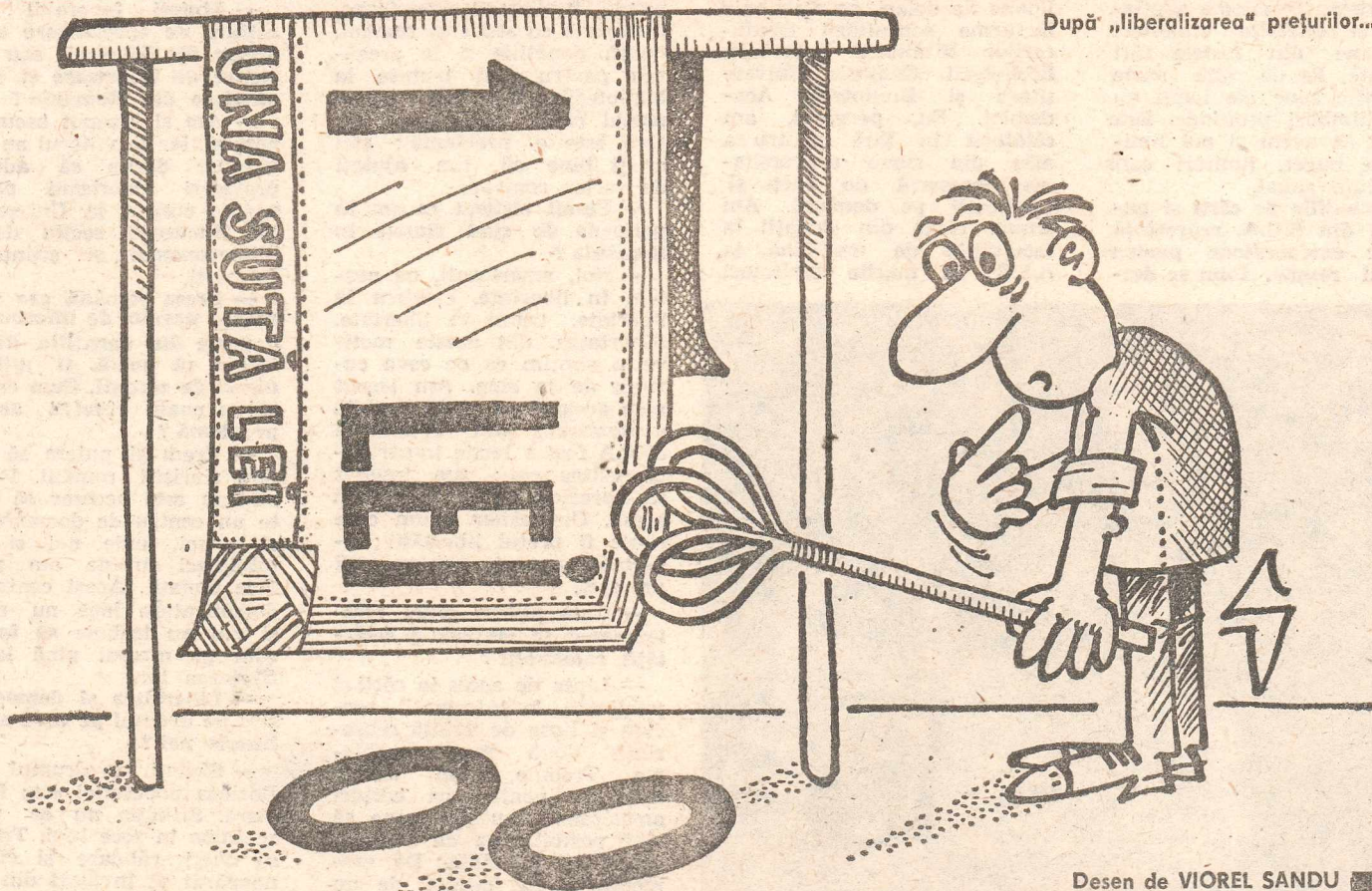
Este știut că nu există reprezentanțe diplomatice ale Africii de Sud în unele din fostele țări comuniste precum România, U.R.S.S. și altele. Cu aceste țări (cu unele) Africa de Sud a stabilit numai relații la nivel de reprezentanțe comerciale. Și atunci...?

Cine pleacă?

Miercuri, 31 X 1990, ora 13, în fața Consulatului austriac în România, București, sect. 2, str. Sălcimilor: Consulatul este închis — din motive necunoscute de nimeni — pe perioada 26 X — 1 XI a.c. Deși programul de relații este 9—12, în fața clădirii roiesc grupuri de oameni. Numai în trei sferturi de oră au apărut șapte-opt solicitanți în jurul porții masive de metal, încuiate. Se apropie doi bărbați, sosiți chiar atunci din Constanța: Aurel, brunet, nebarbierit, cu mustață, solid, la aproape patruzeci de ani, pilot-ofiter lucrînd probabil la Administrația fluvială constănțeană. Se află în ultima zi de concediu și dorește să emi-

Modalitățile sînt multiple: fie prin Austria, fie prin Italia, fie — zic unii, cu jumătate de gură — prin Ungaria. Contrar zvonurilor, pe la sirbi nu se poate. Care este „filiera”? Nu e greu de aflat adresa Ambasadei române din Viena: str. Prinz Eugen nr. 60, Viena, 1040. Cei care vor s-o „șteargă”, scriu la această adresă, solicitînd formulare spre completare. Un formular conține nume, prenume, date personale, adresă, profesie, studii, calificări, limbi străine pe care doritorul le posedă și alte date privind situația personală. Formularele completate ajung la Viena prin poștă sau prin comisionul unor persoane particulare, de obicei „oameni de bine”. La Ambasada română din Viena sau în apropiere, funcționează și o reprezentanță diplomatică a Africii de Sud. Acolo, formularele sînt studiate și triate în funcție de relația cerere-ofertă, de interesele și nevoile curente ale statului african. Se poate ple-

După „liberalizarea” prețurilor...

Desen de VIOREL SANDU ■

PREZUMȚIA de nevinovăție

Se zvonește că am fi bolnavi. Avem și noi, uneori, impresia asta. Și, fără îndoielă, într-o anumită măsură, aceasta e adevărul. Diagnosticul este numeroase și toate pornesc de la virusul gândirii de tip comunist. Graba de a ieși — curății chiar — din mizeria intoxicării se complică cu un difuz sentiment de culpabilitate. Sintem, așadar vinovați? Are we guilty? Organizatorii Conferinței internaționale pentru democrație și drepturile omului (Fundatia Heinrich L. Comitetul pentru drepturile omului în România, Grupul pentru Dialog Social, Institutul universitar din Timișoara, Societatea „Solidaritatea universitară”, Societatea „Timișoara”, Liga studenților de la Facultatea de Mecanică, sprijiniți de Federația Internațională Helsinki pentru Drepturile Omului) nu și-au propus să ne dea un răspuns, o soluție. Dar au realizat mult mai mult. Ne-au așezat față în față cu oglinda internațională, obiectivă, a propriilor noastre fapte: Declarația universală a drepturilor omului. Fără comentarii, fără justificări, fără interpretări de prisos. Evenimentul a fost marcat, la început, de o absență: Doru Braia, cetățean român oprit la punctul de frontieră Nădlac (pentru obținerea aprobării de intrare în țară, nouă tineri participanți, la conferință, George Șerban, Vladimir Petrescu, Florian Mihalcea, Ladislau Gagy, Olivier Dupuis, Eduard Rosza, Marcel Mihalache, Luc Robitu, Victoria Codri) au intrat în greva

foamei). Apoi s-a dovedit că, de fapt, e mai resimțită încă o absență, masivă: reprezentanții guvernului. Sau, generic, ai conducătorilor. S-a vorbit la Timișoara despre drepturi pe care cei chemați să le aplice le ignoră — iată — sistematic. Manifestarea (desfășurată cu profunzime științifică și acritie universitară pe secțiunile Democrație și drepturile omului, Psihiatria și abuzul psihiatric, Procedura penală, Analiza legislației. Politica și serviciul secret, Situația minorităților într-un viitor stat român) a avut sensul unui limpede protest. Deruta, violența și misterele celor zece luni de viață post-revoluționară în România își au vinovații lor, principali și secundari. Declarația universală a drepturilor omului îi așază, însă, pe toți, (pină la proba contrară) sub semnul aceleiași prezumții de nevinovăție. Într-o societate superioară, democratică — cea spre care tindem — vinovații sunt ocrotiți fiindcă sint oameni. Și nu pot fi degradați pină la mizeria altei specii. Dar e valabilă această prezumție — extrapolată din domeniul juridic — în situația actuală? Am pus această întrebare, întâi, unui mare specialist în drepturile omului: domnul Gerald Nagler, secretar general al Federației Internaționale Helsinki pentru Drepturile Omului. Iată ce mi-a răspuns:

— Guvernele sint responsabile pentru toate faptele și implicațiile politicii guvernamentale. Vinovăția sau nevinovăția lor în raport cu drepturile omului nu este o

prezumție, ci o realitate de fapt. În fond, o datorie fundamentală a oricărui guvern este aceea de a proteja — printr-un întreg complex de măsuri — cetățenii unei țări. Ce pot să vă spun este că, după opinia mea, în România respectarea drepturilor omului nu se situează la standardul european și nici nu concordă cu documentele în domeniu. Patru chestiuni sint extrem de importante pentru țara dv.: 1. elaborarea unui nou sistem de legi (inclusiv a unei legi electorale) 2. găsirea unor soluții pentru apianarea conflictelor inter-etnice 3. condiții pentru o presă și o televiziune libere. 4. instaurarea unui climat de încredere între oameni și, mai ales, între populație și guvern. Abia în momentul în care aceste condiții sint îndeplinite, românii se vor putea identifica de fapt, cu propria lor societate. Asta nu înseamnă, însă, că respectarea drepturilor omului depinde în exclusivitate de guvern. Am mai spus-o și în deschiderea acestei conferințe: problema drepturilor omului e mult prea importantă pentru a fi lăsată pe mina guvernelor.

Ar mai fi, însă, ceva. Prezumția de nevinovăție poate fi aplicată și în cazul unei maladii psihice, individuale sau colective. E cazul? Iată părerea eminentului doctor în psihiatrie, domnul Ion Vianu, din Elveția (fiul marelui cărturar român Tudor Vianu):

„Nu trebuie să devenim maniaci ai răzbunării. Dar — o spune și Evanghelia — nu poți pune vin nou în butoaie vechi. Adică, nu e posibil ca țara să fie condusă la toate nivelele de oameni ai vechiului regim. Cine s-a compromis ani, decenii la rind, e tributari unei gândiri pe care nu o poate anula. Dar răspunsul meu nu poate fi complet dacă nu e echilibrat și de celălalt aspect: opoziția ar trebui să folosească, uneori, un limbaj mai moderat. În fond, e aici o problemă de comunicare.

Sint chiar uimit că nu a existat, în cadrul acestei conferințe, o discuție onestă și deschisă cu reprezentanții ai guvernului. Aici au fost invitați oameni din guvern. N-au venit. Au vrut, probabil, să evite o confruntare prea dramatică. Dar era bine să o accepte fiindcă, oricum, nu era decît o discuție, un dialog, iar dialogul e întotdeauna preferabil unei — să zicem — confruntări de stradă. Pentru evitarea unor violențe viitoare, e bine ca acest dialog — de altminteri promovat, teoretic, de guvern — să existe în realitate. Altfel puterea devine (în limbaj psihiatric) un complex. Care poate duce ușor la o nouă patologie“.

Răspunsul domnului Ion Vianu ne dă de gîndit. Oare nu cumva există deja „complexul puterii“, oare nu cumva noua patologie totalitară se infiltrează încet dar sigur, în țesuturile încă firave ale unei societăți care abia se naște? Iată părerea cunoscutului avocat Nicolae Cervenii (vicepreședinte al P.N.L.):

„Nu, judecînd actualii guvernanți doar după fapte, prezumția de nevinovăție nu este posibilă. Starea noastră politică actuală este rezultatul unei minciuni construite în timpul revoluției și după revoluție. Tot ce au făcut pină în prezent guvernanții, au făcut conștient. Ei

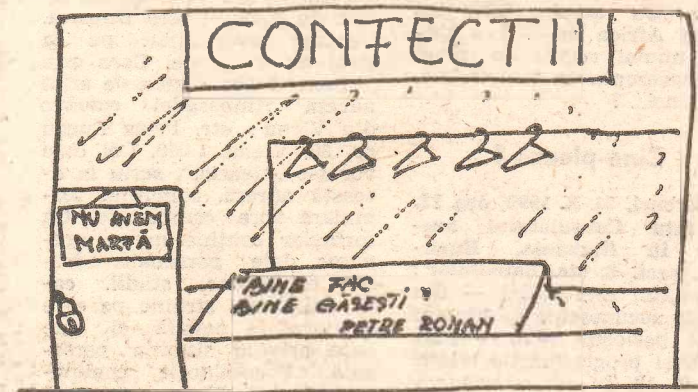
știu precis cum au ajuns la putere, cum au păstrat puterea și ce vor să facă cu ea. Nu e loc de speranțe și de presupuneri. E loc doar pentru calcule și programe lucide. Ceea ce mă îngrijorează enorm este faptul că Parlamentul a acordat „puterile excepționale“ pe care guvernul le-a cerut, pe șase luni, „pentru ieșirea din marasmul economic“. În aceste condiții politice e o hotărîre periculoasă, care poate duce spre orice dar nu spre democrație. Și Salazar a cerut, în Portugalia, acordarea de „puteri excepționale“ pe timp de un an, pentru „ieșirea din marasmul economic“. Și a început o dictatură care a durat 40 de ani.“

Opinie completată de mai tînărul meu confrate, domnul Mircea Huma, avocat la baroul Timiș:

„Prezumția de nevinovăție există atîta vreme cît probele nu sint concludente. În cazul de față, conducătorii țării ne-au oferit numai probe absolut concludente. Din acest moment nu mai există nici o prezumție. Există, deja, certitudini ale vinovăției.“

Cele patru opinii propun o radiografie. Conferința însăși a efectuat o amplă radiografie politică, socială, umană.

RADU CIOBOTEA

Desen de CRISTIAN BALTARIU

VREM SĂ AJUTĂM ZIARIȘTII ROMÂNI

— Domnule Allen Deal, de cît timp ați directorul Bibliotecii Americane din București?

— Sint în România de la sfîrșitul lunii iulie 1989, după ce vreme de 6 luni am urmat un curs intensiv de limbă română, la New York, cu o șoseală de origine română, aproximativ 30 de ore pe săptămînă.

— Ce imaginați v-ați format în acest timp despre poporul român?

— Respect poporul român pentru răbdarea și toleranța din anii dictaturii, ca și pentru curajul din zilele lui decembrie 1989. Respect românii pentru că doresc să recupereze cît mai repede timpul pierdut din cauza lipsei de informații și de legături cu restul lumii și pentru că au o nevoie imensă de a învăța. Am călătorit foarte mult în țară și am simțit peste tot nevoia de informații și de cooperare culturală.

— Cum vă asigurați informațiile solicitate de cititori din toată țara?

— Sint impresionat, repet, de dorința românilor de a învăța. O caracteristică a cititorilor noștri care, astăzi, cînd stăm de vorbă au trecut de 1000, este și nerăbdarea de a afla imediat informații dintre cele mai diverse. Poate că nu-i satisfacem pe toți, dar personalul Bibliotecii Americane este același, iar noi nu sintem bibliotecă teh-

nică, nu putem fi specialiști în toate domeniile. Uneori nici răbdarea de a aștepta informații cerute de noi în S.U.A. nu există. Probleme similare au și celelalte biblioteci americane din fostele țări socialiste. Pe de altă parte și în alte zone ale lumii au loc schimbări profunde. Este normal să avem și noi limitări de buget, limitări care se discută anual.

— Donațiile de cărți și publicații din S.U.A. reprezintă un dar extraordinar pentru poporul român. Cum se des-

fășoară distribuirea donațiilor pe care dv. o conduceți?

— Donațiile, care valoric vor reprezenta circa 10 milioane de dolari, se distribuie în urma consultării conducătorilor Bibliotecii Naționale, Bibliotecii Centrale Universitare și Bibliotecii Academiei. Eu, personal, am călătorit în țară pentru a afla din surse universitare necesarul de cărți și publicații pe domenii. Am trimis cărți din donații la facultățile de medicină, la A.S.E., la marile biblioteci

din București etc. Donațiile ne-au blocat sala de spectacole, probabil pină în primăvara anului viitor. Personalul Bibliotecii Americane, împreună cu studenți români, triază donațiile și le pregătesc pentru a fi trimise la bibliotecile din țară. Transportul către bibliotecile din țară este o problemă; aici ar fi bine să fim ajutați de țara română.

— Ce-ați cîștigat ca om în perioada de cînd sînteți în România?

— Noi, americanii, ne naștem în libertate, creștem în libertate, trăim în libertate. Libertatea, din aceste motive, o simțim ca pe ceva venit de la sine. Am trecut prin această perioadă teribilă a României din decembrie 1989. A fost o lecție importantă pentru noi; am învățat să apreciem altfel ce avem acasă. Cunoaștem acum care poate fi prețul libertății; libertatea are și pentru noi un preț.

— Cum putem grăbi reintorcerea la cultură a societății românești?

— Lipsa de acces la cărți și publicații, la informații, precum și lipsa de valută reprezintă două mari probleme. Trebuie creat cadrul necesar pentru ca edituri americane sau europene să aibă posibilitatea de a vinde direct în România. De asemenea, aveți nevoie de un sistem modern de comunicații care să vă asigure acces

instantaneu la diferite surse de informații. Numai așa se poate mări ritmul de recuperare.

— Sînteți favorabil unor acțiuni de specializare a cadrelor din biblioteci sau din centre de informare și documentare din România?

— Am și început asemenea acțiuni, iar în viitorul an universitar dorim să aducem profesori americani pentru a ține cursuri la Universitatea București, secția de biblioteconomie și știința informării.

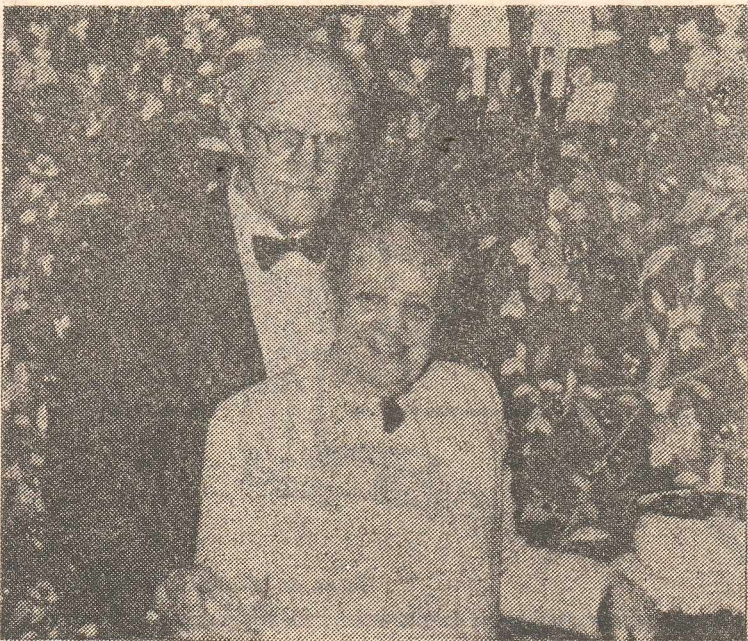
— Presa română are și ea mare nevoie de informație; o parte din donațiile dv. ar trebui să poată fi utilizate direct de ziariști. Cum credeți că se poate rezolva această problemă?

— Vrem și putem să ajutăm ziariștii români. Pentru aceasta este necesar să existe un centru de documentare al presei, unde noi și alte biblioteci străine am putea face donații. Acest centru de documentare încă nu există și noi nu trebuie să favorizăm pe nimeni pină la înființarea lui.

— Libertatea și democrația sint pe drumul pe care ne-am înscris noi?

— Sînteți pe drumul bun. Dorința populației este foarte clară. Situația nu se poate schimba în zece luni. Trebuie să aveți răbdare și căutați neapărat să învățați din greșelile altora.

MIHAI SANDOIU

ÎN TRE „A ADERA” ȘI „A RESPECTA”

Televiziunea Română a-nunțat, pe 15 iunie, reținerea a 1000 de cetățeni. Unul dintre ei se numește Vasile Bogdan. Timplar. 31 de ani. Surprins în dimineața zilei de 14 iunie pe stradă de un grup numeros de mineri. „Erau mai mult de 30... se înghesuiau care să mă lovească. M-au umplut de singe. Mi-au luat inelul de la mână, lăntșorul, ceasul, 4800 de lei și m-au predat la Circa 14 Poliție.” *Nimeni nu trebuie să fie arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.* (Articolul 9 din Declarația Universală a Drepturilor Omului).

La Secție. „Am fost preluat de un căpitan a cărui față nu pot s-o uit. Mă lovea peste testicule cu un bețișor cit o riglă ca să declar ce-a vrut el. Că am fost plătit în Piața Universității unde se consumau droguri și se practica prostituția. De frică am scris că am primit 900 de lei de la o persoană imaginară, Robert. Nu s-a mulțumit cu atât. Împreună cu un locotenent-major — l-aș recunoaște dintr-o mlaie și pe el... avea un smoc de păr alb în față — m-a izbit iar cu sete și m-a pus să strig tare „Sus Iliescu!”. Aveam deja capul spart și urechea ferfenită.” *Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.* (Articolul 5 din Declarația Universală a Drepturilor Omului).

Ca o repetiție generală pentru Măgurele, Vasile Bogdan a fost dus în garajul secției. „Aici erau aruncați într-una oameni stâlciți în bătaie. Pe mine mă puneau cu fața la perete, mă izbeau plini de ură cu bastoanele peste mână, peste picioare, în cap. Soldaților li se spusese că am participat la devastarea Televiziunii și am aruncat militari de la etaj. Dar pe mine mă încolțiseră mineri pe lângă Piața Unirii la 6 dimineața, fără să fi avut vreo dovadă că aș fi vinovat cu ceva!”. *Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.* (Articolul I din aceeași Declara-

ție Universală a Drepturilor Omului).

La Măgurele. „Ne chemau în curte unde se aflau multe mese cu anchetatori. Când acestora nu le convenea ce spuneau interogații, îi luau de păr și îi loveau cu capul de masă. Am văzut cum anchetatorul meu i s-au umplut ochii de lacrimi și m-am gândit că nu toți au inimă de piatră”. În garaj. „Un maior bine clădit, roșu la față, în jur de 45 de ani, ne amenința când încercam să vorbim între noi. Chiar dacă stăteam claie peste grămadă ca animalele, plini de singe ca niște boxeri care s-ar fi luptat pe viață și pe moarte, încercam să mai avem grijă unii de alții. Maiorul zicea că descarcă în noi cele 6 gloanțe din pistolul pe care îl tot flutura.” *Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii.* (Articolul 7 din Declarația Universală a Drepturilor Omului).

„Celor de la Circa 5, unde ne-au dus pe 19 iunie, n-am ce să le reproșez. Și nici domnului locotenent Canamisir care, văzându-mă cit eram de speriat, nu mă știa cum să se poarte cu mine. Așa eram de distrus și de năucit încât, atunci când în timpul anchetei mi-a arătat o fotografie cu mine, nu m-am recunoscut.”

La Jilava. „Pe la începutul lui septembrie, căpitanul Toader — ajutorul șefului Regim și pază — împreună cu lt.-maj. Moraru, citiva subofițeri și soldați au intrat în celula 24, în care mă aflam, strigând Alarmă! Noi ne-am trinit cu fața la pământ. Ei ne călcău în picioare, păseau pur și simplu peste noi și ne întrebau ironic: Cine are ne-voile medicamente? Cine are vreo dorință? Lt.-maj. Moraru, înalt și adus de spate, lovea amenințător în palmă cu un picior de scaun. Când să plece l-a văzut pe Rușinaru Gheorghe care avea părul cam mare. Ce-i cu tine? Sint cu 13—15. Luați-l imediat, îl tundeți, îl bărbierii și în lanțuri cu el! Zece zile cit am mai stat eu acolo, Rușinaru nu s-a mai întors în celulă.” *Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.* (Articolul 5).

Vasile Bogdan a fost pus în libertate prin revocarea măsurii arestării preventive de către Procuratura Municipiului București, conform adresei 1044/8/1990. *Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin lege.* (Articolul 8 din Declarația Universală a Drepturilor Omului).

Însă atita vreme cit aceste drepturi fundamentale nu vor fi recunoscute și de semenii noștri și de cei care sint obligați să le apere viața, demnitatea, libertatea unui om vor fi mai fragile și mai vulnerabile decit însăși democrația mult visată.

OLTEA MUTULESCU ■

Ingrijorare în prag de iarnă

Fotografie de CRISTIAN GACHE ■

PHOENIX, PASĂRE DE PĂMÎNT

„Mama sapă-n grădina lată cit o batistă...”

Fără ploi indestulătoare. Fără țărani autentici. Fără elan, fără certitudini, fără toate cele de trebuință. Doar ceața amară a indoielii adumbrind privirile. Cu inima strinsă cit bobul, cu petecul de cițiva ari strins și el parcă la piept, în somnui plin de recolte.

Vom avea piine la anul? Bate vintul și palele mușcătoare de friș spală cimpul prea puțin însămințat. Țăranii — atit ciți au mai rămas — își trec palma peste bărbia nerasă și-si fac socoteala propriei gospodării. Din ce-au agonisit anul acesta după primirea loturilor, se pare că vor avea o iarnă liniștită. La stat n-au predat nimic, așa, pentru mai multă siguranță. Normele la C.A.P. le-au îndeplinit și ei, deh, mai mult de ochii lumii. Că parcă cin' să mai dea doi bani pe C.A.P.? Ici-colo au mai rămas cîteva, de sămință. „Le-om găta noi și pe-aistea!” — le citești fugitiv spusele în căutătura bănuitoare. Cum au putut, s-au descurcat; a mai venit și fața de la oras, băiatul de la școală, ginerele la sapă și la grapă, au pus osu' cu toții și treaba a mers. După amiezile sed în pridvor și se visează proprietari. Atunci, palmele li se-nclătează pe pahar și nu poți anume ști de unde suie în obraji roșul aprins, cu încetul. Au auzit ei că vine cit de curind legea pămîntului. „Ducă-s-ar pe pustii de lege!”, vor fi zicind asudați, rupți după ziua de muncă, cu ochii dogorind de la sine neîncrederea. Fie legi cit de multe; un lucru contează: vor fi ei, țărani, cu totul stăpîni pe pămînturi.

Seriele, după ce isprăvesc rînduilele curții, între gătit, spălat și dereticat, nevestele șterg la repezeală mîna de șort și pornesc televizorul. La „Actualități” dau fuga și-si înghiontesc bărbatul adormit, protăpindu-se cu sufletul la gură în fața ecranului. „Poate anunță ăstia ceva, mai știi!?...”

De parte de lumea des-lănuțită

Adică departe de noi. De parte de migala nesuferită cu care ne încrustăm răbdarea. Adică undeva în lume,

în Europa, unde țărani noștri au auzit că vitele stău în grajduri precum cărțile în bibliotecile comunale, unde untul se-azvirle calupuri în ocean, unde griul se-nșiră pe poteci să poți lua urma, ca-n poveste. Ce se știe acolo despre noi? Cine poate sufla atit de tare în cornul abundenței, încit să se-audă pînă aici? Cită legendă, cit adevăr?

Stai ghemuit în cîmp și îți vijie capul. De unde să-ncepi? Poate mai întii cu asistența morală a străinătății, dornice de-a ne-ntinde o mînă. Poate printr-un schimb util de oameni. Chiar și satele mai răsărite trebuie să vadă ce e-acolo. Chiar și cei din vest trebuie să ne cunoască realitățile. Numai așa am putea porni deșteptătorul. Ai noștri sint mîndri, sint inteligenți, dar nepermis de șovăielnici și triști. Tristețea lor irumpe, nerostită, trecind încetul cu încetul către resemnarea ciobanului mioritic. Un neam mîndru, ca al nostru, trebuie să știe în fiecare clipă de ce e mîndru. Să se regăsească, să se reîntoarcă la frica de Dumnezeu, la icoana plutind ca un abur în zori, deasupra brazdei, la scrișnetul plugului, la chiotul de veselie din răstimpurile recoltatului. Apoi, cu sprijinul specialiștilor sosiți, cu experți, cu răbdare pentru a desluși limpede povețele, să ne reîntoarcem în albie.

Elegie dinspre altădată

Precum Phoenix. De data asta vom renaște din țărînă, din cenușa iluziilor consumate în iernile geroase și pline de lipsuri, de dinainte. Refacerea agriculturii, mină-n mină cu cea ecologică vor fi apa vie din care vom bea și ne vom întrema. Zborul de mai tirziu va umple hambarele, căușul palmelor cu rod, va tăia amiezile pe la chindie, va indestula carafele atita vreme secate.

O elegie, ca o schiță simplă despre acasă. Desigur, o elegie, în vremea în care de fapt nu mai au loc elegiile. Doar că uneori, ca și altădată, preaplînul revărsă și se rosteste. Altădată, cînd semintele-ncolțeau de la sine în palma țărânului. Altădată, cînd eram un grînar tîhnit, cu colacul rumen în bătătură.

CRISTIAN PAVEL ■

Carta europeană:

„EXERCITIUL AUTONOM AL PUTERII LOCALE”

PARTEA III

Articolul 15

Semnătura, ratificarea, intrarea în vigoare

1. Prezenta Cartă este disponibilă la semnătura statelor membre ale Consiliului Europei. Ea va fi supusă ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse pe lângă Secretarul General al Consiliului Europei.

2. Prezenta Cartă va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează după expirarea unei perioade de trei luni de la data la care 4 state membre ale Consiliului Europei vor exprima consimțămîntul lor de a se considera legate de Cartă, în conformitate cu dispozițiile paragrafului precedent.

3. Pentru fiecare stat membru care va exprima ulterior consimțămîntul său de a se considera legat de Cartă, aceasta va intra în vigoare în prima zi a lunii care urmează după expirarea unei pe-

rioadă de 3 luni de la data depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare sau de aprobare.

Articolul 16

Clauze teritoriale

1. Fiecare stat poate în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentelor de ratificare, de acceptare, de aprobare, sau de adeziune să desemneze teritoriul sau teritoriile la care se aplică prezenta Cartă.

2. Fiecare stat poate la orice moment ulterior, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să extindă aplicarea prezentei Carte la orice alt teritoriu desemnat în declarație. Carta va intra în vigoare în ceea ce privește acest teritoriu în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de 3 luni de la data recepției declarației de către Secretarul General.

3. Orice declarație făcută în virtutea acelor două paragrafe precedente

poate fi retrasă în ce privește orice teritoriu desemnat în această declarație prin notificarea adresată Secretarului General. Retragera va lua efect în prima zi a lunii care urmează expirării unei perioade de trei luni de la data recepției notificării de către Secretarul General.

Articolul 17

Anularea

1. Nici o Parte nu poate denunța prezenta Cartă înaintea expirării unei perioade de 5 ani de la data la care Carta a intrat în vigoare în ceea ce o privește. Un preaviz de 6 luni va fi notificat Secretarului General al Consiliului Europei. Această denunțare nu afectează validitatea Cartei față de alte părți cu rezerva că numărul acestora să nu fie niciodată inferior la 4.

2. Orice Parte poate, în conformitate cu dispozițiile enunțate în paragraful precedent, să denunțe toate paragrafele părții I a Cartei pe care le-a acceptat, cu rezerva ca numărul și categoria paragrafelor la care această Parte este legată să rămînă conforme cu dispozițiile articolului 12, paragraf I. Orice Parte care, ca urmare a denunțării unui paragraf nu se mai conformă dispozițiilor articolului 12, paragraf 1, va fi considerată ca avînd de asemenea denunțat Carta ca atare.

Articolul 18

Notificări

Secretarul General al Consiliului Europei notifică Statelor membre ale Consiliului:

- toate semnăturile;
- depunerea tuturor instrumentelor de ratificare, de acceptare, sau de aprobare;
- toate datele de intrare în vigoare a prezentei Carte conform articolului său 15;
- toate notificările primite prin aplicarea dispozițiilor art. 12, paragrafele 2 și 3;
- toate notificările primite prin aplicarea dispozițiilor art. 13;
- orice alt act, notificare sau comunicare în legătură cu prezenta Cartă.

Pe baza aceasta, subsemnații, autorizați cum se cuvine în acest scop, au semnat prezenta Cartă.

Făcută la Strasbourg, în 15 octombrie 1985 în franceză și în engleză, cele 2 texte făcînd dovadă ambele, într-un singur exemplar ce va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul General al Consiliului Europei va comunica o copie certificată conformă fiecăruia din statele membre ale Consiliului Europei.

Urcuş

Înălţimile se euceresc pas cu pas

Scandal la frontieră

Unde-i lege, apare imediat şi tocmeala. Dacă nu merge cu tocmeala, o mamă de bătaie e bună, că-i rupă din RAI. Acestea ar fi, în rezumat, întâmplările din vama româno-iugoslavă de la Porțile de Fier. Tragico-media are mai multe acte: I. Refuzul vameşilor români de a lăsa să treacă „turisti” români cu cantități uriașe de produse industriale (legea intrată în vigoare la 1 octombrie prevede cadouri în valoare maximă de 500 de lei). II. De aici cearta. III. Bătaia turiștii (romi) — vameșii. IV. Intervenția spectaculoasă a poliției. V. Poliția chelfănită zdrăvan de băieții noștri. VI. Pauză marcată prin căderea cortinei peste două zile de armistițiu. VII. Întoarcerea panterei rom; zeci de autoturisme dotate cu țigări, lanțuri de fîntînă, rulmenți și alte produse cosmetice. VIII. Partitura vameșilor: pe-aici nu se trece. IX. Distrugerea gingașelor cadouri de către inși posesorii lor, în mijlocul șoselei. Cum nici lanțurile, nici rulmenții n-au putut fi distruși în mod corespunzător, s-a optat, în final pentru aruncarea

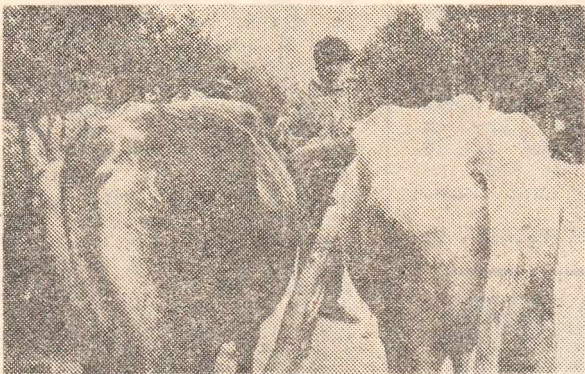
Și nemții au probleme

— De ce nu deschid, dom'le, odată?
— N-o fi ora.
— Ba e! Da' așa sintem noi, nici-odată punctuali. Dacă am fi nemți...
— Crezi dumneata că nemții sint punctuali?
— Cum să nu?
— Ei, uite că te înșeli! Nu sint, că stau și ei la coadă.
— Nemții și coada! Mă faci să rid. Ce coadă să fie la ei?
— La dopuri.
— Fugi, dom'le, că-ți bați joc de mine.
— De loc! Asta-i pacostea lor: dopurile.
— Nu se găsec?
— Ba, sint prea multe.
— Ce tot spui? Dacă-s multe, de ce să stea la coadă? Și ce să facă ei cu atîtea dopuri? Ori, nu-s sticlele înfundate?
— Nu-i vorba de sticle. Dopurile lor sint pe șosele. Cînd se adună multe mașini, se cheamă că e dop.
— Parcă nu-mi vine să cred. Ce, ei au șoselele noastre?
— Nu, dar nici mașinile noastre. Cîte „Dacii” ai dumneata?
— Nici una, ce mă mai întrebi?
— Vezi? Acolo, toată lumea are

cite o mașină, ori două. Cînd se pornesc toți, care-ncotro, gata dopul! Teroare, nu alta. Ca să străbați orașul faci și două ceasuri.
— Ca la I.T.B. Te pomenești că întîrzie și la serviciu?
— Mai întîrzie. Dacă-i dop?
— Și ce fac cînd stau la dopuri?
— Se plictisesc, vai de ei! Că nu-i ca la noi, să mai stăm de vorbă, să ne înghesuim, să ne certăm cu șoferul, să injurăm I.T.B.-ul. Acolo, omul și mașina. Cu cine să te cerți? Mai un „Volvo”, mai un „Audi”, mai un „Mercedes”... Dar sint singuri, singurei.
— Vai, săracii!
— Da, se plictisesc rău. Unii cască, alții se uită la televizor, mai vorbesc la telefon...
— Nu ziceai că-s pe șosea?
— Ba da. Le au în mașină. Și tot se plictisesc. Deh, coada-i coadă. Doar cînd intră unul în ăla din față se mai distrează. Că se întîmplă.
— Ce nenorocire!
— Da' de unde! Plătesc Asigurările, ori, mai simplu, le iau alta, nouă. Așa-i la dop!
— Ca să vezi, dom'le! Au și nemții problemele lor!
— Păi, cum nu?

LIANA TATOS

Evoluție

Ce ar fi pictat Grigorescu azi

lor tot în direcția vameșilor. X. Poliția sosește la timp și surprinde flagrantul. XI. Poliția pleacă

la timp. XII. Pauză. Se așteaptă actul următor. Sau legea următoare. (R. C.)

Max Aub: Crime perfecte

Da, am fost de acord să mă ia cu el. Numai că m-a condus pe un drum greșit. L-am insultat, deși avea dreptate, dar așa sint eu. Nu mai era nimic de făcut. Continuam să ne vedem, dar fără să ne mai adresăm vreun cuvînt. Pentru mine era foarte neplăcut. Aș fi putut să-i cer iertare, bineînțeles, și totu ar fi fost ca înainte. Eu însă nu și nu, așa era genul meu. Nu-l mai suportam. L-am lăsat nemisat, fără să mai poată articula vreun suferință. Sint sigur că n-a avut de suferit. Acum sintem amîndoi liniștiți.

A intrat exact în mo-

mentul în care ne îmbrățișam. De o lună așteptam aceste clipe. Era istovită, învinsă, gata să cedeze. Iar idiotul, cu căpătina sa de degenerate, cu surisul său mieros, năvălit în a face gafe neincetate, intră în dormitor și închipindu-se simpatice, întrebă cu o voce pitigăiată:
— E cineva acasă?
L-am omorît pe loc. Prima lovitură este întotdeauna necrutătoare.

Nu putu să adoarmă înainte de a termina de citit romanul polițist. Soluția era atît de absurdă, atît de lipsită de logică încît Roberto Manoz, se sculă, merse pînă la colțul străzii pentru a-l aștepta pe Florentino Borrego (care semna Archibald Mac Leish dovadă a mediocrității și ignoranței

sale). L-a omorît dintr-o singură lovitură, nimerindu-l drept în coaste.

M-a insultat fără motiv, pur și simplu pentru că s-a enervat. Asta în timp ce jucam o partidă de cărți. I-am atras atenția că trisează: am hotărît să renunțăm la joc. El a luat-o drept o jignire. Din clipa aceea nu ne-am mai vorbit. Era vinovat, evident. Fiind colegi de birou, n-aveam încotro. Trebuia să ne vedem zilnic. Speram să-și ceară scuze. El însă nu, nici vorbă. Prezența lui începu să mă deranjeze din ce în ce mai mult pînă într-o zi cînd, nici mai mult, nici mai puțin, mi-am descărcat revolverul în el.

Versiune de EUGENIA VASILE

Colocvii la distanță

tonomii să facă același corp de interese pentru bunăstarea națiunii.”

Grupaj realizat de LIANA TATOS

Bucurie

Diminețile duminicilor noastre

Fotografii de Leonard Chioveanu și Gig Motoianu

Din Las Palmas cu tristețe

Domnul Emil Braharu, căpitanul EXPEDITIEI NAUTICE DACIA, trimite din Las Palmas de Gran Canaria un jurnal de bord. O mină de oameni își doresc să devină „purători ai mesajului de pace și colaborare al poporului român eliberat prin revoluție, să întreprindă acțiuni de reclamă turistică și comercială, să realizeze filme și fotografii documentare”. Principal sponsor — AUTODACIA — PISTEȘTI. Acestuia, ca și NAVROM-ului, se pare că ar trebui să li se amintească un fapt: ca organizatori ai expediției — aprobată de Guvernul României — au uitat-o definitiv, părăsindu-i pe cei cîțiva entuziaști în largul mărilor. Nu vom extrage din jurnalul expediției decît o unică și grăitoare declarație: „Lipsa de mijloace financiare ne-au redus posibilitățile de mișcare. Noi nu am plecat la cerșit, ci ne considerăm în misiune comandată.”

Aberații

Vi se pare normal ca o familie de 11 persoane să locuiască în două camere? Vi se pare normal ca familia cu pricina să aibă și locul de casă și posibilitățile și

dorința de a construi — fără a cere sprijinul cuiva — și totuși să n-o poată face? Vi se pare normal ca un primar să tot promită că va da autorizație de construcție pentru casă și să n-o facă?

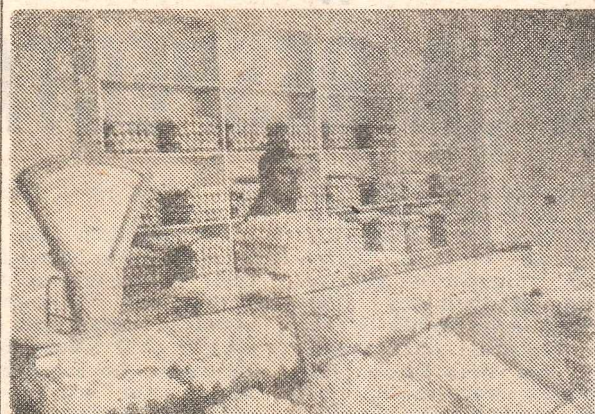
Ce vă spun eu acum vi se pare aberant, nu-i așa? Este, da e și adevarat! Doamna Iuliana Manea din comuna Voluntari, Sectorul Agricol Ilfov, abia așteaptă să depună mărturie. Nu știu dacă domnul primar ar fi dispus să dea vreo explicație. Deși, mi se pare că ar fi obligat s-o facă.

Planul Marshall — Rugină

„Vorbele acestui om sint nestemate ale înțelepciunii”, apreciază Gheorghe Neagu din Odobesti, referindu-se la savantul de origine română, Rugină. Scrisoarea se încheie cu multe și dureroase întrebări: „De ce nu s-a dat publicității planul Rugină? Să nu fie interesată nici opoziția în redresarea economică a României și să ne facă să înțelegem că fiecare a urmărit bunăstarea proprie? Oare guvernul și opoziția nu are nici o răspundere față de autonomia dată celor cu sacul gol? Nu cred că poate fi autonom un organism căruia-i bate în buzunare vîntul, în vreme ce guvernul și

parlamentul să beneficieze de munca a patru decenii a neamului românesc. Cred că nimeni n-ar pierde în fața unei unități de efort de gîndire și muncă românească, în care toți au-

Ultima găinărie

Imagine de arhivă

Iaf cu amănuntul

La instalațiile sanitare și la încălzirea centrală ne gîndim mai toți la nevoie și la vreme de iarnă. S-a gîndit și dl. Marin Guran, care a avut și îndrăzneala de a lua în antrepriză reparațiile de acest fel într-un cvartal de blocuri severinene. Rezultat: mica întreprindere lucrează de două ori în pier-

dere, o dată din cauza hotărîrii guvernului ca unitățile particulare să achiziționeze materiale la preț cu amănuntul (cu o treime mai mare decît cel de bază), a doua oară fiindcă din impozitul pe beneficii nu pot fi scăzute sumele plătite în plus.

Mult mai rentabil rămîne, în continuare, să vinzi gogoși. (R. C.)

POȘTA REDACȚIEI

Botezatu Ioan — Focșani: S-a deplasat un redactor al nostru la Focșani, dar dv. erați la Sinaia, în delegație. Trimiteți-ne urgent copii legalizate de pe repartiție, sentința judecătorească și decizia tribunalului.
● **Popescu Anton** — București: Nerespectarea de către agenții economici și de alimentație publică, indiferent de forma de proprietate, a programului de lucru obligatoriu stabilit, precum și neafisarea acestuia constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5 000 lei la 10 000 lei. Totodată persoanele vinovate vor răspunde și disciplinar, potrivit Codului muncii. Constatarea contravențiilor se face prin proces-verbal de către inspectorii comerciali de stat și inspectorii generali pentru expansiune comercială din teritoriu.
● **Popovici Teodor** — Iași: Legea privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome și societăți comerciale este publicată în Monitorul oficial nr. 98/1990.
● **Cercelaru Dumitru** — București: Am cercetat situația prezentată de dv. și lucrurile nu stau chiar așa. Treceți, eventual, pe la raclă.
● **Ștefănescu Moise** — Bacău: Aveți dreptul.
● **Iordache Stelian** — Brașov: Ocrotirea socială, precum și pregătirea școlară și profesională a copiilor și tinerilor cu deficiențe fizice sau intelectuale și a minorilor inadaptați sint gratuite. Art. 19 din Legea 3/1970 privind regimul ocrotirii unor categorii de minori este abrogat. Contribuția neachitată pînă în mai 1990 nu va mai fi urmărită.
● **Lazăr Gheorghe** — București: Salariul tarifar prevăzut de lege pentru personalul didactic, sanitar și auxiliar de învățămînt din leagăne, case de copii și din unități speciale de învățămînt preșcolar, primar, gimnazial, liceal și postliceal, profesional, de la centrele logopedice și de la cursurile de calificare sau recalificare pentru deficienți și invalizi este mai mare cu 3 clase de salarizare. Personalul de administrație, de deservire, de întreținere și de pază din leagăne, case de copii și unități de învățămînt special beneficiază de un salariu tarifar cu o clasă de salarizare mai mare decît cel prevăzut de lege (completare la art. 142 al. 1 din Legea 57/1974).
● **Bucur Iulian** — Suceava: Salariul cadrelor didactice care funcționează în mediul rural este majorat cu 10 la sută. Salariul învățătorilor și institutorilor care predau la clasele I-IV simultan este majorat cu 20 la sută pentru 4 clase, cu 15 la sută pentru 3 clase și cu 10 la sută pentru 2 clase.
● **Ionescu Steliana** — București: Șefii misiunilor diplomatice și oficiilor consulare pot acorda, în cazuri deosebite, scutiri și reduceri de taxe în valută sau aproba plata acestora în țară pentru cetățenii români aflați temporar în străinătate.

REGHINA VÂRVICI

LEGILE VOTATE ÎN PARLAMENT NU SÎNT CADOURI PENTRU POPOR

Grija față de om, pe care tinăra și originala noastră democrație o poartă cu strictețe, pare să fie încorsetată de legi adoptate în grabă și aplicate alurea într-un sistem birocratic și sclerosat. Astfel de legi devin, cu timpul, pumni de nisip aruncați în ochii alegătorilor. Un exemplu este decretul-lege nr. 118 din 30 martie 1990, adoptat de C.P.U.N.-ul de tristă amintire. Decretul-lege a fost primit cu numeroase proteste de cei peste 50.000 de membri ai Asociației Foștilor Deținuți Politici. Dar praful a fost aruncat și trecutul uitat.

În februarie a.c., Asociația înaintează autorităților propoziții instalate pe un proiect de lege care a ajuns (după ce a trecut pe la Ministerul Muncii și al Finanțelor) în mîna domnului Dan Martian. Proiectul cerea, printre altele, despăgubiri celor care au suferit în timpul dictaturii comuniste și instituirea de pensii în baza următoarelor coduri: art. 17.1 și 17.2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 948 din Codul Civil, art. 992 din același document, articol ce prevede interzicerea îmbogățirii fără cauză și art. 993, referitor la tragerea la răspundere a celor care comit delictul prin acapararea altor averi.

Decretul-lege amintit păstrează puține puncte din proiectul înaintat de membrii asociației. În art. 3 se prevede o indemnizație lunară de 200 de lei pentru fiecare an de detenție, internare... Deci o indemnizație, care nu se trans-

mite urmașilor. Mai mult în același articol se prevede asistența medicală gratuită... Dar să nu comentăm legea deja votată, să vedem cum se aplică.

Ei trag de timp și așteaptă ca să mor...

„Semnalmente: talie 1,51, frunte mijlocie, nasul drept, fața rotundă, părul negru, ochii verzi... născută în 1905, luna octombrie, ziua 30, funcționară în București. A fost internată de către M.A.I. Serviciul Penitenciare cu mandatul de arestare nr. 13800 1949. Este eliberată pe 8 februarie 1953”.

Am citat un fragment din buletinul de eliberare al fostei detinute, Eliza Demetriade, fostă membră P.N.T., observatoare la alegerile din 1946, actualmente pensionară, cu un picior rupt, lucidă și dezinteresată de actuala politică. A făcut politică în tinerețe și-i ajung 4 ani de pușcărie, 2 ani la Jilava și 2 ani la Mîslea. Astăzi, ca orice pensionară, așteaptă pensia: 1.200 lei.

Beneficiară a decretului-lege, d-na Eliza Demetriade își întocmește dosarul: o cerere de intrare în asociație, o copie xeroxată după biletul de eliberare. Dosarul este depus la 7 iunie și înregistrat cu nr. 471. Conform legii, rezolvarea ar fi durat 30 de zile. Pe 13 septembrie 1990, d-na Demetriade primește un telefon de la comisia de aprobare a indemnizațiilor, prin care i se

comunică respectuos că biletul de eliberare nu cuprinde ziua și luna arestării. Pe acest motiv nu i se aprobă dosarul. Insistențele sînt inutile, chiar dacă numărul mandatului de arestare este datat: 1949 (Pînă și-un copil ar putea face diferența 1953—1949 = 4 ani!). Nu! Trebuie să se ducă la M.I., ca acolo să-i găsească în arhivă data arestării. Pe strada Ilfov nr. 6 i se răspunde că arhiva se află în Pitești și pentru a ajunge acolo trebuie să întocmească un memoriu... Nu știm dacă d-na Demetriade va reuși să-și obțină indemnizația la pensie (e puțin probabil ca arhiva să nu fi rezistat după 40 de ani), important ni se pare ca, oricîte legi s-ar da, ele să fie aplicate corect și eficient.

Asociației Foștilor Deținuți Politici i se pun destule „bete-n roate”. Problema despăgubirilor este total ignorată. Ministerul Muncii, prin funcționarii săi, creează (involuntar, desigur, ne place să credem) greutăți celor în drept: „că nu sînt fonduri, că s-au terminat”, se incurcă sumele de bani, nu se plătesc la timp.

Nu vrem să fim cinici, dar sistemul birocratic ni se pare că așteaptă să moară (de bătrînețe) cît mai mulți membri ai asociației. Astfel, vor fi bani, iar noi, cei mai tineri (viitori deținuți politici) vom fi bogați și mulțumiți! (Nu fericiți!).

PETRE BARBU

PE AICI NU SE TRECE!

Locuitorii orașului Măreșești au purtat cu mîndrie, ca pe un blazon, neuitatul „Pe-aici nu se trece!”, semn al eroismului celor care au stat ca un scut în fața nemților. Cu vremea, acest oraș-euro a simțit tot mai mult că „firma” demnității și vitejiei se întoarce parcă împotriva sa, condamndu-l la izolare. Acum, după Revoluție, s-au năruit și ultimele speranțe și oamenii cred că o fi un blestem, căci pe aici chiar nu se trece, nici cu civilizația, nici cu „noile cuceriri”. Pe vremea dictaturii — ne povestește un localnic — primarii, ce se perindau la intervale scurte, se legau, ca făcuți, de bietul nostru parc, așa înțelegînd ei să lase semne ale trecerii lor pe la noi. Unul a scos gardurile parcului (puse cu multă cheltuială), altul a scos arbuștii (pe motiv că adăposteau fărâdelegi), a venit unul care a desființat băncile. Începusem să ne obișnuim: cum vedeam echipe de lucru în parc, știam că avem un nou primar. Acum, cel puțin, știm o socoteală: fără flori, fără bănci, fără garduri, iată un loc unde poți să-ți aduci liniștit vitele la păscut (și oamenii chiar le aduc). Unii primari, mai „culți”, au umblat și la problemele de cultură. Au mutat sediul cel nou al bibliotecii, din parc în clădirea cantinei C.F.R., pe urmă înapoi în parc pentru a face loc unei creșe, dar a venit un primar tinăr și frumos, Paul Ghimpu, care a evacuat creșa și și-a făcut acolo o mîndrețe de casă, din care a

plecat, însă, cu tam-tam, după ce s-a dovedit că avea oarece aplecare suspectă către idilele între bărbați. Primarul care l-a înlocuit a mers mai departe cu „îmbunătățirile” edilitare: a desființat și fîntina arteziană, unică, pentru că în parc nu prea mai era nimic de scos. Pe strada Republicii au fost demolate, cu vreo 20 de ani în urmă, multe case arătoase, în vederea amenajării centrului civic. Terenul e și astăzi viran, acoperit de bălării și înveselit, după revoluție, de spectacolul pestriț al oilor și vacilor, pentru că, nu-i așa, măcar necuvîntătoarele să se aleagă cu ceva din libertate. Nivelul de trai? Cum să nu: apă caldă o singură dată pe lună (cîteva ore), căldură, slăvă Domnului, balcoanele blocurilor sînt ticsite cu lemne și cărbuni, comerțul n-a fost înstrăinat, e tot pe mina fostelor „dinastii” cu tradiție în domeniu, butelii de anagaz vin mai puține decît înainte (cam 600 pe lună, față de necesarul de 1.800). Întreprinderea „Chimica” a intrat, se pare, în negocieri cu firma „Palmolive” pentru o mașină de ambalat detergenți și pentru înființarea unei secții de produse cosmetice, ceea ce va însemna sute de oameni fără loc de muncă. Mare lucru și cu progresul din învățămînt: cadrele calificate au plecat la Focșani sau la liceul din oraș, iar în școlile generale au fost aduși să-i învețe carte pe copii, proaspeții absolvenți de liceu.

VALERIA DORNEANU

Un subiect de best-seller

Mai întîi te frapează cadrul ambiental, natura blîndă, desîșul pădurii răsfîrat de privirea atentă, serpentinele parcă anume răsucite pentru a învălui trecătorul într-o dulce amețeală. Pe drumul rutier Budoi — Aleșd, de la izvorul cu apă minerală, ajungi în Pădurea Neagră — vestitul centru bihorean de suflare și prelucrare a sticlăriei și cristalurilor din țară. Apoi urmează indicatorul care arată devierea spre dreapta, către Poiana Florilor — cîteva kilometri de drum forestier, tăiat pe alocuri într-un desîș grozav de pădure. Urcăm din greu, mașina se cabrează în virtul pantelor, revine și poșosește. Trecem prin mai multe culori. Castelul pe care îl căutăm ni se înfățișează privirii într-o tăcere demnă, ca un zvicnet disperat, orgolios pînă la pîiere. Locul ni se pare potrivit, iar felul în care este dispus îl conferă personalitate și distincție. Cel puțin așa pare de la distanță.

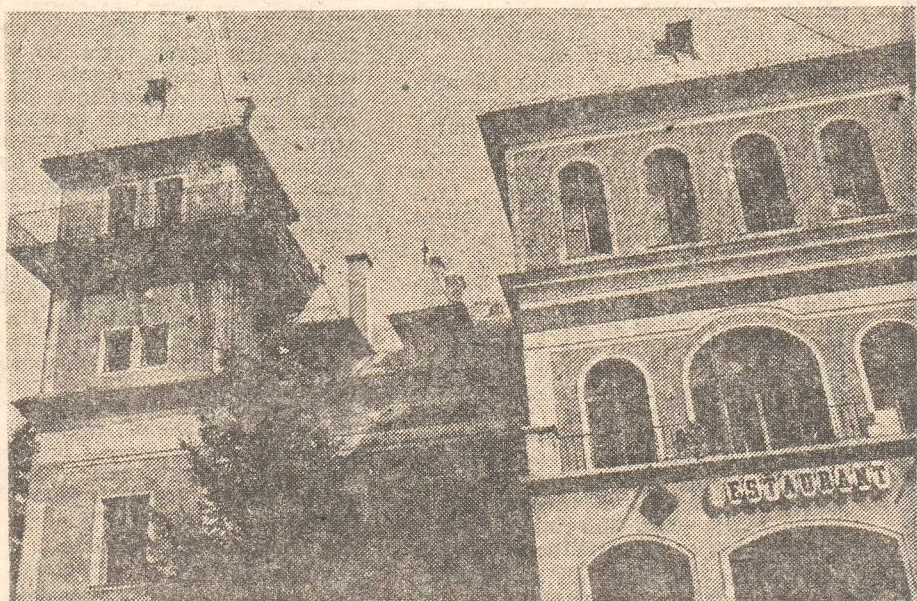
Aflasem, înainte de a veni aici cîteva amănunte, cîteva frînturi de poveste care circulă și încălzesc inimile oamenilor de prin partea locului. Care să fi fost istoria acestui castel? I-am ascultat, am văzut cum se codesc, cum le rid ochii în cap la un pahar de pa-

lincă celor care și-aduc aminte. „Ehei — zic ei parcă încercați de o mîndrie ascunsă — spune-se că pe la mijlocul secolului trecut un conte maghiar, Zicsy-grof, a binevoit să ridice pe culme, în Poiana Florilor, un castel pe care să-l dăruiască amantei sale, unul cu 365 de ferestre, la care ea să se poată ivi zilnic la o altă, tot anul... E gîndită pînă și poziția castelului; cînd e senin, dacă privești cu atenție, se

vede Debreșinul!”. Mai departe, oamenii nu știu, ori poate urmarea nu e la fel de incitantă și li se pare fără rost. De aici, s-ar putea continua un posibil subiect de best-seller, lacrimogen sau eroic.

Ne apropiem, mușcăm din merele coapte din jur și devenim tot mai atenți. E clar, e așa cum ni s-a spus: castelul a devenit o ruină.

Nemernicie cu repetiție

CASTELE ÎN SPANIA ȘI ÎN BIHOR

Un castel părăsit are, înainte de toaie, un aer de nobil în vîrstă, scăpătat, mizer, gata să ducă însă cu el în mormînt blazonul familiei. Aici, povara suportată de palat pare a fi mult mai grea. Nemernicia omului a fost pusă în lucrare cu isterie, cu o barbarie de neconceput. N-am reușit să număr prea multe geamuri întregi, cercevele, trepte exterioare; ușile smulse, faianțe, instalațiile electrice și sanitare desprinse samavolnic și luate „la pachet”; parchetul extras din podele, zidurile solide încercate parcă de un întreg arsenal de șantier, cărămizi dislocate, podele subrezite, șemineurile ca după explozie...

Pe părintele Adrian Ciuhandu, preot ortodox pensionar, originar din Cîmpești, îl stabilim în zonă, l-am întîlnit pe poteca de dinspre pădure. Venit aici pe jos cale de 13 km, îl podideau lacrimile povestind: „Iaca, mă minunez de nenorocire. Ce să vă spun despre castel? ... Din cîte știu eu, din bătrîni, am auzit cum că tatăl preotului din comuna Peștiș, Teodor Filip, ar fi fost un om erudit, cunoscător de limbi străine, istorie, arte. Acesta a devenit prieten apropiat grofului, care era, desigur, un om cult. Rugîndu-l să-l sprijine în construirea castelului, preotul Filip a apelat la credincioșii locului și (să fi fost pe la 1840?) s-a început zidirea castelului. Cărămida a fost adusă pe Criș, apoi cu carele, de la Peștiș, pînă sus. Cu greu, cu singe și sudoare creștinească a fost clădit castelul... Pe urmă, înțelesesem că moștenitorii tîrziu ai grofului au concesionat pădurea și castelul firmei elvețiene „La

Roche Dervosz” (denumirea e probabil aproximativă — n.n.). Prin 1947, firma a început să negocieze cu sîtenii din Cuișed pentru vinzarea celor 520 de iugăre de pădure și a castelului. Au simțit ei ceva și au vrut să vîndă totul parohiei. Pădurile au fost cumpărate de lugășeni, rămîind castelul și încă 20 de iugăre de pămînt pe care episcopul Nicolae Popovici nu a mai apucat să le preia. A rămas totul statului și nu de mult, să fie zece ani în urmă, U.J.COOP-ul Bihor a investit cîteva milioane, a restaurat castelul, au făcut hotel și restaurant fain, care au funcționat cîteva ani, apoi au fost abandonate. Se mai vîd încă firmele. Oamenii spun că era frumos, dar nu era rentabil, așa că au renunțat. De o bună bucată de vreme e în totală paragină. Și ce mîndrețe de castel!...

Alarma de peste păduri

Inițial, prevăzusem o documentare completă, discuții cu forurile răspunzătoare, întrebări care să fie secundate de răspunsuri cu acoperire. Apoi am renunțat. Din teama și sila față de răspunsurile fabricate, contrafăcute. Ce importantă ar mai putea avea acum cît s-a investit, cine, din ordinul cui? Oricum, explicațiile ar fi tardive. Bani s-au dus, irevocabil, pe apa simbelei. Important este, credem, modul în care se administrează castelul în momentul de față, precum și demersurile de valorificare a acestuia. Din cîte am putut afla, există oferte de achiziție din partea germanilor, a austrieților, a unor români asociați și chiar din partea episcopiei. Părintele A. Ciuhandu avansează ideea — fie ea aparent hazardată — potrivit căreia castelul ar putea deveni o minăstire de maici, un reper românesc luminos al credinței, aici, la hotarul cu Ungaria.

Probabil că la această oră se tot discută, se analizează problemele pe toate fețele (cu cît discernămînt, rămîne de văzut), însă, aici, la castel nimeni nu cîntă un pai. Trist e că transformat ad-hoc în grajd, secătuit de mîna inconștientă și lacomă a trecătorului, supus intemperțiilor, castelul din Poiana Florilor trece lent, dar sigur, de la agonie la ireparabil. Chiar și peste păduri, alarma ar trebui să se audă.

CRISTIAN PAVEL

„Că s-a umplut de

rele sufletul meu

și viața mea de

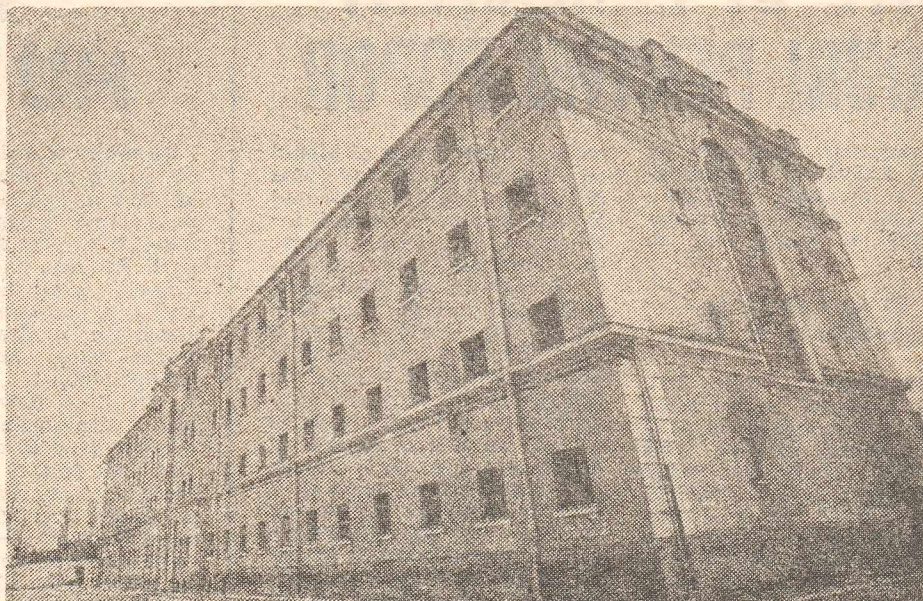
iad s-a apropiat“

(Psalm 87)

Am coborât în gara Aiud în jurul orei cinci dimineața. Frig și întineric pe străzile orașului. Piața era pustie și cocoșii uitaseră să mai cinte. Mi-a fost teamă că foarte repede mă voi rătăci printre casele adormite dar, poate ingerul, poate diavolul, m-a dus pe drumul dorit, descoperind cea mai mare clădire a orașului. Luminată la fiecare fereastră, cu un contur pierdut în beznă, trufașă. Așa mi s-a părut clădirea Penitenciarului din Aiud : trufașă. Primii oameni care se trezesc în Aiud sint pușcăriașii. Fusesem punctual. De închisoare m-am apropiat abia în cursul zilei. Soarele de noiembrie mă încurajase. Mărturisesc că mi-a fost teamă.

Să mor în pușcărie
25 de ani cu gloanțe-n cap,
dacă sint vinovat !

Este firav, tuns zero, în zeghe, își frământă în palme boneta vârgată și mă privește într-un anume fel, parcă mi-ar citi sufletul. Se numește Ivan Daniel, are 25 de ani și este condamnat la 25 de ani pentru omor. Pe cine a ucis ? Un prieten din Timișoara. L-a tăiat în bucăți. Răspunde timorat, curind va căpăta curaj. Este bucureștean, locuiește în Berceni, are nevastă și familie. În civilie era tratamentist. Și-a păstrat meseria și aici, în fabrica de prelucrări mecanice Aiud. Zidurile închisorii, bine păzite și protejate de sîrmă ghimpată dispusă în „Y“, ascund o întreprindere uimitoare. Pornisem cu o prejudecată : teroare, șobolani, mizerie. Le știam din cărți, din povestirile ocazionale. Fabrica din Aiud este organizată după toate regulile tehnologice : o secție de strunguri, freze, aparate de sudură, ateliere de lăcătușerie, tratamente termice, prelucrări prin deformare plastică. La locurile de muncă, în locul salopetelor, zeghe, bonete, pantaloni vârgați și priviri întunecate. Sint penali : cei cu furturi, violuri, crime. Munca rămîne prima formă de... reeducare. Prin legea 23, deținutul este plătit ca un muncitor necalificat. 10 la sută din câștig îi revine, restul intră în fondul de autofinanțare al penitenciarului. S-a născut astfel mentalitatea că deținuții îi întrețin pe gardieni. 10 la sută e puțin ? Procentul e cumulativ ? Se pare că nu. Dar muncesc ? Pot fi constrinși să muncească ? Trecînd printre ei, păreau că muncesc... dar mă filau : e dom' inspector. Mulți sint recidiviști. Ivan Daniel e primar. A jucat hochei și este

Aiud. Pe dinafară, o clădire ca multe altele

pentru „Flacăra București“, cutii pentru bobinele de la „România-Film“, ambalaje Alba-Lux. În alt atelier mi se explică felul cum doi deținuți au săpat un tunel lung de 9 metri pe sub zidul închisorii. Au evadat, dar au fost prinși. Ca-n filme ! Ies și intru într-o încăpere cu multe chesoane vopsite. Sint pentru M.I. Alături, într-un dulap stau înșirate cătușe. Fabrica face și astfel de „brățări“. Îmi aleg una și

Am dormit în patul

UNUI MIOP

vreau s-o încerc. Din spate, cineva se hlizește : „Să nu vă ardă !“. Rețeaua de informații a deținuților funcționează ireproșabil. Curtea fabricii este animată. Eu mă grăbesc spre celular.

Cenușăreasa Ministerului de Interne

Este foarte greu să pronosticăm viitorul penitenciarelor românești o dată cu trecerea lor sub aripa ocrotitoare a Ministerului de Justiție. Cert este că atât deținuții, cit și personalul de pază și... reeducare au avut de suferit sub conducerea M.I. Pînă-n 1964 în Aiud a fost un regim de teroare. Dar după ? A fost dulce viața în Aiud ? Nu credem, dovezi au fost și sint. După Revoluție, se afirmă că tortura a fost eliminată din închisori. De altfel, anul acesta România a semnat un document internațional în acest sens.

La Aiud însă, n-am reușit să aflu dacă se bate. Șeful biroului de reeducare din Penitenciarul Aiud, maiorul Cornel Buz, este interesat, după mulți ani de muncă, să cunoască noi metode de „îmblinzire“ a delincvenților. Cele politico-ideologice din vechiul regim intrau pe o ureche și ieșeau pe cealaltă ureche a deținutului. Cum să-i prelucrați cuvîntarea lui N.C. deținutului politic Dumitru Iuga ? În Direcția Penitenciarelor li s-au făcut cele mai puține investiții din tot Ministerul. Baza tehnico-materială este precară : un singur magnetofon pentru emisiunea locală, puține televizoare, Școala generală nr. 2 Aiud ce funcționează în unitate are nevoie de cadre, lipsește un serviciu de psihologie, nu sint spații, cererile de investiții se aprobă foarte greu. Televizorul rămîne singurul mijloc de „îmblinzire“. Cei de la Aiud se pot lăuda că au văzut în întregime Coppa del Mondo. Cadrele

o-au avut același „privilegiu“.

În fiecare dimineață se întrunește consiliul de conducere al penitenciarului. Se fac programe, se urmărește disciplina, zilnic, colonelul Vasile Tărtan are program de audiențe atât pentru cadre, cit și pentru deținuți. Penitenciarul din Aiud are puține cadre. Un subofiter are în pază peste 300 de deținuți. Mulți sint navetiști și nu locuiește. Reumatismul este o boală frecventă în cele două „tabere“. cinci puncte de pază activitatea este asigurată de „semiliberi“ (deținuți bună comportare). Statul cheltuiește de lei pentru un deținut. Pe lângă fabrica amintită, penitenciarul are o gospodărie de 850 de porci și 60 de ha pămînt. Munca gardianului este gratuită un program de 12 cu 24. Să stai mirosi alitea... vînturi ! — exclamă subofiter. Și pentru ce ? Leafă mi se plătește și satisfacții profesionale zero. Maritarea deținuților sint irecuperabile destui sint bolnavi psihic, nu te poți înțelege cu ei. De cîteva ori a venit preotul să țină slujbe. În primul rând deținuții ascultau smeriți, în spate juca barbut și cărți.

Ne-au arătat semnul victoriei printre gratii

Clădirea Penitenciarului are trei etaje și e în formă de „T“. „T“ de teroare ? Trei culoare lungi, întinse, coase, cu parterul protejat de o plăcuță de sîrmă. Pentru a evita sinuciderile. Nu, dar plasa îi protejează pe gardie. 365 de celule (zilele unui an) cu 4 sau 6 paturi. Să vedem o celulă. Pe ea

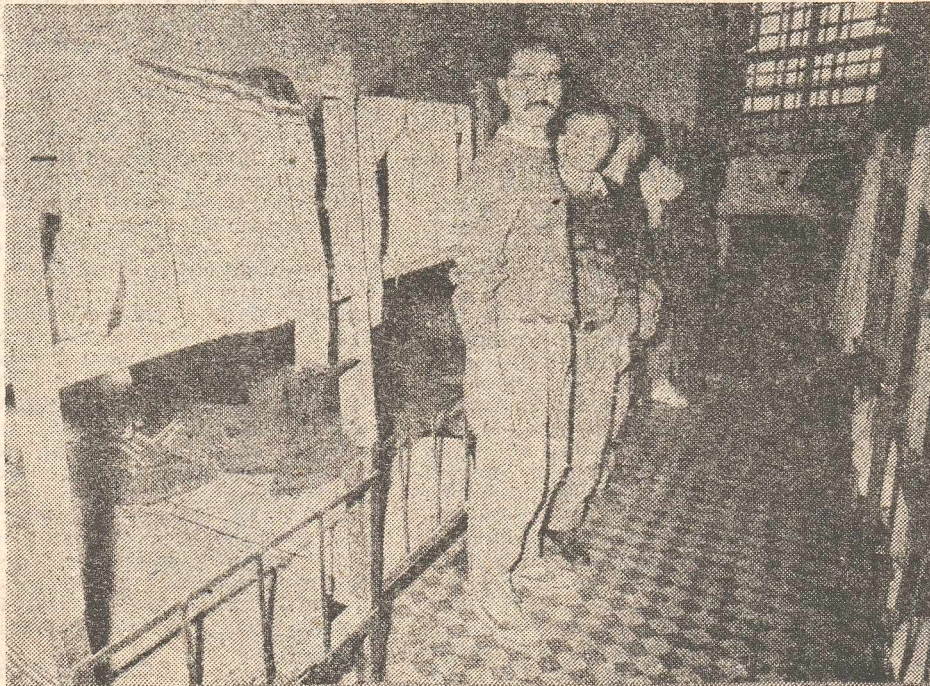

DETINUT

doriți, mi se propune. Două zăvoaie un lacăt, un vizor, un ocular. Ușa metal se deschide. Urmează un grîl. Se deschide și el. Intru. Se strigă : „tentie“. Patru capete tunse sar în zăvoaie de drepti. Paturi în ordine, ceșuri galbene, pături, prosoape veștigate într-un cuier, o chiuveță mi se arată. „scaunul“, se poate trage apa ? poate. Curge. Poze decupate din revista „Cinema“ (120 de abonamente penitenciar) lipite în dreptul fiecărei paturi. Nu este un aer greu și nu miroase nimic. Ies. Să încercăm în altă celulă. Imaginea se repetă. Acum sînt șase paturi și șase deținuți. Un raft cu cărți : „Desculți“, „Ion“, „Minulescu“, curățenie mizeră. Se cunoaște lipește mîini de femeie... E grea viața fără femei. Sint cazuri de homosexualitate. Discreția e mare. Se încearcă o campanie de descurajare a acestor practici, dar numai teoretic. Trebuie să prinzi asupra faptului, doar atunci se separă și lei măsuri. Cei slabi din pușcărie ies anormali din pușcărie.

Ajungem într-o celulă cu minipaturi. Acum par îngeri. Stan Dorin, 17 ani

amnat pentru tilhărie. Neamtu
tru, 17 ani, furt bani, condamnat
ani și 6 luni. Spune că are zece
Provine de la casa de copil
Acolo era bătut numai în cap.
rei ori a fost la spitalul de psi-
e. Îi place muzica și se uită la
zor. Aici este bătut? Nu. Sigur?
Măzăilă Tiberiu, 17 ani, nu știe să
scă. Vezean Toader, 16 ani, a omo-
n țigan. Ușa se închide, zăvoarele
trase peste o copilărie în lanțuri.
ieșire, dintr-o căruță se descarcă
în saci. E ora mesel. Pe două
ri, cite șase deținuți așteaptă dis-
irea sacilor. Mă depărtez de clă-
Din urmă aud: „Mincarea e
tă! Pe mine m-a... în...! E greu
Mă întorc. Citeva miini agățate
re gratii îmi fac semne și eu cred
semnul victoriei.

La gherla din Gherla deținuții sînt abonați la „Adevărul”

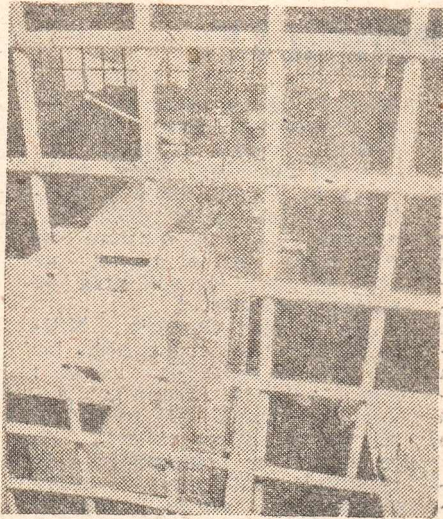
mi se pare că Gherla ar fi nu-
unui șarpe. Orașul e mic, are
înguste care se întretaie în unghi
Instituția care l-a făcut celebru
închisoarea sau, mă rog, pușcăria.
sești ușor, de la gară pe dreapta
rada Andrei Mureșanu... Cimiti-
xistă. Dar am căutat în jur acea
dacă-ți amintești, unde locuia
care a intrat în vorbă (adică în
e) cu studentul deținut. O po-
de dragoste senzațională. Așa mi
părut, că-i poveste de dragoste.
găsit-o. Pușcăria este vopsită în
Roz spre violet.

Început a fost Cetatea Gherlei.
Instituția a început în 1540 din or-
principelui Transilvaniei, Geor-
martinuți. A fost cea mai puter-
cetate. După răcoala lui Horia,
și Crișan, cetatea a devenit pe-
ciar. A fost terminată în 1859. Am
șase ore în pușcărie. Știu, e foarte
Și recunosc că multe amănunte
pierdut. Am fost însoțit de lt.
Chiorean Petre, locțiitorul co-
lantului pentru pază, de căpitanul
și Viorel, coordonator în activita-
le reeducare și cpt. Mircea Coră-

NUT

u. Comandantul lipsea. Era plecat
ucurești în acea zi de noiembrie.
andant este colonelul Rus Vasile.
tiu ce mă face să cred că este con-
st de pușcăriași. În 30 august 1990
st o revoltă. Parcă a spus ceva te-
duncea, dar nu s-a dus acolo, să ne
ce a fost. Greșeala aparține Di-
ei Penitenciarelor. După Revoluție
multe închisori au fost revolte. Și
i revoltele au fost trimiși la
ră, că ar fi cea mai dură. Au ră-
aici numai criminalii, tilharii. Nu
ști un țaran băgat pentru furt de
mb de pe cîmp, un medic pentru
turi. Nu! Sita a cerput. Și ce s-au
t capii aduși la Gherla: „Bă fra-
! Nu facem și aici o revoltă? Să
înă Gherla fără?”. După un plan,
mobilizat subofițerii, au luat chei-
u deschis celulele, au blocat intră-
cu paturi și s-au urcat pe acope-
cu ostăteci. Au fost aproape 300
ăzvrătiți. Alții au stat cumiți în
le. Lumea din oraș s-a adunat în
pușcăriei, gură-cască. Revendică-
deținuților au fost: să-l schimbe
comandant, vor femei, bătură,
tul la cautiune. Și au început să

strige la cei din stradă: „Noi sîntem
cei din Piața Universității! Libera-
ți-ne!”. Localnicii nu s-au lăsat pro-
stiți. Le-au strigat la rîndul lor: „Crim-
inalilor! Tilharilor! Vreți să eva-
dați!”. Chestia asta i-a descurajat pe
hoți. Au strigat la oameni: „Sînteți
mineri!”. Mascarada s-a terminat în
urma unui atac bine pregătit din par-
tea gardienilor. Cei care au incitat la
revoltă sînt și acum la izolator.

În orice clipă pot izbucni revolte în
pușcăria din Gherla. Personalul de
pază este redus, un subofițer la 450 de
deținuți. Ce face subofițerul? Închide-
deschide, servește masa, îi scoate la
primerire, serviciu 12 cu 24 ore. Orele
suplimentare nu se plătesc, salariile
sînt mici... Ar trebui să cunoaștem ex-
periența altor țări. Nu de la ruși sau
chinezi...

Nu țin cu gardienii! Dar trebuie să
fîm drepiți. Un gardian după 30 de ani
de muncă este o epavă. Și fizic, și psi-
hic. N-au dotare, n-au piese de schimb
pentru mașini, dacă s-ar alinia la sin-
dicatul STAR, pușcăria din Gherla ar
fi cap de listă la revendicări. Meseria
de gardian e ingrată și monotonă...
Dacă bat? Ne-am oprit în curtea puș-
căriei și am deschis cartea lui Goma,
să vedem unde-i Zarca. Am încercat o
reconstituire. N-a mers. Ofițerii sînt
tineri, pușcăriași, deși au pedepsă
lungi, n-au acoperit acel timp, iar zi-
durile înalte și groase nu pot vorbi.

Săptămînal pușcăriași fac baie. 35
la sută dintre ei sînt țigani. Mulți din-
tre ei în pușcărie fac baie pentru pri-
ma dată în viață. Nu! Șobolani n-am
văzut. Nu vreau să par idilic. Zidurile
sînt reci, chiar și vara. Aici nu poți
să fii singur. Nimeni nu este singur
într-o pușcărie. Deținuții așteaptă de-
cretul de grație. Chiar și apariția
mea a fost un semn că... poate le aduc
o veste. Tătuțul lor a fost Ceaușescu.
Aici era iubit. Acum, în Gherla nu
sînt deținuți politici...

Deținuții din Gherla sînt abonați la
ziare: „Gazeta Sporturilor”, „Adevă-
rul”, „Tineretul liber” și ziarul local.

Dacă mi-a fost frică? Mărturisesc
că am fost curios. Izolatorul e o încă-
pere fără ferestre. S-a strigat atenți-
une. Patru deținuți cu fața la perete
s-au ridicat din genunchi. Aveau lan-
țuri la picioare și cătușe la miini. S-au
aliniat la perete cu fața la noi. Primul
din dreapta mi-a fost recomandat drept
capul revoltei. De ce te-ai revoltat? A
răspuns timorat. Atunci am cerut să
fiu lăsat cu ei. Și ofițerii s-au retras.
Mi-au vorbit despre regim, că sînt bă-
tuți din orice, că mincarea e proastă,
că stau la izolator de 20 de zile și mă-
nincă direct din troacă fără să li se
scoată cătușele, că paznicii sînt ușor
de mitui, că la croitorie lucrează cei
care împing bani, că la Revoluție au
vrut să doneze sînge și colonelul Rus
Vasile a zis că țara n-are nevoie de
sînge de criminali... Nu știu dacă ar
trebui să-l cred. Sînt și eu ros de în-
doieli. Primul din dreapta a ucis un
om. Se numește Carol Domokoș. A ucis
din cinci lovături. Aerul din celulă e
irespirabil. Nu știi cînd e ziua, cînd
e noapte. Paturile sînt ridicate. Dorm
legați în fiare... La plecare mi-au ce-
rut țigări. Și le-am dat. Am încălcat
regulamentul. Le-am întins cite o țig-
ară și așa legați mi le-au înșfăcat.
Le-am dat 4 țigări „Gent”.

Celulele din pușcăria Gherla sînt
ceva mai mari, au 30 de paturi. Cură-
tența se ține mai greu. Saltelele nu au
ăsternuturi. Ce am făcut acolo, în ce-
lulă, printre deținuți? M-am oprit în
fața unui pat. Am tras pătura și m-am
culcat în el. N-am să uit niciodată mi-
rosul de sudoare al saltelei.

PETRE BARBU ■

Fotografii de GABRIEL BUGNAR ■

SCRISOAREA UNUI „TERORIST”

Subsemnatul Marcu Aurel, fiul lui
Ioan și Victoria, născut la data de
17.07.1954 în Sibiu cu domiciliul stabil
în Sibiu str. Lutului nr. 87, fost ofițer
de miliție în cadrul fostei miliții a
orașului Cisnădie, declar:

Pentru că problema „teroriștilor” a
devenit de mult timp una de interes
național, vreau să arăt lumii întregi
modul în care am fost cercetați și au
fost ținute primele procese ale „tero-
riștilor” după revoluție. Trec peste
primele zile de după revoluție, cu toa-
tă mascarada lor în ceea ce privește
„teroriștii”, acum toată lumea cunoaște
adevărul despre aceștia, mai bine zis
despre inexistența lor, ceea ce este
mai rău este însă faptul că atunci, sub
presiunea străzii, incitate la culme de
presa scrisă și vorbită din întreaga
țară, au fost condamnați o serie de
oameni despre care nu se mai vorbește
nimic, despre care nu mai știe ni-
meni nimic, iar cei care i-au trimis în
judecată, i-au judecat și condamnat pe
nedrept, fac tot posibilul pentru ca
aceștia să nu poată fi re judecați și re-
puși în drepturile lor, care le-au fost
furate în mod abuziv.

De aceea doresc să scot în evidență
în ordinea lor cronologică toate încăl-
cările de la procedura penală pe care
Procuratura Militară Brașov în frun-
te cu președintele comisiei de anchetă
care a fost colonel de justiție procuror
militar Anton Socaci. Acesta a com-
mis o serie de abuzuri prin încălca-
rea flagrantă a procedurii penale în
interesul de a ne vedea pe noi cît mai
repede condamnați (...)

În primul rînd reținerea noastră la
bazinul U.M. 01512 din Sibiu a fost
ilegală și în contradicție cu prevede-
rile art. 144 C.P., potrivit căruia or-
ganul C.P. are dreptul să rețină o per-
soană cel mult 24 de ore, în baza unei
ordonanțe de reținere. Aceasta nu s-a
făcut, iar pînă la emiterea mandatu-
lui de arestare preventivă au trecut
mult de 48 de ore de reținere
ilegală. Mandatul a fost emis la data
de 4.01.1990 și ne-a fost adus la cu-
noștință în amiaza zilei de 6.01.90,
deci după alte două zile, împotriva
prevederilor art. 152 alin. 1 din C.P.P.

Odată cu aducerea la cunoștință a
faptului că sîntem arestați preventiv
s-a comunicat că nu vor trece 40 de
ore și vom fi duși în fața instanței de
judecată, pentru a fi judecați pentru
infrațiunea de omor deosebit de grav
și tentativă la această infrațiune.

Ni s-a cerut să comunicăm numele
unui avocat care dorim să ne apere în
proces, lucru care la data de 6.01.90,
înd simbătă, era cu neputință de
realizat deoarece la baroul de avocați
nu mai putea fi găsit nimeni pînă luni
dimineața. Ni s-a refuzat și luarea le-
găturii cu familia. Prin aceasta s-au
încălcat grav prevederile art. 6 și 171
din C.P.P. privitoare la dreptul de
apărare și respectiv la asistență juri-
dică. Refuzul de a aduce la cunoștință
noastră cu cel puțin 3 zile înaintea
procesului, faptul că s-a stabilit ju-
decata noastră pentru data de 8.01.90,
precum și refuzul de a ne prezenta
rechizitoriul, sînt încălcări ale preve-
derilor art. 313 din C.P.P. (...)

La cererile noastre insistente de a fi
audiate toate victimele pentru că erau
singurele care puteau preciza cine și
de unde a tras împotriva lor, precum
și martorul principal, cel care a spart
poțile unității militare din Cisnădie,
am fost refuzați și față de această si-
tuație nu s-au întocmit ordonanțe de
admitere sau respingere a cererilor, în
conformitate cu prevederile art. 252 din
C.P.P., tocmai pentru a masca aceste
cereri. Tocmai cele mai importante
probe, cele mai semnificative ne-au
fost refuzate, iar despre acest lucru se
menține și în prezent tăcerea.

Cercetările efectuate de echipa de
procurori nu a avut cunoștințele nece-
sare în a interpreta urmele. Ea nu
a apelat la cunoștințele unor experți,
tehnicieni, specialiști în criminalistică,
balistică, traseologie, medicină legală,
deși art. 112 alin. 2 le dădea acest
drept. Art. 116 din C.P.P. îi obliga să
emită ordonanțe de efectuare a acestor
expertize ce puteau deveni singurele

probe materiale în drum spre ade-
văr (...).

Art. 117 alin. 2 și 114 alin. 1 din
C.P.P. prevăd efectuarea obligatorie a
unor expertize medico-legale, în cazu-
rile în care nu s-a efectuat sau nu s-a
întocmit raportul medico-legal de
autopsie.

Iată deci, o nouă încălcare grosolană
a prevederilor procedurii penale, și
aceasta tocmai pentru faptul că la do-
sarul acestei cauze, nu se află un act
doveditor al cauzei morții celor două
victime din Cisnădie din zilele Revo-
luției. Victima Fufft Richard nu a mu-
rit prin împușcare, aceasta a decedat
a doua zi la spital în urma multiple-

r leziuni produse prin tăiere. Procu-
rorul Socaci a refuzat cu încăpățî-
nare aceste expertize. Nu am partici-
pat la cercetarea la fața locului, deși
aveam dreptul conform art. 129 alin.
3. Potrivit art. 288 din C.P.P. locul ju-
decării cauzei trebuia să fie la sediul
instanței de judecată. Judecarea s-a
făcut la sediul U.M. 01512 la presiunea
comandantului garnizoanei Sibiu, Dra-
mir Aurel. Motivul a fost acela de a

găsi vinovat cu orice preț numai din
tabăra adversă, de a ascunde și muș-
maliza adevărul, de a prezenta lumii
teroriști, și mai ales de a acoperi cri-
mele pe care unele din cadrele acestei
unități le-au comis fără nici un fel
de discernămint. (26 de cadre de mili-
ție și securitate au fost împușcate în
curtea unității 01512). Din completul
de judecată au făcut parte și trei ofi-
țeri superiori din aceeași unitate
ucigașă, care potrivit art. 48 lit d
din C.P.P. erau incompatibili cu func-
ția de asesori.

În baza aceluiași art. 48 lit d din
C.P.P. era și procurorul Socaci An-
ton, deoarece el a fost cel care a con-
dus întreaga echipă de anchetă, la
ordinul său au fost comise toate abu-
zurile (...).

În timpul instanței de fond, și chiar
în recurs, s-au încălcat art. 320 din
C.P.P. alin. 1 și 2 prin necitirea păr-
ților vătămate la proces acreditîndu-se
aceia (de către pr. Socaci) că „victi-
me vor fi parte civilă într-o cauză
care va face obiectul unui proces
separat”.

Din același articol au mai fost încăl-
cate prevederile 3 și 4, prin refuzul
celor 2 instanțe de a administra noi
probe în această cauză. Astfel că deși
Vanga Liviu, fost comandant al mili-
ției Cisnădie, arestat pe nedrept în
această cauză, deși în cursul eveni-
mentelor a fost împușcat în stradă,

deci cu o armă cu care se trăsesese de
cître o persoană ce se afla în rîndul
zișilor manifestanți, i s-a refuzat
o expertiză medico-legală care să
atestă acest fapt incontestabil și care
ar fi dovedit cît de „pașnică” a fost
demonstrația din fața miliției din
seara de 21.12.1989, ceea ce a pus ca-
re la toate abuzurile, a fost aceea că
în cursul cercetării judecătorești a fost
sustras de la dosar un glonț, obiect
corp delict, ce a fost sustras din umă-
d unui rănit împușcat de la spate,
glonț ce era de un calibru mult sub
mm, și de o altă constituție, și care
demonstra clar că victimele ce ne-au
fost puse în sarcină, nu erau ale
noastre (...). Pe deasupra ni s-au mai
reținut două omoruri, fără ca la do-
sar să existe dovada morții celor două
victime și mai ales cauzele acestor
doi morți. Noi sîntem condamnați la
cite 16 ani și jumătate de închisoare,
baza sentinței ce a rămas defini-
tivă la data de 20.01.1990. Codul de
procedură în art. 197, arată clar că
încălcarile dispozițiilor legale ce re-
glementează desfășurarea procesului
penal atrag nulitatea actului numai
atunci cînd s-a adus o vătămare care
poate fi înlăturată decît prin înlă-
turarea acestui act (...).

În încheiere, cerem ca în baza art.
394 lit. a, b și c din C.P.P. să se
recurgă de urgență la revizuirea acestei
cauze iar în baza art. 411 din C.P.P. să
se dispună suspendarea executării ho-
tărîrii judecătorești, pînă la soluționa-
rea definitivă, justă și legală a cauzei
noastre.

Cu stimă, vă rog să primiți
MARCU AUREL

Mai sint de citit
mii de cărți

Apariții mai puțin obișnuite

● **O CARTE CARE A FOST LINȘATĂ.** Într-o perioadă în care satele românești erau distruse cu o furie rece și cu o eficacitate nemaiatinsă vreodată în istorie, nici măcar în timpul năvălirii barbarilor, iar aparatul de propagandă al dictaturii oferea cu cinism o imagine triumfalistă a așa-numitei civilizații socialiste din mediul rural, în acea perioadă care constituia un apogeu sumbru al întregii politici de după război de ștergere de pe fața pământului a tot ceea ce amintea de nobletea originară a poporului nostru, a apărut pe neașteptate, la Editura Albatros, o carte zguduitoare prin realismul cu care înfățișa viața țărănilor: **Noaptea nu se impușcă** de Ion Anghel Mănăstire. Autorul nu era un necunoscut. Cartea sa de debut, **Talanii**, apărută în 1932 tot la Editura Albatros, fusese primită cu entuziasm de critica literară și acceptată de oficialitate, fiindcă în cuprinsul ei se evidenția poezia existenței rurale. Era vorba, de fapt, de frumusețea civilizației țărănești de altădată, dar nimeni nu făcuse caz de acest pașism. Iată că romanul **Noaptea nu se impușcă**, publicat în 1935 și purtând girul directorului însuși al editurii, un om cu personalitate, Mircea Sântimbreanu, nu se mai referea la trecut. În acest roman era reprezentat prezentul satului românesc, iar tinărul și talentatul scriitor, care în mod evident considera o crimă distrugerea civilizației țărănești, nu se sfia să înfățișeze în culori tari, cu un simț al grotescului tragic, degradarea morală la care se ajunsese în mediul rural.

Urmarea? Urmarea o putem afla citind noua ediție a acestui roman (apărută, bineînțeles, tot la Editura Albatros) care cuprinde și un dosar cu toate documentele represaliilor îndreptate în 1935 împotriva cărții. Practic, romanul a fost linșat. S-a înscenat și un proces public — în comuna Girbovi, din județul Iași — în cursul căruia autorul a refuzat să-și renege scrierea, ceea ce a dus la încredințarea lui ca defăimător al socialismului. Editorii și toți cei care au susținut într-un fel sau altul cartea au fost pedepsiți drastic. Publicațiile care făceau jocul regimului — „Scintila”, „Săptămîna”, „Luceafărul” — s-au grăbit să demonstreze, cu argumente... estetice că romanul n-are valoare. În jurul lui Ion Anghel Mănăstire — îndepărtat din funcția pe care o deținea la acea dată — și al soției lui s-a ridicat un zid de ostilitate publică, ignorat doar de cîțiva prieteni fideli. Cartea însăși a fost interzisă, iar exemplarele recuperate din librării și biblioteci au fost distruse.

● **ROMANUL UNUI AUTOR DE ORIGINE ROMÂNĂ, DISTINS CU PREMIUL GONCOURT.** A apărut pentru prima dată în România romanul **Dumnezeu s-a născut în exil** de Vintilă Horia, scriitor de origine română stabilit în Spania. În 1960 romanul a fost distins cu Premiul Goncourt — „prix attribué mais non décerné” (după cum arată J. Robichon în **Le défi des Goncourts**), din cauza unor acuzații politice. Nu este menirea noastră ca în aceste câteva rânduri să încercăm să facem lumină într-o problemă complicată, care la vremea respectivă a făcut să curgă multă cerneală. Cert este că romanul are o indiscutabilă frumusețe. Conceput ca un jurnal al poetului latin, Ovidiu, scris în timpul exilului său la Tomis, el reunește într-un discurs unitar, fluent și misterios, confesiunea, meditația, reveria. Printr-un fel de muzică a trecutului îndepărtat, prin capacitatea de a retrăi o dramă spirituală, prin atmosfera esoterică a întregii scrieri, Vintilă Horia intră în concurență cu Marguerite Yourcenar din **Mémoires d'Hadrien**.

O editură particulară — Editura Europa din Craiova, condusă de Ion Deaconescu — și-a luat și a dus la bun sfârșit sarcina dificilă de a prezenta publicului român un scriitor cunoscut pînă acum numai din zvonuri și o carte de largă circulație internațională. Versiunea românească (tradusă din limba franceză de Al. Castaing și revizuită de autor) este însoțită de o „notă finală” a lui Vintilă Horia, de o postfață semnată de Daniel Rops, membru al Academiei Franceze, de un studiu aparținând Monicăi Nedelcu de la Universitatea Complutense din Madrid, de note bibliografice alcătuite de Ion Deaconescu și de o selecție din cronicile asupra romanului apărute în diferite reviste ale lumii.

● **O REVISTĂ CA O CARTE.** A apărut numărul 1 al unei reviste care impune respect și care nu poate fi doar răsfoită, ci trebuie studiată. Este vorba de revista lunară de critică, teorie și informație literară **Caiete critice** (serie nouă). Semnăturile din numărul inaugural, sint prestigioase și constituie prin ele însele o invitație la lectură: Eugen Simion, Ovid S. Crohmălniceanu, Monica Spiridon, Gabriel Dimisianu, Valeriu Cristea, Mircea Zăciu, Virgil Jerunca, Al. Piru, Mircea Cărtărescu, Dumitru Micu, Marin Preda (da, Marin Preda; cu un capitol inedit din **Delirul**, capitol eliminat cîndva de cenzură), Victor Crăciun, Florin Manolescu, Ștefan Aug. Doinaș, Anton Dumitriu, Mihai Drăgănescu, Dionisie Petcu, Andrei Pippidi, Mircea Nedelcu, Dinu Cernescu ș.a.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

„Lanterna magică”

„De ce trag clopotele... Lucian Pintilie?!”

...După „o pauză inadmisibilă, scandalos de mare” (formula îi aparține — deși nevinovat fiind pentru acest lucru — chiar regizorului LUCIAN PINTILIE), în sfârșit, pe ecranele noastre, rulează **„DE CE TRAG CLOPOTELE, MITICĂ?”**, ultimul film al marelui nostru om de cultură — film stopat de către dictatură timp de mai bine de opt ani de zile, dar vizionat, periodic și la modul „secret”, prin diverse săli de proiecție ale supernomenclaturii române, ca un soi de bau-bau estetic; ca o primejdie națională!

În sfârșit, publicul nostru poate lua contact cu acest **festin cinematografic**, inspirat din „lumea” lui Caragiale, dar avînd acea marcă inconfundabilă ce se numește „Pintilie”, greu de precizat în câteva cuvinte, dar copleșitoare mai ales prin **provocarea** pe care o conține — provocare surprinzătoare de proaspătă, de directă, chiar și după opt ani scurși de la momentul cînd a fost concepută! Este, aici, încă o dovadă asupra perenității artei autentice — dar și un factor ce poate neliniști: pentru că nu se poate ca, de la acest film, să nu ieși... **crispăt!**

Lumea filmului poate fi considerată „mahalaua”, dar ea este numai în aparență o mahală; „carnavalescul” relațiilor umane este de un comic nebun, dar numai **carnaval** nu poate fi socotit ce ne arată Pintilie iar hohotele de ris te fac să ieși din sală cu falca atîrnînd, căzuată: odată declanșat, mecanismul comic — coloratura eroilor, gag-urile (multe dintre ele des-

fășurîndu-se pe parcursul a citorva fotograme doar!), muzica, ambianța sonoră infernală, etc. — acest mecanism, repet, te ia cu el, te poartă tăindu-ți răsufierea și rizi, rizi cu poftă, rizi... homeric — și mai continui să rizi, încă, deși ai trecut, de mult, un prag, iar acel prag se numește: **moarte...!**

„De ce trag clopotele, Mitică?”, întreabă un personaj, iar un altul îi răspunde, abrupt: „De frînghie!”. Absurd?! Numai în aparență! De ce sîntem răi, de ce sîntem violenți, de ce mințim cu nonșalanță — de ce sîntem intoleranți de atîtea și atîtea ori, **de ce ucidem?!?** Pentru că sîntem oameni...!? Pentru că sîntem, oameni, iar oamenii sînt supuși greșelilor?! Atunci, de ce — Dumnezeu! — **greșim?!?**

„Lucian Pintilie este un fel de copil-feroce și este, mai ales, un om dificil: dificil ca artist, dificil ca prieten, dificil ca analist și surprinzător din toate cele trei puncte de vedere: contactul său cu publicul a născut întotdeauna controverse în sinul celui din urmă, **i-a bulversat** pasivitatea nativă obligîndu-l la **participare**. Cu fiecare operă realizată el a propus un pariu cu publicul, publicul a pierdut întotdeauna iar el, Lucian, i-a oferit întotdeauna publicului suma cîștigată. Și în cazul filmului la care facem aceste cîteva modeste referințe, publicul este cel care-și „pierde” liniștea, cîștigînd, în schimb, „poftea de acțiune, de a se implica măcar în „ameliorarea” răului ce ne înconjoară — dacă nu-l

poate elimina cu totul. Pentru că împotriva URITULUI și PROSTIEI umane este făcut acest film tulburător, împotriva prostiei agresive și violentei agresive — care tot din prostie provine — împotriva instinctelor primare ce bîntuie acest sfîrșit de mileniu și de care nici țara noastră nu a fost și, mai ales, nu este ferită...!

Ultima replică a filmului este rostită de chiar vocea regizorului: „Lasă-i să moară prosti!” și cei care au reușit să-l vadă, sînt convinși, nu o vor uita multă vreme. În film, ea, replica, este motivată de o ultimă indicație dată unui interpret — Florin Zamfirescu (numai unul dintr-o distribuție de zile mari!) — în realitate, această replică reprezintă „cheia”, **speranța**, ultimă, a posibilei ieșiri dintr-un coșmar, din acea lume de moluște „cu față umană” pe care ne-o propune — spre disecare **„DE CE TRAG CLOPOTELE, MITICĂ?”**

HORIA PĂTRAȘCU

P.S. — Penultimul film al lui Lucian Pintilie, realizat în 1970, a rulat (atîtea zile cît a rulat, fiind la rîndul său interzis de către aceleași autorități ce au stopat și „Clopotele”), fără afiș sau program de sală, tipărite: **„DE CE TRAG CLOPOTELE, MITICĂ”** a beneficiat de afiș — program, nu, încă e bine...!

Șansele cărții

— Domnule Vasile Popovici, discuția noastră axată, într-un număr trecut al revistei „Flacăra”, asupra presei române și momentului actual al Societății „Timișoara” e firese să continue abordînd un alt subiect: Editura „Flacăra”. Aceasta fiindcă, relativ de curînd, ați devenit directorul ei. Aici ar fi mai multe lucruri de precizat: ce veți prelua și ce veți schimba, pe ce titluri — vorba lui Marin Preda — vă bazați și, mai ales, care sînt atu-urile unei edituri de stat care intră, pe zi ce trece, într-o competiție acerbă cu editurile particulare?

— Trebuie să spun, de la început, că am acceptat postul de director al editurii conștient fiind de greutatea mari pe care le implică, în prezent, o asemenea activitate. Vina de a mă fi lăsat înduplecat îmi revine domnului Ion Marinescu, director în Ministerul Culturii, care, în plus, mi-a oferit foarte tentante proiecte de viitor pentru editură. Doreșc să fac din „Flacăra”

Correspondența literară

PAGINA ȘI STRADA (I)

Din scrisorile primite în cele șase săptămîni care au trecut de cînd am început această rubrică, vă propunem trei grupaje de versuri semnate de Ana Ardeleanu din județul Constanța, George Militaru, din Prahova și Marcela Șerban, din Bistrița-Năsăud. E greu de știut cine mai citește la ora actuală versuri, în afara celor care scriu ei înșiși, sau au scris vreodată. Într-o vreme în care urgențele imediate riscă să sufocă respirația liberă a spiritului, cînd presiunea întreprinderii utile anihilează gratuitatea cerească a întreprinzătorului

particular care este poetul, publicăm aceste versuri cu încrederea că poezia va rămîne, totuși, o dimensiune în afara căreia omul va fi străin de el însuși decît a fost pînă acum. Chiar dacă istoria se scrie, azi, mai degrabă în stradă decît în pagină, așteptăm în continuare scrisorile dumneavoastră pentru că arta trebuie să fie și pe mai departe un mijloc de înălțare deasupra precarităților zilnice, o iluminare statornică de care sufletul neliniștit al lumii va avea întotdeauna nevoie.

Tristețea mea face tumble

Tristețea mea face tumble
Sub geamurile
Cu informații roșii
Și pașapoarte secrete
Ce vor distribui plingeri
În străinătate
Pe care zilele le vor scăpa
din poală

Apoi va veni elipa
Ce va inspira propoziții simbolice
Tîrînd mîitici
Semne orizontale
Pentru vămile ce urmează
Ca o inconfundabilă maturitate
Și un personaj ciudat

Va pune stăpînire pe floarea mea
de aur

Cifrele calendarului
Ca pe un alfabet Braille
Cînd vom face socotelile
soldaților
Ce cîntă inconfundabil

Despre adevăr

Despre adevăr vorbim în șoaptă
Pe sub masa de sticlă a aluziilor
Vorbim și uităm virgulele
Care și ele conțin
O picătură de vară
Și altă desfătare
Cu umbrarul aniversar
Găurit de șopîrlile
Satisfacțiilor personale

Îndoim substantivul
Cu tivul în afara ticurilor noastre
nervoase

Și-i culegem misterul
În pungi de plastic
Cu nuanțe suplimentare
Chinul verbul
Și-l acoperim
Cu morții din speranțele noastre
Cu zodia păgînă ce l-a născut
Cînd palpită toamnele
Și vinul sparge
Semintele melancoliei
Pe-o masă cu picioarele rupte
De-un inger derbedeu.

ANA ARDELEANU

(care se va numi Editura de Vest) o editură de tinută. Jumătatea din producția editorială va apare în colecții al căror profil nu vi-l divulg deocamdată dar vă asigur că vor fi foarte interesante.

— Înțeleg că proiectați o nouă structură editorială, fapt care presupune, probabil, investigarea unor noi zone culturale...

— Proiectez o editură unde cartea va fi comandată pe baza unor contracte ferme prin care să se acopere zone culturale și științifice necunoscute publicului. Una dintre aparițiile de mare șoc va fi reeditarea, cu două addende, a volumului de poezii al Ilenei Mălăncioiu, **Urcarea muntelui**, volum de mare forță poetică și morală, apărut în 1985 și care, la momentul respectiv, a beneficiat de cinci prezentări la postul de radio „Europa liberă”. Pregătim o altă carte despre subteranele securității, scrisă de un om din interiorul acestei instituții (avertizăm tovarășii să se mobilizeze), și reedităm singurul dicționar de simboluri apărut în limba română, o carte rară, prea puțin cunoscută, scrisă de un preot bănățean. V-am „divulgat”, cu aceste precizări, și primele șanse ale unei edituri de tradiție (dar aflate, totuși, la început de drum) în viitoarele competiții. Șanse legate exclusiv de calitatea și gradul de interes pe care le prezintă volumele contractate. E adevărat, o editură de stat are de trecut, din start, un handicap redutabil: limitele unor reglementări administrative încă prea puțin desprinse de trecut. Se adaugă aici blocarea tipografiei cu mereu alte „urgente” și un anume stoc de carte, contractată mai demult, carte cu care — din motive de valoare — cred că vom avea dificultăți de difuzare. Consecințele unei politici editoriale falimentare se resimt încă și trebuie eliminate cât mai curînd. Cu cele strict materiale e, totuși, mai ușor. O editură de stat se luptă cu o mentalitate, încearcă să impună un spirit, un dinamism. În ce mă privește, optez pentru o terapie de șoc.

— Ce se află pe masa de lucru a criticului Vasile Popovici?

— Deocamdată, nimic. Este imposibil să desfășori o muncă sistematică și liniștită de critic literar în mijlocul frământărilor României de azi. Pentru asta ar trebui, într-un fel, să te oprești. Or, eu, deocamdată, nu văd cînd m-aș putea opri din toate cele ce trebuie să le

implinesc acum. Pur și simplu, nu văd nici o escală.

Interviu realizat de
RADU CIOBOTEA

Ca un poem cu roade dulci

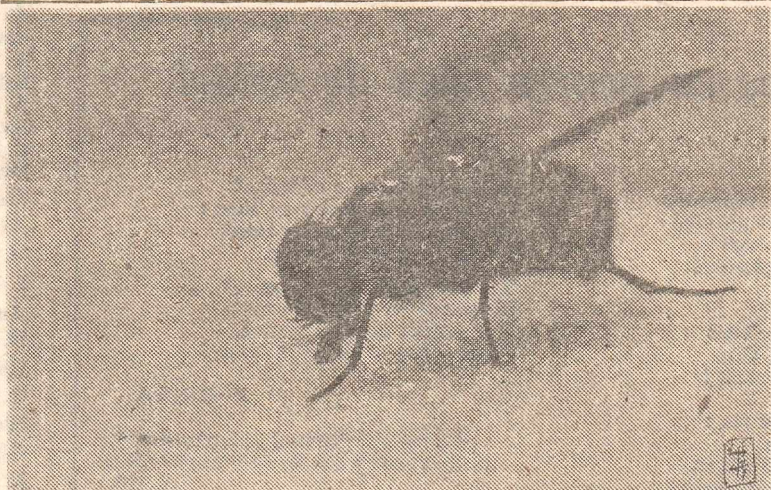
așa arată mpzica lui Carl Orff din **Carmina Burana**. Muzică pentru timpul iubirii, al bucuriei imediate, al roadelor savuroase și vinului ghiurghiului; al studenției medievale cîntînd în latină melodii cu texte „fără perdea”. Mult aveam nevoie de o astfel de imagine, în peisajul cam strepezit al acestei toamne, cînd ne-a cam pierit plăcerea de a savura ce ne așteaptă. Am regăsit-o într-o **Carmina Burana** plină de vitalitate, jubilanță, sub cupola Ateneului. Îmi amintesc de șocul primei audii, acum mai bine de douăzeci de ani, cînd muzica aceasta a strălucit cîteva clipe pe cerul Bucureștiului socialist care ignora, bineînțeles, semnificația textelor latine...

Pornind de la o solicitare care, nu de mult, a însemnat un turneu de succes în Franța, filarmoniștii propun o variantă „mini” a lucrării, înlocuind marea formulă orchestrală cu o soluție a lui Orff destinată unui cuplu de pian, percuției și corului cu soliști. Am senzația că tocmai astfel putem constata cum corul Filarmonici și-a luat în serios, după ani de existență cenușie, dorința de a redeveni primul ansamblu vocal al țării. Să nu mai comentăm cauzele și acțiunile celor care au condus la situația depășită acum. Mai bine să-i salutăm pe Valentin Gruescu și muzicienii corului, pentru

aceste începuturi care numără cel puțin trei realizări remarcabile — **Requiemul** de Mozart, **Oratoriul** lui Paul Constantinescu și **Carmina Burana** de Orff. Mai sînt poate de finisat detalii și reglaje pentru ca ansamblul să-și capete forma ideală, dar neîndoiesc sîntem, în fața unor artiști ce nu vor să mai fie anexa minoră a orchestrei Filarmonicii.

Am trăit momente entuziasmante ascultînd interpretarea muzicii lui Orff. Valentin Gruescu are forța și tinerețea, priceperea și dăruirea cu care să-și capteze interpretii. Colaborarea cu cei doi pianisti — Nicolae Licareț și Martha Joja —, cu un grup de percuționisti demni de admirație în spectaculosul evoluției lor, semnalează un virtual dirijor de concerte vocal-simfonice. Mă gîndesc în primul rînd la regia efectelor dramatice, la marile culminații sonore și jocul de tente delicate ce se succed în tabloul imaginilor compuse multicolor și extrem de expresiv. Și nu în ultimul rînd la relația stabilită între muzicieni și public, străbătută adesea de un fior de autenticitate ce nu poate fi doar rezultatul unei pantomime. Fără acte temerare nu există nici victorii, iar **Carmina Burana** a fost pentru Valentin Gruescu un pisc urcat dintr-o suflare. Dacă nu l-au urmat cu toții — baritonul Visarion Huțu și tenorul Nicolae Andreescu rămînînd să contemple peisajul de jos, —, am înlînit printre soliști o voce care tinde să devină personalitate — soprana Adriana Mesteș. Mi se pare semnificativ pentru ansamblul coral al Filarmonicii că a reușit, în timp ce orchestra fusese solicitată de un turneu, să capteze atenția și afecțiunea publicului, creînd un eveniment. Cîți își mai aduc aminte de așa ceva la Ateneu? Iată roadele dulci.

GRIGORE CONSTANTINESCU

Un prinz de gală
Fotografie de CRISTIAN GACHE

Cursa cu obstacole

Toleranța poporului român

Nu patriotismul, naționalismul exacerbat a adus și aduce și astăzi prejudicii României. Mulți am crezut, după căderea dictaturii care avea în arsenalul său o largă paletă denigratoare, că se va termina cu ura, cu instigarea, cu calomniile și că fiii acestui pămînt vom putea să muncim cu toții pentru a vindeca rănile și a asigura o dezvoltare neumbrită și armonioasă. Ce s-a întîmplat știm cu toții: structurile vechi se fac simțite, nomenclatura din diferite organisme nu a depus armele, iar conducerea țării a neglijat în mod condamnabil pericolul naționalist. S-au făcut din nou simțite toate repercusiunile nefaste ale sloganului „divide et impera”.

Toleranța care a înlesnit o colaborare și o conviețuire pașnică pe aceste meleaguri a pierdut foarte mult teren. Citești publicațiile „România Mare”, „Azi”, „Dimineața”, „Libertatea”, „Adevărul” și nu poți scăpa de un gînd: ce zice lumea civilizată — politicieni, oameni de afaceri, reprezentanți ai culturii — făcînd cunoștință cu conținutul și limbajul acestor articole, ai căror autori militează cu înverșunare împotriva reprezentanților minorităților și nu numai. Xenofobia, șovinismul, antisemitismul, fenomene înrădăcinate în totalitarism, care micșorează șansele democrației, înspăimîntă, creează o atmosferă de nesiguranță, îndemnînd pe foarte mulți concețteni să-și caute un trai mai liniștit pe alte meleaguri, unde toleranța este un sentiment și o atitudine predominantă, asigurate și apărute de lege.

În pofida „dozei zilnice” de manifestări agresante, eu cred în toleranța românilor. Nu sînt istoric, dar munca mea de scriitor, de traducător mi-a înlesnit contacte directe cu reprezentanții culturii române și cunoașterea unor aspecte din trecut care-mi dau convingerea necesară să afirm că toleranța românilor este o certitudine verificată prin conviețuirea pașnică cu acele naționalități ce trăiau și munciau de veacuri împreună cu ei.

Istoria acestei conviețuiri a cunoscut și perioade grele, dar apele au trecut și pietrele au rămas. Valorile nu pot fi eludate din istoria conviețuiri. Pentru a demonstra prezența toleranței românești, aș dori să dau cîteva exemple foarte grăitoare, care, în zilele noastre sînt mai puțin cunoscute chiar de mulți români. Etnobotanica românească ne servește exemple uluitoare. Românii au botezat unele plante cu numele naționalităților și nu e greu de conchis că acest fenomen nu ieri și nu alaltăieri s-a produs. De la stimă, tandrețe, umor, acceptare, găsești multe nuanțe afective în aceste denumiri ce diferă de la o regiune la alta, vizînd plante diferite: ungurașii, în unele locuri desemnează voronica, în altele balătura, iar ungureanca e rodul pămîntului; arnăut-ul e grîul tare; barba sasului, vișnul turcesc, vița evreului, ludaia bulgărească, fraga tătărească, mălaiul tătăresc, nemțisorul, nemțoaicea, barba ungurului, dovleac turcesc, iată cîteva exemple intrate în lucrările botaniștilor din traiul și graiul cotidian al românului.

Nu este cazul să analizăm acum exacerbaria naționalismului, cauzele ce au făcut posibilă reapariția și răspîndirea acestui fenomen distructiv. Desigur, vom ajunge și la această fază. Doresc doar să reamintesc prezența toleranței românești și, în același timp, să-mi exprim convingerea că noi, maghiarii, dorim să trăim, cum au făcut-o și străbunii noștri, împreună cu românii în această țară indivizibilă, în pace și bună înțelegere.

BALOGH JÓZSEF

CHIAR NU EXISTĂ ARHIVA CEAUȘESCU?

Procesele „Stenogramei” par să se apropie de sfîrșit. Căpețele defunctului sistem represiv sînt judecate cu bizară strictete numai în funcție de litera (deloc sacrosanctă) a stenogramei. Ultimului conclav. Acuzarea se rezumă la evocarea acelor momente în care tiranul, înainte de a hotărî reprimarea răzmeriței a socotit util să se asigure de „consens”, oferindu-le tovarășilor săi posibilitatea de a opta, patetic, pentru replica dură. Tipărit, cu omisiuni nici acum elucidate pe de-a-ntregul, textul stenogramei reprezintă în fapt, un nou (ultimul) monolog al lui Ceaușescu. Ne aflăm în fața unei pagini de teatru absurd, urmărim o piesă cu un singur personaj, în care rolul figuratei rămîne neglijabil. Programînd baia de sînge, singura de îi părea salvatoare, Ceaușes-

cu a ținut (de dragul ulterioarelor comunicate de presă) să-și prezinte crima sa ca fiind o lucidă operă colectivă.

Slujnicerii au răspuns la întrebările tiranului așa cum au făcut-o întotdeauna, cu obediență și cinism. S-a rostit cite un „nu” hotărît. Au apărut lacrimi. Stenografa a pus punct misiunii sale efectiv istorice grăbindu-se să dactilografieze „piesa” și pregătind-o pentru „stilizările” de rigoare iar actorii vor fi răsuflați ușurați. Nu era pentru prima oară cînd participau la scrierea „istoriei” și, după creștința lor temeinic verificată nimeni nu avea cum să le reproșeze răspunsurile la proaspătul strîns cu ușa. Știau prea bine ce greutate au asemenea „documente” de partid și nu-și făceau scrupule. Se descuraseră într-un moment greu.

Și iată că (în fond), banala stenogramă a devenit unicul temei al acuzării în ceea ce ar fi trebuit să fie procesul (procesele) secolului. Pentru apărătorii celor aflați în boxă, a-i contesta greutatea a devenit o misiune. Clienții acestor avocați au simțit și ei că sînt „absolviți” de explicarea lungului șir de nedreptăți (cînd n-au fost crime) făptuite în ani și ani de implicare în mașinăriile societății. Au prins glas. Au deplins detenția lor, i-au atacat condițiile. Au dat interviuri dezvinovătoare. Neveste sau amante au „luminat” portretele lor cu sfîșietoare amintiri. Avocata lui Nicu Ceaușescu a devenit chiar șoferița acestuia la eliberarea din temnița sibiană mărînd inutil vigoarea armată a ciubucarilor pe patru roți. Dar nu despre avocați se cade să vorbim și nici despre onorariile lor. O vom face altădată. Spre niciodată. Meșesugul lor, cit e, ni-l face simpatici.

Nu același lucru putem spune despre „redactorii” actelor de acuzare. Incursiunile lor în trecut mai depărtat sau mai apropiat sînt teribil de gingașe. Ei nu realizează faptul că reprezintă întruparea unui vis unanim al națiunii: acela de a face dreptate. Și nu acuzînd fără noimă, nu practicînd patetisme desuete, ci urmărind aflarea adevărului, demontarea

mecanismelor minciunii. Ei trebuie să se întemeieze nu pe ura (sau doar disprețul sau sila) nutrită de un întreg popor pentru arhitecții dezastrelor, ci pe dovezi pe care au datoriat și posibilitatea să le producă.

De ce nu apar în procese documente din ceea ce a fost și trebuie să mai fie Arhiva Ceaușescu? Un sistem politic ce se vede legitimat la conducerea unei țări pentru vecie nu e atît de „prudent” încît să-și distrugă documentele.

Deci, vin și zic: există Arhiva Ceaușescu? N-a rămas în sutele de sedii, palate și buncăre și altă zestre de probe juridice în afara puțin semnificativei stenograme?

Sînt păstrate cu grijă documentele terorii? Chiar să nu ne intereseze acest fond arhivist? Să fi luat el calea „emigrației”? Vom citi, tipărit la Paris, sau Brasilia sau Tel Aviv dosarul detronării lui Mihai? Cel al morții lui Pătrășcanu unde o fi? Dar hronicul înșingurat al colectivității? Și unde e arhiva... arhivelor confiscate? Toate fondurile arhivistice sînt un bun al poporului de care el nu se poate lipsi. Sînt o parte din memoria lui.

Parlamentul, înainte de a avea o arhivă a lui, e obligat să salveze ce se mai poate salva.

Fiindcă mă tem că...

GHEORGHE TOMOZEI

NICOLAE IORGA

și „Ultimatum-ul Molotov“

La împlinirea a cincizeci de ani de la tragica trecere în neființă a celui care a fost savantul patriot Nicolae Iorga, vom releva în paginile revistei „Flacăra“ unul din ultimele gesturi ale sale de anvergură națională.

Era la fine de iunie și început de iulie 1940, când oficialitățile politice

românești se confruntau cu intemperativul și silnicul ultimatum sovietic.

Între manifestările reclamate de dramatica situație în care fusese pus statul național unitar român, se înscriu și dezbaterile din Comisia de politică externă a Parlamentului României,

desfășurate în ziua de 2 iulie 1940.

În cadrul ședinței, între vorbitori, senatorul de drept Nicolae Iorga, a cărei intervenție o redăm în cele de mai jos, ca pe încă o mărturie a crezului unei mari conștiințe, ea însăși martirizată pe altarul însingerat al patriei.

„C. Rădulescu-Motru, președinte: Dl. consilier regal Nicolae Iorga are cuvântul în chestiune prealabilă.

N. Iorga: D-lor, imi îngădui a pune o întrebare: care este rostul adunării noastre de astăzi?

Este să discutăm situația în care se află țara după ultimatum-ul sovietic? Avem nevoie să exprimăm o opinie? La aceasta, părerea mea — fac apel și la reprezentanții guvernului — este că nu se poate îngădui așa ceva.

Guvernul are să ne comunice ceva? Binevoiască a o face. Sint atîția care nu cunosc situația și care o vor afla prin declarația guvernului.

Dar a discuta noi această chestiune și a acoperi o hotărîre care să zicem că este a soartei, pentru ca să nu amestecăm nici o răspundere, aceasta nu se poate.

Noi avem de ales două procedări: procedarea Dietei Poloniei la împărțirea țării. A vorbit unul, altul, a fost lupta oratorică între dinșii și s-a terminat printr-un vot care a însemnat admiterea de către națiune a sfîșierii teritoriului național. Aceasta este o hotărîre pe care, după părerea mea, nu o putem lua și răspunderea va fi pentru toți cei care se vor ralia la dînsa (strigăte: Așa este! Aplauze).

Sau facem ce a făcut înțeleptul Rege Carol I și acel mare ministru al lui, Ion Brătianu: față cu un act de nedreptate asemănător cu cel care se face azi României, retragem armata din teritorii, retragem funcționarii.

Nu luăm nici o hotărîre care să lege viitorul (strigăte: Așa este! Aplauze).

Iar mîine să se îndeplinească doar ceea ce ni se spune — legătură directă cu guvernul nu am avut — și anume: MÎINE SE VA ȚINE O ȘEDINȚĂ ÎN CARE SĂ SE ÎNFĂȚIȘEZE DOLIUL NAȚIONAL — ȘI ATÎT. (Voci: Foarte bine. Aplauze).

S-a intrat, în cele din urmă, în ordinea de zi propriu-zisă. Mai întîi, expunerea consilierului regal Const. Argetoianu, ministru al afacerilor străine, bruiat continuu de senatorul Nicolae Iorga.

„Const. Argetoianu, citind: „sfă-tuiți de aliații și prietenii noștri...

N. Iorga: Care? N-avem nici unul. Eram neutri.

Const. Argetoianu, continuă: „În-țelegerea Balcanică...

N. Iorga: Da, bună pernă de dormit.

Const. Argetoianu, citește: „să renunțe la garanțiile Angliei și Franței din 13 aprilie 1939.

N. Iorga: O știm din „Universul“.

Const. Argetoianu, în încheiere: „Trăiască Regele! Trăiască Dinastia! (Aplauze prelungite, urale).

N. Iorga: Trăiască Regele, care n-a voit cedarea (vii aplauze, strigăte de bravo)“.

De același tratament al intreruperilor lui N. Iorga s-a bucurat și expunerea celui alt consilier regal, Gheorghe Tătărescu, prim-ministru al guvernului român:

„Gh. Tătărescu, președinte al Consiliului de Miniștri, citește: „să lumineze marea jertfă impusă României...

N. Iorga: Sintem luminați.

Gh. Tătărescu, în continuare: „numărînd 180 milioane de oameni.

N. Iorga: De ce calitate?

Gh. Tătărescu, citind: „să judece

actul nostru (aplaude prelungite).

N. Iorga: „Eu nu vă aplaud“.

După expozeul premierului Gh. Tătărescu, vine la tribună ilustrul apostol al neamului românesc.

„N. Iorga, consilier regal: D-le președinte, un număr de bărbați politici români, care sint și ei întemeietorii României depline, înalteaază prin mine acest Memoriu de protestare, pe care vă rog să-l păstrați în Arhiva Parlamentului, dîndu-se o copie fotografică de pe dînsul.

Sint toți acei care au jucat un rol în realizarea României întregite și care prin anume împrejurări nu sint aici, dar care trebuie să se știe că sufletește sint împreună cu noi“.

După care dă citire Memoriului: „Moldova de Răsărit, care poartă

Cîntece ca pentru ziua de astăzi

II

Dormi la Argeș în mormînt
Tu ce-ai strîns atît pămînt
Și prin ultima-ți rostire
Ni l-ai dat cu moștenire.

Basarabe, Basarabe,
Șade ursu-n patru labe
Pe acest cîștig, al tău,
Și, la noi, așa-i de rău!

Ci în groapa ta nu sta:
Piere-mpărăția ta,
Ci, acum, dacă-ți place,
Zvirle ghioaga ta încoace!

V

Al nostru steag e-nfășurat
Și graiul nostru-acuma tace:
Un frig de moarte s-a lăsat
Peste mulțimile sărace.

Tot dreptul lor li s-a retras
Și brațul lor e fără de arme,
Dar morții care au rămas,
Puterea lor cine s-o sfarme?

N. IORGA

„Cuget clar“ (Noul „Sămănător“),
anul V, nr. 9 din 8 septembrie 1940,
p. 129.

numele dinastiei Basarabilor, stăpînă pe gurile Dunării, continuă o viață de 2 ori milenară în legătură cu strămoșii noștri cei mai depărtați, iar punerea în valoare a acestor teritorii de o bogăție unică în ce privește roadele pămîntului se datorește muncii românești sub conducerea timp cînd sute de ani a domnilor moldoveni, legitimi Suverani ai Basarabiei încă din veac al XIV-lea.

Cînd s-a simțit nevoia unei închinări față de Imperiul Otoman, considerat ca o continuare internațională a Bizanțului, adică a Romei de Răsărit, legătura cu acela care a fost pentru noi nu sultanul turc, ci împăratul, n-a stîrbit, în teoria de stat otomană, dreptul exclusiv al Moldovei la hotarele ei istorice. Ca și țara vecină, Moldova n-a făcut parte din „Casa din lăuntru“ a Imperiului, ci din „Casa din afară“, din care nimic nu se poate înstrăina. Dovada o avem și în acest răspuns la pretenții de anexare ale austrieilor înainte de pacea din Carlowitz 1699, răspuns ale cărui cuvinte sint redată astfel de cronică moldovenească de atunci: „Țara Moldovei este volnică (liberă) și turellor este închinată, nu este lată cu sabia“.

Numai confuziunea tuturor noțiunilor de drept în Europa încălcările epocii napoleoniene, a putut aduce prăsierea, de la sistemul împărțirilor de state al sec. al XIII-lea printr-un tratat ruso-turc, care nu ne privește, a Basarabiei către Țar, în 1812.

Rusia însăși a considerat acest act, nu ca însușirea unei Provincii, ci ca formarea unei „ablastii“ moldovenești la care spera să adauge restul Moldovei și de aceea s-au păstrat legile, obiceiuri

bia, căzută în anarhie și reclamată fără nici un temel de o Ucraină fără bază istorică, n-a cerut nimănui această moștenire firească. Ea s-a oferit de la sine pe baza dreptului de autodeterminare care e la baza teoriei constituționale a Republicii Sovietelor.

A se aplica Ținuturilor nordice ale Bucovinei, unde niciodată n-a fost o stăpînire rusească, sub pretextul că astfel se capătă o despăgubire pentru acele pagube pe care le-am fi adus Basarabiei pe care, dimpotrivă, am ridicat-o dintr-o stare de quasi-barbarie, din cauza unei insule rutene, înseamnă o strămutare a dezbaterii pe un teren național care a negat prin însăși cererea de a ceda întreaga Basarabie cu populație covîrșitor românească. Iar atingerea teritoriului însuși

Anterior, în ambele Consilii de Coroană consacrate prezentării ultimatum-ului Molotov și hotărîrilor de urmat, Nicolae Iorga se declarase cu fermitate împotriva oricărui cedări teritoriale și pentru rezistență, aducînd critici severe răspunzătorilor de pregătire armatei pentru astfel de eventualități. În această ordine de idei, Regele Carol al II-lea își încheia „însemnările zilnice“ referitoare la al doilea Consiliu de Coroană (din iunie 1940), cu următoarea frază cit se poate de elocventă: „Numai 6 voturi din cei 26 prezenți au fost pentru rezistență. Numele lor merită să fie scrise cu litere de aur în cartea demnității românești:

al Vechiului Regat e cu totul în afară de toate postulatele teritoriale ce s-au înfățișat României, în raport cu Ținuturile alipite.

Ultimatumul de ieri, urmat de o luare în stăpînire imediată, nu poate găsi nici un temel istoric și legal și înstrăinarea unei atît de largi părți a României Unite calcă peste dreptul a trei milioane de țărani români și a unei păături de intelectuali devotată cauzei naționale.

Fără a pune în discuție necesități care s-au socotit că nu se pot evita, subsemnații, dintre care cei mai mulți sint întemeietorii înșiși ai statului român nou în hotarele lui firești, nu pot admite ea în orice formă să se dea o recunoaștere legală în numele statului și poporului român la ceea ce nu este decît o uzurpație determinată de confuzia de noțiuni, firește trecătoare, a unei epoci de criză fără pereche.

N. Iorga
Iuliu Maniu
A. C. Cuza
Dr. C. Angelescu
C. I. Brătianu
Dr. N. Lupu
Mihai Popovici
Alex. Lapedatu
V. P. Sassu
I. Lugoșianu
Aurel Dobrescu
N. Polizu Micșunești
Gh. Pop
G. G. Mironescu
Stelian Popescu
Gh. Brătianu
I. Halippa
T. Emandi
V. Madgearu
C. Brătianu
Oct. Tăslăoanu
M. Berceanu
(urmează și alte semnături)“

Încheierea dezbaterilor are loc pe un dialog N. Iorga—Gh. Tătărescu:

„N. Iorga: D-le prim ministru se va publica Memoriul sau ba?

Gh. Tătărescu, președ. Consiliului de Miniștri: După ce va cuprinde.

N. Iorga: Dacă dv. credeți că poate să aibe un cuprins periculos față de stat, vă faceți o idee foarte curioasă despre felul meu de a judeca. E iscălit sub garanția mea de acei care n-au avut posibilitatea materială să vină aici, dar înțeleg să se știe că sint alături de protestatori împotriva sfîșierii de acum“.

Nicolae Iorga, Victor Iamandi, Silviu Dragomir, Traian Pop, Ștefan Ciobanu, Ernest Urdăreanu“.

Curînd, peste nici șaiszeci de zile, savantul patriot — aidoma întregii suflări românești — se va afla din nou pe calvar, urmare a diktatului nazisto-fascist de la Viena.

Pentru ca în noaptea de 26 spre 27 noiembrie 1940 să fie „tăiat“ chiar acel „brad bătrîn, fiindcă făcea prea multă umbră“ în mijlocul a două lumi totalitare gata să pornească într-un război pe viață și pe moarte.

Historia magistra vitae!

STELIAN NEAGOE

Un caz de bilibiliă juridică

Iarăși, cu amenințări,
TOVARĂȘI?

La nici 30 de ani, George Coman este marcat de experiența neputinței de a uita, de a uita coșmarul prin care a trecut. Victimă a unei proceduri juridice pripite, el a „petrecut” 3 luni din viață în diferite aresturi, urmare a evenimentelor explozive din 13-15 iunie a.c. Că este nevinovat, o pot proba nenumăratele mărturii pe care reporterul le-a găsit, fără greutate, la chiar locul de muncă al lui G. C. Dar cine este George Coman? Pentru Procuratură, el este „cercetatul” ce face obiectul dosarului penal nr. 112/P/1990. În viața civilă, G. C. este lăcătuș mecanic la Întreprinderea „Vulcan”-Berceni, tinăr muncitor apreciat de către colegii săi de serviciu pentru priceperea, seriozitatea și conștiinciozitatea profesională și îndrăgii pentru blindețea și sensibilitatea lui. Aflat, prin forța întâmplării, în Piața Universității, în ziua de 13 iunie, este recunoscut de câțiva colegi din uzină, căora, evenimentele grave care aveau loc le-au infierbîntat judecata, creîndu-le imagini și atitudini disproporționate, făcîndu-i să dea unor gesturi — explicabile, de altfel —, înțelesuri profund greșite. Că luciditatea le-a fost orbită în acele momente, nu este condamnat, însă faptul că, două zile mai târziu — instigați de „vinătoarea” din jur —, împreună cu alți colegi „justițieri”, au hotărît să facă dreptate, fără a încerca vreun dialog cu cel în cauză, fără a se îndoi nici măcar o clipă de propriile presupuneri infierbîntate, este condamnat, căci era vorba de libertatea unui om. De altfel, iată, după un

timp, mărturiile lor sînt tot mai neclare, pierzîndu-și siguranța ce o aveau la început. Organele de ordine nu și-au dat nici ele osteneala în a clarifica lucrurile, s-au grăbit doar să-i „ofere găzduire”, lăsînd pe mai târziu cercetarea. Rezultatul? : un om nevinovat a stat închis 3 luni de zile. Despre condițiile de „acolo”, a curs suficientă cerneală tipografică, nu vom repeta. Dincolo însă de prejudiciile morale și materiale la care a fost supus acest om, prin privarea de libertate, ni se pare interesantă și continuarea. Chiar înaintea eliberării din penitenciarul Jilava (10 august 1990), a fost sfătuit „părintește”, „să fii atent cu cine vorbești”. Nu a prea fost, fiindcă a acceptat să discute cu subsemnatul, care m-am deplasat la locul său de muncă, realizînd filmul complet al evenimentelor care au dus la arestare, inclusiv cum a decurs aceasta. Ulterior, au început amenințările și agresiunile la adresa lui G. C. din partea unor persoane necunoscute, probabil „oameni de bine”, în tot cazul, TOVARĂȘI. În dimineața zilei de 27 septembrie, i s-a șoptit, de către un asemenea individ, „vezi, dacă apare articolul în «Flacăra», s-ar putea să-ți pară rău că ți-au dat drumul de la Jilava!”, iar în zilele de 17 și 31 octombrie a suferit agresiuni corporale în împrejurări ciudate de asemănătoare. Iarăși, cu amenințări, tovarăși? Ați uitat că „cine scoate sabia, de sabie va piei”? Aveți în decembrie '89 un exemplu, un exemplu care nu mai suportă răstălmăciri.

PAUL VINICIUS ■

„Tovarășe secretar, la noi pămîntul este pentru oale, nu pentru agricultură!”

Din satul meu, aflat lângă poala Muntelui, înainte de colectivizare se încăreau între zece și treizeci de vagoane de griu pentru statul român. După epocala victorie a colectivizării, cantitatea de griu a scăzut mereu, ajungînd în ultimii ani la cîte un vagon de griu și acela plin de gozuri.

Cînd veneam pe acasă treceam pe lângă holdele îngrijite de țărani mei din sat care luaseră în arendă niște haturi ale unor țărani din Ferice care își aveau dislocat pămînturile în hotarele satului meu. Griu îngrijit, des, curat și înalt care îți mîngie sufletul, porumb bine legat în spete, făcînd ca o pădure în care, după cum spuneau unii, „puteai omori omul în el”.

Dincolo... se întindea tîrlogiră ceapeulul pustiului sistematizat, oglinzile „venețiene” ale apelor care băteau și aveau doar o calitate: aceea de a reflecta cerul darnic, în ploii, din zona Beiușului. În plan juridic: *res nullius* (lucrul nimănui). Pentru că nu mai era demult pămîntul oamenilor, ci al unei forme de asociere la care țărani n-au consimțit niciodată, decît siliți, amenințați și din această cauză forma de asociere era falimentară.

Dacă pămînt (în proprietate!) nu e, nimic nu e! Dragoste cu sila nu se poate! Copilul născut din această dragoste nu era decît un avorton! Un griu colectivizat căruia îi plîngeai de milă și să-l aburci de creștet în sus să vadă lumea cît de cît, un porumb peste care puteau să sară broaștele orăcîind triumfătoare!

În 1962 aveam 6 ani. Era o primăvară zglobie, dar din Țara Beiușului, mica mea patrie, răsuna pînă la cerul de unde-l alungaseră comuniștii pe Dumnezeu, plînsul țărănilor. Tata a deschis larg poarta casei, a apucat cu minie

și obidă oșteea carului și mama l-a ajutat să-l scoată în uliță. Aici a agățat oșteea de șiregla altui car, vecinul a prapionit carul de șiregla carului nostru și tot așa, de parcă țărani ar fi declarat un război husit guvernului comunist. Dar un tractor, pe care îl vedeam pentru prima oară în viață, mirosind urît și spărgînd liniștea satului, bubuind ca o mitralieră care-i executa, astfel, pe soldații-țărani ai satului, i-a dus pe un drum de unde nu s-au mai întors niciodată și în

La colectivizare, țărănilor români li s-au luat și roțile de car, ascunse. Nici măcar nu s-ar mai fi putut trage pe roată, ca Horea. Au fost osîndiți mai rău: să lucreze în „gospodăria agricolă colectivă”, devenită „cooperativa agricolă de producție”. În zonele de deal și munte ale României acestea sînt „nomina odiosa”, în fața țărănilor! Deunăzi, tata, în vîrstă de 74 de ani mi-a arătat cererea lui și a mamei de „înscrisiere în colectivă”. Seamănă cu o condamnare la moarte pe care o scrii și o semnezi singur.

Revoluția română a adus și această binefacere pentru țărani din zona de deal și

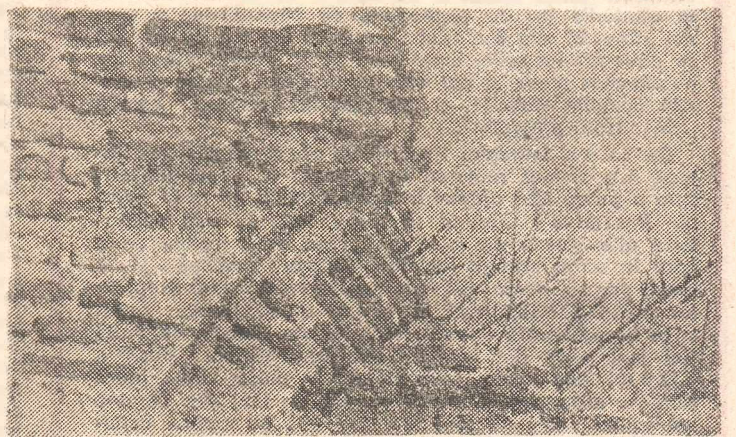
PACOSTEA
LUI... PACOSTE

urma carelor husite au pornit femeile, bocînd și blestemînd. Tot atunci, tata a ascuns o roată de căruță (pe care o avea de rezervă) în fundul grădinii care cobora spre Crișul Pietros, cu gîndul ascuns că își va face, din nou, o căruță. Au venit însă vigilenții tovarăși activiști și au scotocit peste tot. I-au luat și roata.

munte: să-și vadă propriile condamnări la moarte scrise de mîna lor ori sigilate cu amprente lor digitale. Să le privească cu lacrimi de bucurie și de durere, în același timp. Și apoi să le ardă ori să le rupă.

Ori să le păstreze. Pentru un Muzeu Național al Suferinței

PASCU ■

Un zid părăsit și neisprăvit...
Fotografie de CRISTIAN G.

Cum se
scoate

DOCUMENTAR TV

TELEVIZIUNEA
ÎN STRADĂ

— Stimate domnule Nicolae Moranciu, cum v-a venit ideea să lansați o nouă televiziune tocmai la Oradea?

— Un coleg avea niște instalații cu care dădea programe satelit pentru 400 abonați. A anunțat la ziar: cine dorește înființarea unui post de televiziune locală să vină la ora, în sala... pentru constituirea unui grup de inițiativă. Asta se întîmpla prin ianuarie. Era vremea grupurilor de inițiativă.

— A venit cineva?

— O sală plină de amatori! Acolo s-a dîmîrit fiecare despre ce-i vorba. S-au selecționat oamenii competenți care știau ce-i o televiziune și s-a structurat un grup inițial de 54 de oameni. Din 19 ianuarie transmitem non-stop trei emisiuni T.V. pe săptămîină, două în limba română, una în maghiară.

— Cîte ore durează o emisiune și între ce ore transmiteți?

— După terminarea programului central transmitem 3 ore, Mergem pe același releu.

— Ce înseamnă, de fapt, o televiziune locală?

— Din punct de vedere tehnic e o televiziune artizanală: se lucrează cu 2 aparate video semiprofesionale, 2 monitoare, un computer și camerele personale ale operatorilor (videocamerele). E o dotare săracă. Nu poate concura din punct de vedere tehnic cu televiziunea națională. În schimb, o poate concura la alte capitole!

— Cîți angajați permanenți aveți?

— Cu excepția redactorului șef, a

doi tehnicieni și a secretarei care nu pot lucra în altă parte, ceilalți 14, cîți au mai rămas își păstrează vechile locuri de muncă. Cred că trebuie să subliniem caracterul de voluntariat al activității noastre. Dintr-o televiziune locală nu iese profit material. De aceea au renunțat cam 5 oameni pe lună. S-au selecționat, au abandonat.

— Și atunci care-i afacerea?

— Asta ne întreabă și lumea: de ce lucrăm fără bani? Dar dacă n-ar fi nebuni ca noi, nu s-ar face nimic în lumea asta! Trebuia să înceapă cineva! Televiziunea e un mijloc de influențare a opiniei publice în ceea ce privește evenimentele de pe raza pe care o acoperim. Și nu numai. Uneori am completat informațiile sumare prezentate de T.V.R.L., acolo unde se vedea că dosese adevărul. Piața Universității, Săpînța...

— Ce suprafață controlați cu emisiunile voastre?

— Bihor, Satu Mare, parțial Zalău, o parte din Arad și dincolo de graniță, pînă la Viena. Aproximativ, 10 mii km. pătrați.

— E ceva! Aceasta implică, bănuiesc, o anumită responsabilitate a emisiunilor voastre, în ceea ce privește conținutul și calitatea lor. Ce transmiteți, de fapt?

— La două noaptea cînd transmitem nu putem plictisi lumea cu slujbe religioase sau concerte. În condițiile actuale nu ne putem ocupa nici de o structură pentru toate gusturile. Mi-zăm pe emisiunile de informare asupra problemelor grave cu care se confrun-

tă județul și care nu suportă aminare.

— Dați-mi cîteva exemple de emisiuni care au ținut lumea trează după ora 2 noaptea!

— Aprovizionarea deficitară cu gaz a populației, care a dus la blocarea șoselelor din județ, audiențele la primărie pentru locuințe: ne-au oprit oamenii în tramvai rugîndu-ne să filmăm audiențele lor la primărie; împărțirea pămîntului la sate, abuzurile din comert...

— Ați prins la populație, aveți telespectatori? Cum controlați relația cu ei?

— În 3 cotidiane locale am publicat sondaje de opinie ale studioului. Îi consultăm în privința emisiunilor, le cerem recomandări. Presa locală comentează, de asemenea, emisiunile noastre. De curînd, 3 500 de oameni au demonstrat în Oradea, inclusiv pentru încetarea presiunilor asupra postului nostru T.V.

— Înțeleg că raporturile voastre cu puterea locală nu sînt amiabile.

— Sînt în funcție de primarul sau prefectul în funcție, într-un moment sau altul. Cum s-au schimbat la noi, pînă acum, trei primari și doi prefecți, tot de atîtea ori s-au modificat și relațiile noastre cu ei.

— Cîte studiouri ca al vostru sînt în țară?

— Numai în Ardeal sînt cinci: Timișoara, Arad, Cluj, Brașov și al nostru. Dar sînt singurul nefinanțat de primărie sau prefectură și nici de televiziunea din București (cazul Clujului). Studiourile din Timișoara și Bra-

șov sînt finanțate de prefectură, cel din Arad de primărie. În cele din urmă, depinzî, într-un fel sau altul, de finanțatori!

— Și voi din ce trăiți? Cum vă plătesc cei ce vă văd?

— Sîntem subvenționați prin donații individuale, plus abonamente cu premii în bani. Mai avem o șansă: reclama! Din păcate nu avem mărfuri cărora să le facem reclamă.

— Dar partidele politice? În ce relație sînteți?

— Nici unul dintre membrii studioului sau colaboratorii n-au voie să facă parte — prin statut — din vreun partid politic. Sîntem absolut independenți.

— Numai că independența asta absolută costă mai întotdeauna! În ce relație sînteți cu actuala prefectură?

— Iată telexul dat de prefectură în 19 octombrie către Ministerul Telecomunicațiilor (adresa nr. 107): „În urma verificării activității Studioului de T.V. locală Oradea s-a constatat că funcționarea acestuia s-a făcut cu încălcarea dispozițiilor Decretului-lege nr. 54/1990 neputînd autorizațiile de funcționare și nedeclarînd veniturile realizate pentru a fi supuși impozitării, motiv pentru care solicităm să se suspende aprobarea transmisiunilor emisiunilor acestui studiou pînă la intrarea în legalitate.

Pentru readucerea transmisiunilor vă rugăm să cereți avizul Prefecturii județului Bihor”. Semnează prefect Ungur Petru și secretar Blaj Șerban.

— Sînteți sau nu sînteți în legalitate?

— Noi nu putem intra sub incidența Decretului-lege 54 pentru că nu sîntem societate culturală, ci asociație obștească, cu personalitate juridică și cu scop nepatrimonial. Acel decret se referă la altceva.

— Nici celelalte studiouri de televiziune locală nu intră?

— Ele sînt copii prefecturii, funcționarii acelor instituții pe care le slujesc și le laudă.

ION ZUBAȘCU ■

„Liberalizarea prețurilor” ca diversiune

Despre Ceaușescu se poate spune fără ezitare că i-a lăsat pe românii de dincolo de Prut de izbeliște. Și în timp ce acțiunea de deznationalizare era înfăptuită de Moscova cu o tenacitate diabolică, bilbiul carpatin făcea dezgustătoare temenele lui Ivan Bodiul și nevestei lui.

Dar nici stăpînirea noastră fesenistă nu s-a lăsat mai prejos: că granițele de după război sînt imuabile (oare?), că Paris, că Helsinki, că nu ne amestecăm, că nu ne băgăm. A trebuit să vină alții, presa, organizații culturale și obștești, să arate care-i situația, pentru că pînă la urmă guvernul român de acum să înceteze a se prefăca că Basarabia nu există. Firește, cu toate că Moldova de dincolo de Prut este singura republică sovietică al cărei teritoriu este rupt din trupul altei țări și deci singura dintre aceste republici care are cu cine se uni, nu se pune în acest moment problema reunificării, din mai multe motive, cel de bază fiind însă situația din România. „Analizînd la rece situația actuală din România — scria ziarul din Chișinău „Sfatul Țării” — devine limpede că Basarabia trebuie să rămînă Republica Română Moldova, Suverană și independentă. Fie de Moscova, fie de București”. Dar acest lucru nu înseamnă defel că nu trebuie să ne intereseze absolut tot ce ține de soarta fraților basarabeni. Dacă n-o vom face noi, românii din România, atunci cine s-o facă?

Și iată că a izbucnit criza basarabeană, legată de acțiunile separatistilor, găgăuzii din sud și rușii din Transnistria, care au hotărît organizarea de „alegeri” pentru înființarea unor „republici” pe teritoriul R.S.S. Moldova. Era necesar ca toate forțele neamului românesc, ale României ca stat, să fie îndreptate către sprijinirea celor peste patru milioane de români de dincolo de Prut în eforturile lor de respingere, de împiedicare a unor noi sfirtecări ale teritoriului național. În loc ca așa să se petreacă lucrurile, exact cînd în Basarabia aveau loc evenimente grave și noi trebuia să avem mîntea și mîntile complet slobode, a explodat în România bomba „liberalizării prețurilor”.

De ce s-a întîmplat astfel? De ce domnul Petre Roman n-a aminorat punerea în aplicare a „liberalizării”, spre a putea să-i ajutăm în bune condiții pe frații noștri din Basarabia? Căutînd să răspundem, se iscă obligatoriu alte semne de întrebare: cine avea nevoie de o criză la scara întregii Românie, de mare amploare și de lungă durată, pentru a-i face pe români să aibă propriile lor dureri și bătăi mari de cap și a circumscrie astfel criza basarabeană doar la teritoriul de dincolo de Prut? Cei mai mulți sînt înclinați să răspundă că, desigur, K.G.B.-ul este acela, care K.G.B., la rîndul său, îndeplinește niște sarcini precise venite de mai sus. Nu mă voi ocupa acum de cine și ce se află la spatele acțiunilor separatistilor, de cine-i dirijează, îl incită și-l sprijină și cu ce scopuri s-a pus în mișcare întreaga mașinație, un adevărat complot și atentat împotriva Basarabiei și a basarabenilor. O voi face cu alt prilej. Însă e limpede că măsurile guvernului român privind „liberalizarea prețurilor” pe lingă că sînt nocive prin ele însele, prin ce aduc în mod concret oamenilor, ele reprezintă, avînd în vedere momentul cînd au fost puse în lucrare — indiferent de faptul dacă cei ce le-au luat sînt conștienți de asta sau nu — și o uriașă diversiune la criza basarabeană.

ION D. GOIA

Vom lupta pînă la capăt

— Cu ce prilej vă aflați în București?

— Am venit pentru a putea aduce la cunoștință românii din România și întregii lumi ce se întîmplă în Basarabia. Sîntem somați, ni se pune pistolul în piept ca să cedăm pămîntul nostru drag. Așa ceva nu vom admite! Ceea ce se întîmplă în Transnistria și în Comrat este o mare crimă, dirijată de Moscova.

— În ce constă această crimă?

— Ei încalcă suveranitatea românilor din Basarabia, nimicesc tot ce a făcut poporul nostru, vor să ne prade. Veniți la noi nepoftiți de nimeni, vor să se facă ei stăpîni în casa altuia, să ne ia ce avem mai scump, bucată noastră de pămînt. Ei nu ne iubesc graiul, nu ne iubesc tradițiile, obiceiurile, ne urăsc pentru ce sîntem noi, pentru hărnicia, talentul, curătenia noastră, pentru că sîntem români și spunem cu voce tare acest lucru.

— Ce-au întreprins studenții împotriva acțiunilor separatistilor?

— Am să vă povestesc despre participarea mea, în a doua jumătate a lunii septembrie, la una din aceste acțiuni. Împreună cu mai mulți colegi de la Institutul Pedagogic din Bălți, noi, cei de la Institutul Politehnic din Chișinău, am ajuns cu autobuzele la Cahul, unde se adunase multă lume. Venisem în zonă pentru a ne apăra pămîntul, nu pentru altceva. Împotriva celor strînși acolo au fost trimise tancuri. Ele transportau trupe speciale de parașutiști, care îndeplinesc rolul de jandarm al URSS. În satul Pelini, înainte de Cahul, oamenii s-au așezat în fața șenilelor tancurilor, pentru a nu le lăsa să treacă mai departe. Drumul a fost bătut, totodată, cu tractoare, cu mașini, dar pașnic, nimeni n-a atacat trupele, pentru că ei asta așteptau, au făcut tot posibilul ca să-i atacăm, dar noi nu ne-am lăsat provocați, ne-am abținut. A fost chemat și deputatul din partea locului. În cele din urmă tancurile au făcut calea întoarsă, n-au mai ajuns la Cahul. Noi, studenții, am hotărît să plecăm în satul Alexandru Ioan Cuza, localitate românească înconjurată de așezări găgăuze. Românii erau în pericol de a fi măcelăriți de găgăuzi, care erau înarmați, dacă nu votau cu se-

paratiștii. Am înaintat cu greu, intrucît drumul era presărat cu numeroase baraje găgăuze. În satul românesc n-am putut însă ajunge, intrucît în penultima localitate găgăuzii ne-au blocat trecerea. Erau agresivi. Unul din ei mi-a aruncat în față steagul lor, cu cap de șacal (din cauza aceastei găgăuzilor li se spune „șacali”). Drumul ni l-au blocat cu trac-

Interviu
cu Oleg Pătrașcu,
la Institutul Politehnic
din Chișinău

toare, mașini și alte obstacole. Deodată, la un semnal, au apărut două mașini pline cu parașutiști ruși. Pentru că în Comrat se află trupe unionale, tancuri, sosite acolo ca să-i sprijine pe găgăuzi și să le asigure victoria în alegeri.

— Apropo de alegeri, cum s-au desfășurat ele?

— Fiecare sat în care aveau loc așa zisele alegeri era blocat și nimeni nu putea pătrunde să vadă ce se petrece acolo. Am aflat pe urmă cum a fost: găgăuzii umblau înarmați din casă în casă și-i puneau omului pușca în piept: votezi sau nu cu noi? Evident, toți „votau” pentru așa zisa „republică” găgăuză.

— Ce-ați făcut în continuare?

— Ne-am întors la Cahul, unde am stat două săptămîni, pînă a venit generalul Șatalin în Comrat. Văzînd că el nu întreprinde nimic pentru a-i aduce la respect pe separatistii găgăuzi, am început să ne retragem spre Chișinău, de teamă că găgăuzii, încurajați de atitudinea lui Șatalin, se vor deda la violențe. Însă noaptea pe la orele 23, în apropiere de orașul Cantemir, am pornit spre Prut, ca să cerem ajutor din România. Am ajuns la graniță și am declarat că dacă Șatalin nu pleacă din Comrat, noi trecem Prutul. Spre ziuă, a venit domnul Oboroc, din partea guvernului nostru, care a rugat ca oamenii să se retragă și a promis că se vor lua măsuri.

— Și s-au luat?

— Parlamentul a autorizat guvernul să formeze divizia de carabinieri Tiras-Tighina, care are drept deviză „Moldova re-

diviva!”. Ea are misiunea de a apăra țara și pe locuitorii ei, integritatea teritorială a republicii.

— De ce credeți că se insistă așa de mult pentru constituirea celor două „republici” nistreenă și găgăuză?

— Mai întîi, e vorba de o continuare a aplicării principiului „divide et impera”, cum ni s-a făcut și în 1940. În al doilea rînd, avem de-a face cu o tactică pentru a împiedica atît Moldova, cît și Ucraina de a ieși din Uniunea Sovietică, pretextîndu-se că în acest caz Moscova n-ar mai avea căi de acces către enclavă. Un motiv de acest fel s-a invocat și în cazul Lituaniei, cu Kaliningradul. În același timp, înființarea așa ziselor republici găgăuză și nistreenă înseamnă și un mijloc de presiune, un șantaj, și la adresa Moldovei și a României, adică, renunțați la ideea reunificării românești, semnați viitorul tratat unional și atunci, poate, vă vom scăpa de găgăuzi și de nistreni.

— Ce veți face de-acum înainte?

— Vom lupta pînă la capăt, ne vom da cu toții viața, de va fi nevoie, pentru a ne apăra glia noastră strămoșească, pămîntul românesc sînt al Basarabiei, al Moldovei. Vedem în România reazimul nostru de nădejde.

ION D. GOIA

Țarul Mihail își face socotelile

SFATUL ȚĂRII

Reapari din umbra

Imba noastră cea română

Din nou la drum

Au apărut primele numere din „Sfatul Țării”, cotidian al Parlamentului Republicii Moldova. Grupul de ziariști inimoși care-l editează, avîndu-l în frunte pe Nicolae Misail, redactor-șef, nu ascund dificultățile de tot felul legate de această perioadă de început. Dar sînt hotărîți să le facă față cu bine. Fiindcă „Sfatul Țării”, care reînnoadă peste decenii tradiții glorioase (după cum se menționează și pe manșetă, ziarul este fondat în 1918), are misiuni importante de îndeplinit. În unul din editorialele publicate, se spune: „Ne vom strădui să scriem numai adevărul. Numai știînd cu certitudine ce se întîmplă în societatea noastră vom putea elabora metode eficiente de avansare pe calea propășirii naționale, politice, economice, culturale etc. Atunci cînd peste Nistru domină o atmosferă generală de ură pentru tot ce-i moldovenesc, e inadmisibil să inducem în eroare opinia publică zicînd că de vină e doar o mină de extremiști și separatisti”. Le urăm colegilor de la „Sfatul Țării” mult succes în atingerea țelurilor pe care și le-au propus.

Fotografie de GIG MOTOIANU

FRĂȚILOR!

POPORUL ROMÂN SE POATE COBORÎ DE PE CRUCE I PALMA DREAPTĂ, ÎNSÎNGERATĂ, ESTE BUCOVINA DE NORD, PALMA STÎNGĂ, TERITORIUL DIN SUDUL BASARABIEI, FRUNTEA ÎNSÎNGERATĂ DE CUNUNA DE SPINI, REPUBLICA MOLDOVA, IAR INIMA ȘI CORPUL SE AFLĂ AICI, DE LA PRUT, PÎNĂ ÎN PARTEA DE APUS A ROMÂNIEI. SÎNTEM O SINGURĂ FIINȚĂ ÎN UNIRE ȘI SOLIDARITATE CU FRĂȚII DE PESTE PRUT, VOM REUȘI SĂ PUNEM CAPĂT ACESTEI RĂSTIGNIRI, CARE DUREAZĂ DE O JUMĂTATE DE SĂCUL, DIN 1940, DE CÎND U.R.S.S. A ANEXAT RĂSĂRITUL ROMÂNIEI.

Detașamente pentru protejarea integrității teritoriale a Republicii Moldova

Frați români!

Conform hotărîrii adoptate în unanimitate de către participanții la mitingul de solidaritate cu Republica Moldova, din Parcul Libertății, din 4 nov. 1990, toți românii, indiferent de partidul din care fac parte, sau fără de partid, sînt invitați să aibă inițiativa constituirii detașamentelor pentru protejarea integrității teritoriale a Republicii Moldova. Așa cum în timpul Revoluției Române din Decembrie, frații noștri de peste Prut ne-au trimis mari cantități de donații de sînge și s-au organizat în detașamente pentru a ne veni în ajutor, acum e rîndul nostru să formăm aceste detașamente, în chiar aceste zile, ca să fim gata, la rîndul nostru, de va fi nevoie, să-i ajutăm. Frații noștri de peste Prut nu sînt singuri. Întreaga conștiință românească le va sări în ajutor. Înscrierile în detașamentele pentru protejarea integrității teritoriale a Republicii Moldova se fac zilnic, între orele 15-16, în fața primăriei. Așa cum, în timpul tuturor manifestațiilor din București, de solidaritate cu Republica Moldova, nu s-a exprimat nici un fel de altă opinie, să rămînem uniți și solidari, deoarece frații de peste Prut, acum au nevoie de noi! Manifestațiile și întîlnirile noastre se înscriu pe coordonata majoră a conștiinței românești. Soarta unui popor depinde de unirea fiilor săi.

Pentru evidență și coordonare, rugăm să ni se comunice de îndată prin telefon, corespondență sau delegați, numărul detașamentelor înființate, numele și telefonul celor care răspund, pe plan local, de această activitate de solidarizare cu frații noștri de peste Prut.

Precizăm că nu vom trece Prutul decît la solicitarea Guvernului din Republica Moldova sau a Frontului Popular din Moldova.

Societatea Culturală București - Chișinău - Alea Romancierilor nr. 6, bl. E-19, et. X, ap. 55, sector 6, cod 77398, București, Tel. 45 67 82.

PARTICIPANȚII LA MAREA ADUNARE DE SOLIDARITATE CU REPUBLICA MOLDOVA

Puntea de peste Prut

La miez-noaptea Prutului
Se-ntinde țara rusului,
Cam cit ai merge o lună toată,
Pîn'dai de marea înghețată.

Și de la Prut la răsărit,
De-ai călări necontenit,
Mai multe luni, ba chiar un an,
Tot rusul lacom și dușman
Domnește peste multe țări
De peste munți și peste mări.
Dar astă țară-atît de ntînsă
Prin multe nedreptăți cuprînsă,
Nu-i pe d-întregul țara lui
Nu toată-i țara rusului.

Popoare multe tînguiesc
Sub sceptrul lui necreștînesc
Iar de la Prut drept înspre zori
E și-un popor de frățiori

De frățiori basarabeni
Rupt de la frații moldoveni,
El înspre noi cu jalnic dor
Se uită vecinic plîngător
Căci mare este chinul lui
Grea stăpînirea rusului!

Basarabeanului curat
Vai! nici nu-i e măcar iertat

Pe Dumnezeu să pomenească
În limba lui cea strămoșească...

Români, ce-a libertății soare
Aveți cu pază la hotare,
Români din Țara Românească...
Voi! cari limba strămoșească
Grăți cu fală și mîndrie
Aveți o sfîntă datorie
Pe care-n veci să n-o uitați,
Adînc în inimi s-o păstrați
Că de la Prut mai către zori
E un popor de frățiori...
De frățiori basarabeni
Rupt de la frații moldoveni,
Că mare este chinul lui,
Grea stăpînirea rusului,
Și multe-s grelele-i nevoi!

De aceea voi, cu toții, voi,
Să nu clițiți frăcescul dor
Spre asupritul frățior.

Și dorul vostru și al lui
Să fie puntea PRUTULUI,
Cînd ora sfîntă de dreptate
Și neamului ROMÂN va bate.

IOAN NENÎTESCU

Fotografie de MIHAI POTĂRNICHE

Frați români!

Societatea Culturală București - Chișinău a adus la cunoștința opiniei publice românești, în zilele de 25 și 28 oct., că dacă frații noștri de peste Prut vor fi aduși în situația să își apere integritatea Republicii prin jertfe de sînge, atunci peste un milion de români vom trece Prutul, cu medicamente, pansamente și ca donatori de sînge. Avînd în vedere că în Republica Moldova se menține încordarea și forțele care atentează la integritatea ei teritorială continuă să fie înarmate, Societatea Culturală București - Chișinău propune constituirea detașamentelor pentru protejarea integrității teritoriale a Republicii Moldova. În aceste detașamente vor avea posibilitatea să se înscrie toți românii, indiferent dacă fac parte sau nu din vreun partid și din ce partid fac parte.

Partea de răsărit a României, anexată în 1940, prin aplicarea Tratatului Ribbentrop-Molotov, semnat între Germania și U.R.S.S. în 1939, a fost fărîmîtat în Bucovina de Nord, Republica Moldova și județele din sudul Basarabiei. Acum se încearcă și împărțirea Republicii Moldova!

Moscova a inclus Bucovina de Nord și județele din sudul Basarabiei în Ucraina. Nu avea cum să le includă în Rusia, deoarece între Rusia și România se află Ucraina. Prin tentativa de constituire, pe teritoriul Republicii Moldova, a unei „republici” pentru ruși, se încearcă să se creeze, la mari depărtări de Rusia, un mini stat rusesc, un cal troian în interiorul continentului european. Pentru inducerea în eroare a opiniei publice europene și mondiale, s-a pus la cale constituirea unui alt mini stat, pentru găgăuzi, tot pe pămîntul Republicii Moldova. În Republica Moldova trăiesc aproximativ o sută cincizeci de mii de găgăuzi.

Prin tentativele de constituire a unor state în stat, se urmărește destabilizarea continentului nostru, sfîșierea integrității teritoriale a țărilor din Europa.

Societatea Culturală București - Chișinău nu se amestecă în treburile interne ale U.R.S.S. Uniunea Sovietică s-a amestecat și se amestecă în treburile interne ale României, din 1940 încoace, de cînd a ocupat Răsăritul României, adică Basarabia și Bucovina de Nord. Prin Tratatul Ribbentrop - Molotov, Moscova continuă să atenteze la dreptul sfînt al popoarelor la libertate și autodeterminare pe propriul lor teritoriu.

Țările Baltice, Bucovina de Nord, Republica Moldova și județele din sudul Basarabiei sînt teritorii anexate, incorporate cu forța în U.R.S.S. Pînă cînd Tratatul Ribbentrop - Molotov nu va fi anulat, iar consecințele aplicării lui nu vor înceta, U.R.S.S. rămîne un stat agresor, care continuă să calce în picioare dreptul internațional, dreptul popoarelor la integritate teritorială, autodeterminare și libertate.

GHEORGHE GAVRILĂ COPIL
președintele

Societății Culturale București - Chișinău

MOLDOVA DE PESTE NISTRU

6. Cei mai vechi pe aceste locuri

În secolul XVI, teritoriul dintre Nistru și Nipru făcea parte din Lituană, dar cum acesteia nu-i ajungeau lituanienii pentru a umple uriașul spațiu dintre Marea Baltică și Marea Neagră, ei încuviințează strămutarea moldovenilor din țara de peste Nistru.

Pe atunci, ucrainenii locuiau pe Don și la coterile Niprului, lîngă pragurile acestuia. Unul din cele mai mari praguri ale Niprului se numea Voloșchii (Moldovenesc).

În secolele următoare, partea de mai jos de Dubăsari se numea Țara Edisan, fiind locurile de pășunat ale tătarilor nohai, iar cea de sus se numea Podolia și făcea parte din Polonia.

Lingvistul rus M. Serghievski era nevoit să recunoască la 1936 (!) că în stepa dintre Bug și Nistru populația moldovenească „a apărut sau odată cu cea rusească sau, în orice caz, ceva

mai devreme”.

Protoierul rus A. Lebedintev, în lucrarea sa „Ucraina hanului” (Herson, 1860), vorbește și el că moldovenii sînt cei mai vechi pe aceste locuri.

În Marea Enciclopedie rusă, editată-n secolul trecut, despre populația ținutului Ananiev se scrie: „Moldovenii sînt locuitorii autohtoni ai ținutului”.

Tîrgurile de peste Nistru, pînă la 1792, au denumiri moldovenești: Balta, Nani (devenit Ananiev), Ocna, Birzu (Birzula), Movilău, Moldovca, Dubăsari, Suceia (Tiraspol), Rîmnița (Rîbnița), Moldovanca (în jurul ei va lua naștere Odessa), Voia (Oceacov).

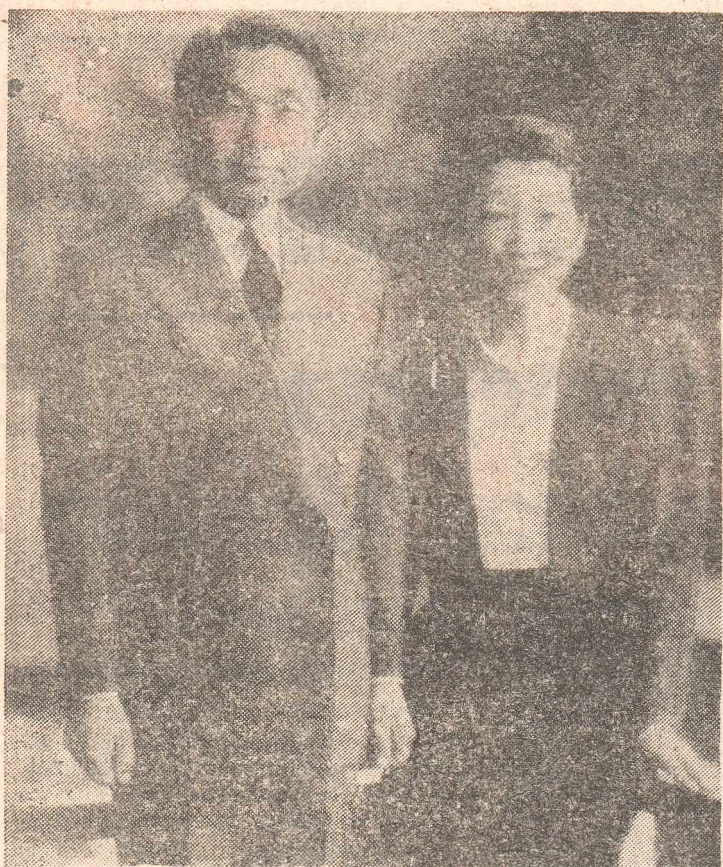
Toți călătorii care traversează, pînă la 1792, spațiul dintre Nistru și Bug vorbesc de localități moldovenești și tătarești, și nici unul nu menționează sate rusești sau ucrainene.

Secretarul lui Sigismund al III-lea, Lawrin Piaseczynski, trimis de regele Poloniei în solie la hanul tătareesc Gazi Ghirai al II-lea, în anii 1601-1603,

traversează pămînturile de dincolo de Nistru și nu întîlnește nici un sat de slavi, ci numeroase sate „moldovenești pe care le ține hanul tătareesc și pe care le guvernează în numele lui sluga lui Nasyl aga”, atît în jurul cetății Albe, cît și al lacului Ovidovo și al părților de peste Nistru. Călătorul italian Giovanni-Battista Malbi (Montalbanu), trecînd la 1620 prin Moldova, zice că țara „se mărginește spre răsărit cu tătarii”. Descriînd cîștile tătarești, inclusiv Oceacovul, italianul menționează pe locuitorii acestor pămînturi ca „fiind creștini de rit ortodox și avînd o limbă coruptă din latină, italiană și rusă”. Desigur nu-i are în vedere pe ruși, nici pe ucraineni, care n-au chiar atît de multe sonorități latine ori italiene în graiul lor, ca să le menționeze în mod deosebit un italian.

NICOLAE DABIJA

„Literatura și arta”, nr. 38

Încoronarea oficială a împăratului Akihito

La 12 noiembrie Akihito a devenit oficial împăratul Japoniei. În vârstă de 57 de ani, el îi succede la „tronul crizantemelor” (emblema imperială) tatălui său, Hirohito, decedat la 83 de ani, după 63 de ani de domnie, cea mai lungă din istoria Japoniei. Potrivit tradiției Japoneze, perioada în care un suveran se află în fruntea țării poartă denumirea de eră, iar la sfârșitul fiecărei ere și începutul alteia, se schimbă și numărarea anilor. Astfel, dată cu dispariția împăratului Hirohito (7 ianuarie 1989), Japonia a intrat în anul 1 al perioadei inaugurate de noul împărat Akihito, cel de-al 125-lea monarh al dinastiei nipone, perioadă ce se va numi era „Heisei” („pace și succes”). Ceremonia de încoronare are două etape. Prima etapă, încoronarea propriu zisă, a avut loc alături de soția sa, Michiko, în ziua de 12 noiembrie, la 16 de ani de la dispariția împăratului Hirohito. A doua etapă va fi ceremonia schintoistă, care se va desfășura la 22 și 23 noiembrie. (În fotografie: împăratul Akihito și împărăteasa Michiko).

Doar Poli a mai spălat din rușine

Iată că Poli a reușit să steargă măcar o urmă din rușinea de pe obrazul fotbalului românesc. Spălându-și creierii de coșmarul celui 0:7, timișorenii au atacat acasă la baionetă și au obținut singura victorie din 8 meciuri în cupele europene. Vlaicu a fost un spin în care Sporting s-a înțepat de două ori, dar încă de câteva ori s-a mai auzit alarma de gradul zero în careul lusitan. Portughezii s-au frecat la ochi întâlnind de astă dată parcă o altă echipă decât cea de la Lisabona. În permanență mișcare, cu suflu pentru 90 de minute, fermă în apărare și aflând fără bilbieli perpendiculară spre poartă. Dacă primul meci se desfășura la Timișoara, poate altfel cădeau zarurile. Oricum partidele cu cele două cluburi cu firmă din peninsula credem că vor însemna sfârșitul copilăriei echipei de pe Bega.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Timiditate pedepsită

— Sorin Cîrțu, una peste alta, a fost Universitatea Craiova prea mică pentru un război atât de mare?
— Fac oricând pariu că, dacă ne-am mai întâlni cu Borussia Dortmund, trista istorie nu s-ar mai repeta. Am cam exagerat cu toții văzând în echipa vest-germană o sperietoare. Primele 60 de minute ale me-

ciului de la Craiova și repriza a doua din meciul în deplasare au arătat însă că putem juca de la egal la egal cu o reprezentantă a fotbalului aflat pe primul loc la campionatul mondial. Până la urmă, care față invitată prima oară la dans la intilul bal adevărat nu simte picioarele înmuiate de timiditate? Așa au pățit și puștii Craiovei lansați în premieră în groapa cu lei a cupele europene. Am adunat o experiență necesară.

— Cam scump decontul cu două infringeri!

— Cu mina pe inimă afirm că scorul de la Craiova arată

Speranțe pulberate

● Mărturisim că, după o înfrângere netă cu 0-4, am fost tentați să renunțăm la orice comentariu. Și aceasta nu doar pentru că „miercurea cenușii” a fotbalului românesc nu ne-a oferit satisfacția obținerii unui rezultat bun, teoretic mergând până la visul calificării. Însemnările de mai jos se vor nu numai o mărturie de la fața locului, ci în primul rând ele izvorăsc din respectul pentru cititorii revistei noastre, care nu trebuie să ajungă în postura ca într-o eventuală dispută între microbiști să vehiculeze unele informații mai puțin exacte. ● Speranțele noastre sînt pulberate încă din min. 3, cînd bulgarul Kostadinov avea să deschidă seria celor 4 goluri pentru Futebol Club do Porto, Glumind, obiectivul unui meci egal de calificare era pe jumătate îndeplinit. Trebuia să mai înscrim noi... ● Jocul pare echilibrat, Dinamo reușește unele combinații frumoase, iar în min. 23 Damaschin are o șarjă pe stînga, cu o suită de driblinguri reușite pînă la... portar. Ah, Maschio! ● Ratare cu un preț greu plătit, pentru că peste 2 minute gazdele înscriu prin același om. Nu a existat un Dumnezeu al fotbalului și pentru ai noștri. ● Rememorările din aceste zile au evocat acel 2-2 cu Spartak Tirnava. Nu se va întîmpla nici o minune: în min. 3 al repriei secunde, Cheregi faultează în careu și Geraldao transformă penaltyul. ● Dinamoviștii încep să facă numere personale, Damaschin probează calități de vîrf autentic, dar ce folos? În min. 65 Kiki prelucurează o minge la centru, trimite pe dreapta și Domingos stabilește scorul final. ● Cel peste 50 000 de suporteri locali exultă, galeria lor de tip giuleștean își aklamă idolii, iar noi plecăm prin burnită spre charterul de întoarcere acasă. Ce să-i faci, piedicile cele mai mari ni le-am pus noi înșine prin pulverizarea valorilor din fotbalul nostru.

LAURENȚIU DUMITRESCU

Dumnezeu ține cu cei puternici

În returul Cupei Cupeilor, Montpellier a făcut, pur și simplu, antrenament cu steliștii. Și nici măcar unul tare! Fiindcă în fața zvirlugilor franceze s-a aflat parcă o echipă de old-boys. Cu o apărare svaier, cu un mijloc incilic și atacanți ascunși în spatele fundașilor, speranța în victorie s-a dovedit o utopie. Francezii ne-au surclasat și la capitalul mentalitate sportivă. Deși sosiți cu calificarea în buzunar, fotbalistii din Montpellier au făcut pressing și în minutul 90. Au privit în ochi doar golul. Din respect pentru meserie! Cînd ieșea din apărare, Iovan însă se uita disperat în jur neavînd cui să paseze. Nici unul dintre coechipieri nu căuta să se scuture de marcajul adversarului. În careu, deși putea împinge mingea spre 3 jucători liberi, Ilie Dumitrescu a încercat să-l dribbleze pe singurul francez aflat în față. Doar așa ca să-l așeze și pe el în insectarul propriu cu adversari ridiculați. Două faze dezvoltînd maniera de joc păgubos al jucătorilor steliști. Multe alibiuri s-ar putea găsi după dezamăgirea acestui scor de forfai încasat acasă. Că numărul 7 nu l-a mai purtat Lăcătuș ci Mirea, că Steaua s-a prezentat cu o echipă decimată, pe foaie fiind înscrisi din lipsă de efectiv doar 14 jucători, că înaintea fazei primului gol înscris de Colletter, Săvoiu a tras direct în portar. Dar, pînă la urmă, și Dumnezeu ține tot cu cei puternici!

Credem că a sosit momentul operației fără anestezie. Trebuie trasă o linie de final și început curajos de la zero. Locul talentaților minji ai Stelei, Artimon, Safta, Enache și alții se află în teren. Reconstruirea unei noi echipe e mai importantă decît eventualele infringeri din campionat.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Vreți să deveniți MISS BIS?

Doamnele și domnișoarele frumoase și inteligente, cititoare ale publicațiilor „Flacăra”, care doresc să participe la concursul „MISS BIS”, sînt rugate să se prezinte la preselecția ce se va desfășura joi, 15 noiembrie a.c., la sediul redacției „Flacăra” (în clădirea Casei Presei Libere), între orele 12-18.

Concursul se va desfășura în holul hotelului „Flora”, sîmbătă, 17 noiembrie a.c., la orele 18. Cîștigătoarea va participa la concursul „Miss România” organizat de „Miss Romania Corporation”, și, în caz de reușită, va reprezenta țara noastră la concursul mondial de frumusețe. Primele trei clasate la concursul „MISS BIS” vor primi importante premii. Toate participantele selectate vor beneficia de un abonament gratuit la revista „FLACARA BIS”.

Fotografii de GIG MOTOIANU

Publicațiile

REDACTOR ȘEF
George Arion

Redactor șef adjunct
Ion D. Goia

Secretar general de redacție:
Dorin Gherghinescu

■ PUBLICIȘTI COMENTATORII (2569): Dumitru Constantinescu, Roxana Paicu Manolescu, Horia Pătrașcu.

■ ANCHETA-REPORTAJ (2600, 2542): Dorin Sălăjan, Pașcu Balaci, Petre Barbu, Radu Ciobotea, Cristian Pavel, Mihai Stănescu.

■ DREPTURILE OMULUI (2559): Oltea Mutulescu, Mihail Gălățanu, Liana Tatos, Paul Viniciu, Reghina Vărvici, Corneliu Olteanu, Valeria Dorneanu.

■ CULTURĂ-INVĂȚĂMINT (2569): Ion Zubașcu, Sorina Man, Margareta Mureșan, Mihai Săndoiu.

■ FOTOREPORTAJ (2528): Elena Ghera, Gig Motoianu.

■ SECRETARIAT TEHNIC DE REDACȚIE (2123, 1453, 2072): Mircea Popp, Maria Bărbulescu, Alexandru Benga, Pompiliu Dumitrescu, Anton Ene-Filip, Gabriela Nicolescu, Sevghin Omer, Smaranda Petrea, Cornel Speriatu, Angela Ștefănescu, arh. Adrian Petrescu.

■ SECRETARIAT - ADMINISTRATIE (2002, 2553): Constanta Balaban, Mihaela Moroșanu, Eugenia Vasile, Dumitru Cărbunescu.

FLACARA BIS

Redactor șef adjunct
Constantin Dumitru

Liviu Timbus (2128), Aurelia Boriga, Florin Condurățeanu (1700).

REBUS

Redactor șef adjunct
Tudor Octavian (1457)

Adrian Mitu, Alexandru Păsărin, Elena Grecăscu, Bogdan Vlad, Aurel Ștefan Alexandrescu, Simona Simzianu (2036).

■ Adresa redacției și administrației: București, Piața Presei Libere nr. 1 cod 71311. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20 (cu interioarele trecute în parantezele de mai sus); secretariat redactor șef: 2002; redactor șef adjunct: 2560; secretar general de redacție: 2143; public relation: 2600.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ROMPRES-FILATELIA. Sectorul export-import presă P.O. Box, 12-201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64-66.

■ Administrația: EDITURA „PRESA LIBERĂ” (ec. Ioan Ciucescu, ing. Stan Pelteacu).

TIPARUL:
Combinatul
poligrafic
BUCUREȘTI

16 pagini — 5 lei

ULTIMA ORĂ

La prețuri
noi,
oameni noi!

FLORIN CONDURĂȚEANU